

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2021

Hallitus 31.3.2022 § 57

Valtuusto xx.x.2022 § xx

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä

Sisällysluettelo

1. TILINPÄÄTÖS	1
2. TOIMINTAKERTOMUS	2
2.1 TOIMINTAKERTOMUSTA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET	2
2.2 OLENNAISET TAPAHTUMAT KUNTAYHTYMÄN TALOUDESSA JA TOIMINNASSA	2
2.2.1 Kuntayhtymän johtajan katsaus	2
2.2.2 Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	3
2.2.2.1 Toimielimet	3
2.2.2.2. Hallituksen asettamat toimielimet	7
2.2.2.3. Perussopimuksen mukainen neuvottelukunta	8
2.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	8
2.2.4 Olennaiset muutokset kuntayhtymän toiminnassa ja taloudessa	9
2.2.5 Kuntayhtymän henkilöstö	10
2.2.6 Ympäristöasiat	13
2.2.7 Muut ei-taloudelliset asiat	14
2.2.8 Arvio tulevasta kehityksestä	14
2.2.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	15
2.3 SELONTEKO KUNTAYHTYMÄN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	16
2.3.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen	16
2.3.2. Selonteko ja käsittely	17
2.4. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	19
2.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	19
2.4.2 Toiminnan rahoitus	20
2.5 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	23
2.6 KOKONAISTULOT JA -MENOT	24
2.7 KUNTAYHTYMÄKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	25
2.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	26
2.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus	26
2.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	26
2.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	27
2.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	27
2.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	29
2.8 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	34
2.8.1 Asiaa koskeva sääntely	34
2.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely	34
2.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	34
3.TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	36
3.1. SEURANTAA KOSKEVA SÄÄNTELY	36
3.2. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	36
3.2.1 Konsernihallinto ja -palvelut	36
3.2.2 Terveyspalvelut	38
3.2.3 Vanhus- ja vammaispalvelut	40
3.2.4 Perhe- ja sosiaalipalvelut	44
3.2.6 Tytäryhtiöt	47
3.3. MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN	48
3.3.1. Käyttötalouden toteutuminen	48
3.3.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	48
3.3.3. Investointien toteutuminen	51
3.3.4. Rahoitusosan toteutuminen	52
3.3.5. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	53
4. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	55

4.1. TILINPÄÄTÖSLASKELMIA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET JA OHJEET	55
4.2. TULOSLASKELMA	55
4.2.1 Erikoissairaanhoidon tuloslaskelma.....	56
4.3 RAHOITUSLASKELMA	57
4.4 TASE	58
4.5 KONSERNILASKELMAT	59
5. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	63
5.1 TILINPÄÄTÖSLASKELMIA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET JA OHJEET	63
5.2 TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	65
5.3 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	68
5.3.1 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	73
5.4 VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	77
5.5. HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	79
6. MUUT ERIYTETYT LASKELMAT	81
7. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	82
8. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT	83

Liitteet

- 1 Kehitysohjelma
- 2 Kehittämishankkeet

1. TILINPÄÄTÖS

Kuntayhtymän tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain, sekä sovelletaan kirjanpitolain ja -asetuksen säännöksiä (KuntaL 112 §). Kuntalaki on kirjanpitolakiin nähden erityislain asemassa. Siltä osin kuin mainittujen lakien säännökset poikkeavat toisistaan noudatetaan kuntalakia (KPL 8:5 §). Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto (KuntaL 112 §). Myös konsernitilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (KuntaL 114 §).

Kuntayhtymän tilinpäätöksen sisältö määritellään kuntalaissa. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus (KuntaL 113.2 §). Kuntayhtymän, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntayhtymäkonsernin, tulee lisäksi laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimista ohjeistetaan tarkemmin kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamassa yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

Tilinpäätöslaskelmat laaditaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden mukaisiin kaavoihin. Liitetietojen antamisessa noudatetaan kuntajaoston antamaa yleisohjetta.

Kuntayhtymän tilikausi on kalenterivuosi. Kuntalain 113 § mukaan hallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä tilintarkastuksen jälkeen saatettava se valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

2. TOIMINTAKERTOMUS

2.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä. Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat yhtymähallitus ja toimitusjohtaja (Kuntal 113 §). Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kuntayhtymän toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä koskevista tärkeistä seikoista (KPL 3:1a §). Kuntayhtymän toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää yhtymävaltuuston talousarviossa hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kuntayhtymässä ja kuntayhtymäkonsernissa (Kuntal 115 §). Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kuntayhtymän ja kuntayhtymäkonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kuntayhtymän tai kuntayhtymäkonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja niiden perusteella tehdyistä keskeisistä johtopäätöksistä. Yhtymähallituksen on lisäksi toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kuntayhtymän taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntal 115 §).

2.2 Olennaiset tapahtumat kuntayhtymän taloudessa ja toiminnassa

2.2.1 Kuntayhtymän johtajan katsaus

Etelä-Savon hyvinvointialue perustettiin

Eduskunta hyväksyi sote- ja pelastustoimen uudistuksen keskeiset lait ja presidentti vahvisti ne 29.6.2021. Lait tulevat voimaan porrastetusti. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.7.2021. Osa säännöksistä tulee voimaan 1.3.2022 uusien aluevaltuustojen aloittaessa toimintansa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Etelä-Savon hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin aloitti toimintansa 2.7.2021. Valmistelutoimielin käsitteli syksyn 2021 aikana asiakokonaisuudet, jotka uudistuksen voimaantulon mukaan sille kuuluvat.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen ohjauksessa työ yhteisen Etelä-Savon hyvinvointialueen rakentamiseksi alkoi ripeästi Essote- ja Sosteri sote-kuntayhtymien, Vaalijalan kuntayhtymän, Etelä-Savon pelastuslaitoksen sekä Pieksämäen sote-peruspalvelujen ja alueen kuntien voimin. Etelä-Savon alueen asukkaille hyvinvointialue järjestää jatkossa perus- ja erityispalvelut yhdenvertaisesti sekä turvaa palvelujen saatavuuden. Valtio rahoittaa jatkossa hyvinvointialueen toiminnan.

Covid-pandemia suuntasi toimintaa

Tilipäätös vuosi 2021 oli toinen covid-vuosi. Essote-kuntayhtymän alueella onnistuttiin testauksessa, jäljityksessä ja hoidossa sekä rokottamisessa erinomaisesti ja oikea-aikaisesti. Tämä vaati suuria ponnistuksia ja välillä kovaa venymistä. Kuntayhtymän palveluja ja toimintaa jouduttiin sopeuttamaan covid-pandemian torjumiseksi. Ajanvaruksia peruttiin ja asukkaiden hakeutuminen hoitoon laski. Alueen asukkaiden laaja ja useamman kerran tapahtuva rokottaminen antoi näkymän siitä, että vaikeilta covid-tautimuodoilta voidaan välttyä aiempaa paremmin.

Valtio lupasi korvata kunnille ja sairaanhoitopiireille koronajärjestelyistä aiheutuvat kustannukset. Kunnat saivat koronan torjuntaan ja tulon menetyksiin korvauksia valtionosuuksina. Sairaanhoitopiirit hakivat korvauksia koronasta aiheutuviin kustannuksiin. Kuntayhtymän tilinpäätös vuodelta 2021 koronakulut olivat 16,6 miljoonaa euroa. Kuntayhtymä sai valtiolta avustuksia 5,7 miljoonaa euroa vuodelta 2021. Valtion lisäkorvauksia vuodelta 2021 haetaan vielä vuoden 2022 aikana.

Lämmin kiitos tilinpäätösvuonna covid-pandemian torjuntaan ja hoitoon osallistuneille alan ammattilaisillemme ja työntekijöillemme. Samoin kiitos yhteistyökumppaneillemme sekä alueen asukkaille, jotka olivat mukana vaikean tautitilanteen taltuttamisessa.

Sote-kehittämishankkeet, Esper-hankkeen viimeinen vaihe ja Aster-hankkeen kaatuminen

Hyvinvointialueen sote-palvelujen kehittämistyötä ja valmistautumista sote-uudistukseen varten sosiaali- ja terveysministeriö myönsi vuosina 2020-21 merkittävät yli 10 miljoonan euron hankerahoitukset. Essote-kuntayhtymä on toiminut hankkeiden hallinnoitsijana. Mikkelin keskussairaala-alueen peruskorjaus- ja uudisrakentamisen Esper-hankkeesta viimeisen vaiheen uudisrakennuskohteena oli Mielen ja kuntoutuksen talo tilinpäätösvuonna. Mielen ja kuntoutuksen talon valmistuminen päättää Esper-hankkeen. Keski-Suomen ja Vaasan sairaanhoitopiirien sekä SiunSote- ja Essote-kuntayhtymien yhteinen Aster-hanke, jossa oli tarkoitus uudistaa asiakas- ja potilastietojärjestelmiä, kaatui loppusyksystä 2021. Tästä tehtiin tilinpäätökseen 1,8 miljoonan euron alaskirjaus.

Talouden haasteet

Kuntayhtymän jäsenkuntalaskutuksen kasvua lisäsivät erityisesti koronakustannuksista ja harmonisointivaroista. Kustannuskasvu oli ilman harmonisointia 7,6 % ja harmonisointi huomioiden 11,2 %. Kuntayhtymän tulos vuodelta 2021 on 0- tulos. Kustannuskasvu hillittiin kehitysohjelman toimenpiteillä, joissa osin onnistuttiin mm. omaisuuden realisointi ja Vaalijalan kustannuskehitys. Toimintaympäristön muutokset lisäsivät kuitenkin kustannuspainetta merkittävästi mm. henkilöstön saatavuusongelmat ja kustannusten nopea kasvu loppuvuonna 2021. Harmonisoinnin lopullinen ratkaisu siirtyi vuodelle 2022. Kuntayhtymällä on taseessa alijäämiä 3,8 miljoonaa euroa ja erilaisia talouden tasapainotustoimenpiteitä tehdään vuonna 2022. Lisäsäästöohjelma hyväksyttiin hallituksessa 17.2.

Risto Kortelainen
Kuntayhtymän johtaja

2.2.2 Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

2.2.2.1 Toimielimet

Päätösvaltaa 1.1.-15.9.2021 käytti 36 jäseninen yhtymävaltuusto. Valtuuston puheenjohtajana toimi Eero Aho, I varapuheenjohtajana Helvi Marttinen ja II varapuheenjohtajana Pirkko Ihanamäki.

Valtuuston kokoonpano kunnittain ja varajäsenineen alkuvuonna 2021 oli seuraava:

Luottamushenkilöt

Valtuusto 1.1.–15.9.2021

JÄSENKUNTA	JÄSEN	VARAJÄSEN
Hirvensalmi	Pirkko Luntta	Jyrki Selenius
	Sirpa-Helena Pesonen	Ari Kämpä
	Seija Väisänen	Timo Gynther
Joroinen	Kimmo Ihalainen	Sabine Taskinen
	Jani Kautto	Juha Rytkönen
	Heini Pelkonen	Sari Juutilainen
Juva	Ritva Hänninen	Aira Kietäväinen
	Tapio Paunonen	Markku Karila
	Maire Puranen	Tauno Holm
	Esko Ripaoja	Jaakko Mattila

Kangasniemi	Suvi Tiihonen	Maisa Juntunen
	Helvi Marttinen	Sirpa Sappinen
	Jani Savolainen	Markku Kuusjärvi
Mikkeli	Eero Aho	Juha Vuori
	Raimo Heinänen	Anne Korhola
	Sirkka Härkönen	Ulla Leskinen
	Outi Kauria	Marju Kiiski
	Tapani Korhonen	Hannu Tullinen
	Eija Peura	Elina Hölttä
	Tiia Rautio	Riitta Lappi
	Kari Manninen	Heino Lipsanen
Mäntyharju	Ari Hartonen	Timo Kuoksa
	Panu Karjalainen	Juha Siebenberg
	Ismo Partio	Katariina Mutka
	Anssi Turtiainen	Christian Malm
Pertunmaa	Risto Salminen	Kirsi Vekki
	Outi Virtanen	Markku Laine
Pieksämäki	Päivi Kovanen	Antti Kivimäki
	Karin Karjalainen	Mervi Eskelinen
	Jaana Leskinen	Mira Ilmoniemä
	Yrjö Merikoski	Kalevi Kaasinen
	Anja Pakarinen	Mervi Ikävalko
Puumala	Pirkko Ihanamäki	Riitta Söderström
	Harri Kautonen	Irja Piskonen
	Olavi Kietäväinen	Maija Reponen

Valtuuston poliittinen jakauma:

- keskusta	12 paikkaa
- sosiaalidemokraatit	9 paikkaa
- perussuomalaiset	4 paikkaa
- kokoomus	6 paikkaa
- vihreät	2 paikkaa
- kristillisdemokraatit	2 paikkaa
- vasemmistoliitto	0 paikkaa

Valtuusto kokoontui viisi kertaa ja käsitteli kokouksissaan yhteensä 46 asiaa. Pöytäkirjanpitäjänä toimi hallinto- ja henkilöstöjohtaja Pasi Marjakangas.

Päätösvaltaa 16.9.2021 alkaen käyttää 33 jäseninen yhtymävaltuusto. Valtuuston puheenjohtajana toimi Ari Hänninen, I varapuheenjohtajana Aira Kietäväinen ja II varapuheenjohtajana Eija Saintula.

Valtuuston 16.9.-31.12.2021

JÄSENKUNTA	JÄSEN	VARAJÄSEN
Hirvensalmi	Pirkko Luntta Eija Saintula Aada Ruhanen	Kaisa Pasonen Ari Kämppi Timo Gynther
Joroinen	Päivi Anias	Heini Pelkonen

	Marja Huupponen Alvi Utriainen	Mimmi Valkonen Eeva Tikkanen
Juva	Aira Kietäväinen Kai Pirinen Esko Ripaoja	Antti Pulkkinen Jouni Tarkiainen Elina Kortekallio
Kangasniemi	Sirpa Laitinen Terttu-Liisa Lindholm Marjaana Sävilammi	Tapio Kallberg Linda Ellilä Susanna Pirttiaho
Mikkeli	Iris Damsten Tapani Korhonen Perttu Noponen Kirsi Olkkonen Jukka Pöyry Jaana Strandman Pirkko Valtola Juha Vuori	Sini Soljasalo Lasse Pöyry Miriam Alic Anni Panula-Ontto-Suuronen Anna-Liisa Mikkonen Mervi Eskelinen Roope Nykänen Jorma Harmonen
Mäntyharju	Ari Hartonen Panu Karjalainen Markku J. Lamponen	Jonna Pöysti Juhani Lyytikäinen Katariina Mutka
Pertunmaa	Kirsi Vekkeli Outi Virtanen	Annukka Räisänen Markus Montin
Pieksämäki	Yrjö Merikoski Ari Hänninen Inka Luostarinen Jouni Vironen Jyrki Julkunen	Osmo Moilanen Sirkka Saara Elina Heiskanen Erkki Huupponen Antti Kivimäki
Puumala	Harri Kautonen Matti Viialainen Martti Laine	Unto Pasanen Keijo Montonen Lauri Kotsalainen

Valtuuston poliittinen jakauma:

- keskusta 11 paikkaa
- sosiaalidemokraatit 7 paikkaa
- perussuomalaiset 5 paikkaa
- kokoomus 7 paikkaa
- vihreät 2 paikkaa
- kristillisdemokraatit 1 paikkaa
- vasemmistoliitto 0 paikkaa

Valtuusto kokoontui neljä kertaa ja käsitteli kokouksissaan yhteensä 36 asiaa. Pöytäkirjanpitäjänä toimi hallinto- ja henkilöstöjohtaja Pasi Marjakangas.

Hallitus 1.1.–15.9.2021

	VARSINAINEN JÄSEN	VARAJÄSEN
Puheenjohtaja	Aira Kietäväinen, Juva	Esko Kekkonen, Hirvensalmi
Varapuheenjohtaja	Arto Seppälä, Mikkeli	Teijo Ylönen, Mikkeli
	Raimo Heinänen, Mikkeli	Kalle Nieminen, Mikkeli 3.12.2020 alkaen
	Seija Kuikka, Mikkeli	Antti Kasanen, Puumala
	Raimo Leppäkumpu, Mäntyharju	Marja Kauppi, Mikkeli
	Jaana Lopperi, Mäntyharju	Risto Salminen, Pertunmaa
	Risto Ockenström, Pieksämäki	Simo Hokkanen, Kangasniemi
	Heini Pelkonen, Joroinen	Tuula Tenhunen, Pieksämäki
	Jukka Saikkonen, Mikkeli	Sirkka Härkönen, Mikkeli
	Tuula Vornanen, Kangasniemi	Marjo Heikkinen, Kangasniemi
	Juha Vuori, Mikkeli	Keijo Montonen, Puumala
		Jaana Leskinen, Pieksämäki

Hallituksen kokouksissa olivat myös läsnä valtuuston puheenjohtaja Eero Aho, valtuuston I varapuheenjohtaja Helvi Marttinen, valtuuston II varapuheenjohtaja Pirkko Ihanamäki, esittelijä kuntayhtymän johtaja Risto Kortelainen, talousjohtaja Vesa Vestala ja johtajaylilääkäri Jarmo J Koski. Pöytäkirjanpitäjänä toimi hallinto- ja henkilöstöjohtaja Pasi Marjakangas. Lisäksi kokouksiin osallistuivat Hirvensalmen edustaja Esko Kekkonen ja Pertunmaan edustaja Risto Salminen

Hallitus kokoontui 13 kertaa ja käsitteli kokouksissaan 177 asiaa.

Hallitus 16.9.–31.12.2021

Valtuuston 16.9.2021 kokouksessa § 54 valittiin hallituksen jäsenet ja heidän varajäsenet seuraavasti:

	VARSINAINEN JÄSEN	VARAJÄSEN
Puheenjohtaja	Seppälä Arto	Mikkeli
Varapuheenjohtaja	Leppäkumpu Raimo	Mäntyharju
	Vornanen Tuula	Kangasniemi
	Puranen Maire	Juva
	Ockenström Risto	Pieksämäki
	Noponen Katriina	Mikkeli
	Pirttiaho Susanna	Kangasniemi
	Ropponen Juha	Mikkeli
	Lopperi Jaana	Mäntyharju
	Saikkonen Jukka	Mikkeli
	Heinänen Raimo	Mikkeli
		Nieminen Kalle
		Mikkeli
		Gynther Timo
		Hirvensalmi
		Kuitunen Soile
		Mikkeli
		Oksiala Leea
		Joroinen
		Luukkonen Olli
		Puumala
		Kokkonen Anu
		Mikkeli
		Vekeli Kirsi
		Pertunmaa
		Aho Eero
		Mikkeli
		Virtanen Outi
		Pertunmaa
		Illi Marko
		Kangasniemi
		Nalli Sami
		Mikkeli

Hallituksen kokouksissa olivat myös läsnä valtuuston puheenjohtaja Ari Hänninen, valtuuston I varapuheenjohtaja Aira Kietäväinen, valtuuston II varapuheenjohtaja Eija Saintula, esittelijä kuntayhtymän johtaja Risto Kortelainen, talousjohtaja Vesa Vestala ja johtajaylilääkäri Jarmo J Koski. Pöytäkirjanpitäjänä toimi hallinto- ja henkilöstöjohtaja Pasi Marjakangas. Lisäksi kokouksiin osallistuivat Joroisten edustaja Leea Oksiala, Pertunmaan edustaja Outi Virtanen ja Puumalan edustaja Olli Luukkonen.

Hallitus kokoontui 6 kertaa ja käsitteli kokouksissaan 103 asiaa.

Tarkastuslautakunta 1.1.–12.10.2021

	VARSINAISET JÄSENET	VARAJÄSEN
Puheenjohtaja	Anja Pakarinen, Pieksämäki	Heikki Martikainen, Pieksämäki
Varapuheenjohtaja	Esko Ripaoja, Juva	Panu Karjalainen, Mäntyharju
	Keijo Partio, Mikkeli	Kari Manninen, Mikkeli
	Reijo Paunonen, Juva	Maire Puranen, Juva
	Leena Silvonen-Jokinen, Mikkeli	Seija Väisänen, Hirvensalmi

Tarkastuslautakunta kokoontui 8 kertaa ja käsitteli yhteensä 137 asiaa. Pöytäkirjanpitäjänä toimi tarkastuspäällikkö Kirsi Ollikainen.

Tilintarkastajana toimi KPMG Oy Ab, vastuullisena tilintarkastajana Elina Hämäläinen.

Tarkastuslautakunta 13.10.–31.12.2021

	VARSINAISET JÄSENET	VARAJÄSEN
Puheenjohtaja	Marjaana Sävilammi, Kangasniemi	Raimo Mattila, Pertunmaa
Varapuheenjohtaja	Päivi Anias, Joroinen	Ulla Sohlman, Mäntyharju
	Esko Kekkonen, Hirvensalmi	Airi Tella, Puumala
	Heikki Lappalainen, Mikkeli	Risto Pöntinen, Mikkeli
	Tomi Sikanen, Mikkeli	Vesa Himanen, Mikkeli

Tarkastuslautakunta kokoontui 4 kertaa ja käsitteli yhteensä 36 asiaa. Pöytäkirjanpitäjänä toimi tarkastuspäällikkö Kirsi Ollikainen.

Tilintarkastajana toimi KPMG Oy Ab, vastuullisena tilintarkastajana Elina Hämäläinen.

2.2.2.2. Hallituksen asettamat toimielimet**Yksilöasioiden jaosto 1.1.–22.9.2021**

	VARSINAINEN JÄSEN	VARAJÄSEN
Puheenjohtaja	Aira Kietäväinen, Juva	Seija Kuikka, Mikkeli
Varapuheenjohtaja	Tuula Vornanen, Kangasniemi	Teijo Ylönen, Mikkeli
	Raimo Leppäkumpu, Mäntyharju	Risto Salminen, Pertunmaa
	Raimo Heinänen, Mikkeli	Antti Kasanen, Puumala
	Juha Vuori, Mikkeli	Jaana Lopperi, Mäntyharju

Yksilöasioiden jaosto kokoontui 6 kertaa ja käsitteli kokouksissaan yhteensä 72 asiaa. Pöytäkirjanpitäjänä toimi sosiaalipalvelujen palvelupäällikkö Pirjo Kirvesmies.

Yksilöasioiden jaosto 23.9.-31.12.2021

	VARSINAINEN JÄSEN	VARAJÄSEN
Puheenjohtaja	Raimo Leppäkumpu, Mäntyharju	Risto Ockenström, Pieksämäki
Varapuheenjohtaja	Tuula Vornanen, Kangasniemi	Maire Puranen, Juva
	Jaana Lopperi, Mäntyharju	Outi Virtanen, Pertunmaa
	Raimo Heinänen, Mikkeli	Sami Nalli, Mikkeli
	Katriina Noponen, Mikkeli	Kirsi Vekkeli, Pertunmaa

Yksilöasioiden jaosto kokoontui 3 kertaa ja käsitteli kokouksissaan yhteensä 24 asiaa. Pöytäkirjanpitäjänä toimi vs. johtava sosiaalityöntekijä, palvelupäällikkö Pirjo Kirvesmies.

Rakennustoimikunta 1.1.-21.10.2021

JÄSEN	
Puheenjohtaja	Eero Aho, Mikkeli
Varapuheenjohtaja	Aira Kietäväinen, Juva
	Seija Kuikka, Mikkeli
	Jukka Saikkonen, Mikkeli
	Arto Seppälä, Mikkeli

Rakennustoimikunta kokoontui 5 kertaa ja käsitteli kokouksissaan yhteensä 46 asiaa. Rakennustoimikunnan esittelijänä toimi tila- ja tukipalvelujohtaja Velimatti Thure. Pöytäkirjanpitäjänä toimi kehittämisjohtaja Pirjo Syväoja. Valtuuston puheenjohtaja voi osallistua kokouksiin läsnäolo- ja puheoikeudella.

Rakennustoimikunta 22.10.-31.12.2021

JÄSEN	
Puheenjohtaja	Eero Aho, Mikkeli
Varapuheenjohtaja	Arto Seppälä, Mikkeli
	Aira Kietäväinen, Juva
	Raimo Heinänen, Mikkeli
	Katriina Noponen, Mikkeli

Rakennustoimikunta kokoontui 2 kertaa ja käsitteli kokouksissaan yhteensä 15 asiaa. Rakennustoimikunnan esittelijänä toimi tila- ja tukipalvelujohtaja Velimatti Thure. Pöytäkirjanpitäjänä toimi kehittämisjohtaja Pirjo Syväoja. Valtuuston puheenjohtaja voi osallistua kokouksiin läsnäolo- ja puheoikeudella.

2.2.2.3. Perussopimuksen mukainen neuvottelukunta

Neuvottelukunta

Kuntajohtajien neuvottelukunta toimii kuntayhtymän johdon tukena. Vuonna 2021 neuvottelukunta käsitteli erityisesti taloustilannetta sekä sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksia kuntayhtymän toimintaan. Neuvottelukunta kokoontui vuoden aikana 11 kertaa.

2.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Viimeiset kaksi vuotta ovat olleet kuntataloudessa hyvin poikkeukselliset. Koronatilanne vaikuttaa kuntien toimintaan ja talouteen edelleen tänäkin vuonna, mutta epäselvää on miten valtion tukitoimet jatkuvat.

Kuntatalouden suurin ongelma on ollut jo pitkään tulo- ja menokehityksen rakenteellinen epäsuhta. Sote-uudistuksen myötä kuntien menopaineet helpottuvat, kun väestön ikääntymisestä aiheutuvat menot siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. Toisaalta väestön ikärakenteen muutos ja keskipitkän aikavälin ennustettu hidas talouskasvu näkyvät jatkossakin kunnissa verotulojen vaimeana kasvuna. Lisäksi alueellisesti erilainen väestönkehitys ja muuttoliike eriyttävät edelleen kuntien talouskehitystä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskevan lainsäädännön voimaantulo luo kunnille useita uusia velvoitteita sekä ennen järjestämistehtävien siirtymistä hyvinvointialueille vuosina 2021–2022 että sen jälkeen vuodesta 2023 lukien. Uudistuksen voimaantulo velvoittaa kuntia muun muassa osallistumaan uudistuksen täytäntöönpanon valmisteluun ja tarvittavan virka-avun antamiseen. Velvoitteesta aiheutuvat kustannukset on huomioitu kuntien peruspalvelujen valtionosuudessa 2 miljoonan euron lisäyksellä vuonna 2022, joka lisäys ei kata muutostyöstä aiheutuvia kuluja.

Tietyistä ammattiryhmistä on jatkuvasti merkittävä puute mm. sosiaali- ja terveyspalvelujen asiantuntijoista. Vuonna 2022 menoja kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvu. Lisäksi koronapandemia aiheutti erilaista hoidon/palvelun viivästymistä, joka lisää tulevaa palvelutarvetta vaikeasti ennakoitavan määrän. Samoin lisääntynyt normiohjaus kasvattaa sekä oman, että ostopalvelun kustannuksia.

Alueen väestökehitys on negatiivinen (noin 1 % vähemmän vuosittain) ja yli 65-vuotiaiden ryhmä samaan aikaan kasvaa yli 1,5 % vuodessa, joka edelleen heikentää alueen huoltosuhdetta.

2.2.4 Olennaiset muutokset kuntayhtymän toiminnassa ja taloudessa

Koronapandemia vaikutti kuntayhtymän toimintaan oleellisesti vuonna 2021. Kuntayhtymässä on maaliskuusta 2020 lähtien ollut voimassa erilaisia rajoitustoimia ja mahdollisuuksien mukaan toiminnassa hyödynnettiin etätyötä mm. hallituksen ja johtoryhmien kokoustoiminnassa. Etätyön kokemukset olivat pääosin positiivisia ja kuntayhtymän valmius tähän oli pääosin hyvä. Valtion tukitoimien ansiosta taloudelliset vaikutukset jäivät pelättyä pienemmiksi ja omaa toimintaa saatiin tehostettua. Osa palveluista oli pitkään keskeytyksissä ja tällä on vaikutuksia tulevaisuuden palvelutarpeisiin. Erilaiset rajoitukset jatkuvat ainakin pitkälle kevättalven 2022.

Kevästä 2020 valmisteltu hyvinvointiuudistus eteni kuntayhtymän, Vaalijalan kuntayhtymän, Pieksämäen kaupungin ja Etelä-Savon pelastuslaitoksen osalta, kun eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen hyvinvointialueiden perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta 23. kesäkuuta. Hyvinvointialueet perustetaan mahdollisimman pian lakien hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Lait tulevat voimaan porrastetusti, osa 1. heinäkuuta 2021 ja viimeiset 1. tammikuuta 2022. Essoten osalta hyvinvointialuevalmistelua tekee Etelä-Savon hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielin ja 1.3.2022 lukien valmistelu siirtyy aluevaaleilla valitun valtuuston tehtäväksi. Hyvinvointialuemuutoksella oli jo merkittävä vaikutus Essoten toimintojen järjestelyyn vuonna 2021. Lisäksi edelleen Essote hallinnoi useita kehittämissankkeita, joilla valmistellaan tulevan hyvinvointialueen toimintoja.

Esper-hankkeen investoinneista Mielen- ja kuntouksen talon rakentaminen käynnistyi vuonna 2020. Talo valmistuu alkuvuonna 2023.

Sairaaloiden välistä yhteisyrityshanketta, Järvi-Suomen Terveys Oy valmisteltiin Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin ja Siunsoten kanssa. Yhtiön toiminta käynnistyi syksyllä 2021.

Kuntayhtymän perustaminen ja eri organisaatioiden sote-henkilöstön siirtyminen kuntayhtymän palvelukseen aiheutti palkkojen harmonisoinnin eli palkkojen yhtenäistämisen tarpeen. Palkkojen harmonisointia on toteutettu vuodesta 2019 alkaen. Vuonna 2021 sitä tehtiin pitkin vuotta eri ajankohtina huhtikuussa, elokuussa ja vielä vuoden lopulla joulukuussa. Harmonisointiin käytettiin valtuuston tähän tarkoitukseen myöntämää määrärahaa yhteensä noin 5,6 miljoonaa euroa, lisäksi virka- ja työehtosopimuksen mahdollistamasta paikallisesta järjestelyerästä kohdennettiin harmonisointiin lähes miljoona euroa.

Kuntayhtymän palkkaharmonisoinnista käytävät työnantajan ja henkilöstöjärjestöjen edustajien keskusneuvottelut jatkuivat koko vuoden 2021 eikä niissä saavutettu neuvottelutulosta. Keskusneuvottelut olivat alkuvuonna 2022 edelleen käynnissä. Kuntayhtymä on varautunut valtuuston hyväksymän talousarvion mukaan

saamaan palkkojen harmonisoinnin kokonaan valmiiksi vuonna 2022, harmonisointi toteutetaan suunnitelman mukaan takautuvasti 1.10.2020 alkaen. Tilinpäätökseen 2021 sisältyy 12,3 miljoonan varaus takautuviin palkkaharmonisoinnin kustannuksiin. Palkkojen harmonisoinnin lopulliseen toteutukseen vaikuttaa se, millaisen sovintoratkaisun osapuolet keskusneuvotteluissa saavat ja onko ratkaisu hyväksyttävissä. Mahdollista on myös asian eteneminen työtuomioistuimeen, mikäli yksimielisyyttä ei neuvotteluissa saavuteta. Kuntayhtymän tavoitteena on yhteisen sovintoratkaisun löytyminen ja palkkojen harmonisoinnin saaminen valmiiksi. Tämä on sekä työnantajan että henkilöstön edun mukaista.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmän, Aster hankeen eteneminen pysähtyi syksyllä 2021, kun isäntäorganisaationa toimineessa Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä ei poliittinen päätöksenteko hyväksynyt suunnitteluvaiheesta toimitusvaiheeseen siirtymistä ja Aster -hanke kaatui 15.10.2021. Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin (KSSHP) valtuusto päätti 15.10.2021 kokouksessaan Aster-hankkeen asiakkaana, että hankkeessa ei edetä Aster-hankesuunnitelman mukaiseen tarkennettuun toimitusprojektivaiheeseen. KSSHP:n valtuusto päätti myös, että KSSHP ei toimi tilaajana Aster-hankkeen toimitus-, palvelu- ja käyttöönottovaiheessa, eikä allekirjoita Aster-järjestelmän toimitus- ja puitesopimusta yhdessä Cernerin (järjestelmätoimittajan) ja muiden tilaajien kanssa, mikä tarkoitti myös kaikkien muiden mukana olleiden organisaatioiden osalta hankkeen loppumista. Tästä aiheutuu Essotelle alaskirjauksia 1,8 miljoonaa euroa, mutta osa hankkeen tuotoksista 0,4 miljoonaa euroa voidaan jatkossa hyödyntää. Näistä on tehty erillinen laskelma ja selvitys.

Koronapandemia aiheutti kuntayhtymään merkittävät lisäkulut vuonna 2021, arviolta 16,6 miljoonaa euroa. Lisäksi aiheutui tulojen menetyksiä, joita on vaikea arvioida. Essoten on perinyt kunnilta koronakustannukset erikoissairaanhoitojen tuotehinnoissa vuonna 2021, joten vuoden 2021 osalta valtion tuet sovittiin siten, että kunnat hakivat tuet suoraan itselleen lukuunottamatta rokotuskorvauksia.

Uusi potilasvakuutuslaki (948/2019) tuli voimaan 1.1.2021. Julkisten toimijoiden vakuutukset on tähän asti pääsääntöisesti otettu Potilasvakuutuskeskuksen kautta ns. täysomavastuisina rinnakkaisvakuutuksina. Potilasvakuutuskeskus ei voi jatkossa enää myöntää täysomavastuisia potilasvakuutuksia vaan potilasvakuutukset otetaan suoraan vakuutusyhtiöiltä. Tällöin on siirrytty potilasvakuutuksen osalta ns. riskivakuutuksen sekamalliin, joka nostaa potilasvakuutuskuluja. Yliopistosairaanhoitopiirien perustamaan Suomen Keskinäisen Potilasvakuutusyhtiön asiakkaaksi on tarkoitus liittyä vuoden 2023 alusta.

2.2.5 Kuntayhtymän henkilöstö

ESSOTE:ssa oli vuoden 2021 lopussa yhteensä 3 774 voimassa olevaa palvelussuhdetta. Tässä luvussa ovat mukana vakituiset ja määräaikaiset palvelussuhteet sekä poissaolijat. Henkilöstön lukumäärä ei kerro saadusta työpanoksesta vaan todellisista henkilöistä. Esimerkiksi henkilö, joka tekee osa-aikaista työtä, on laskettu yhdeksi henkilöksi. Henkilöstön määrä lisääntyi 3,5 % vuoteen 2020 verrattuna. Henkilöstömäärän lisääntyminen selittyy lakisääteisen henkilöstömitoituksen kasvulla ikäihmisten tehostetussa palveluasumisessa, palveluntuottajan toimintavaikeuksien vuoksi Essoten omaksi toiminnaksi siirtyneestä toiminnasta sekä koronaepidemian aiheuttamalla resursointitarpeella.

Henkilöstömäärältään suurimmat vastuualueet ovat terveystalot sekä vanhus- ja vammaispalvelut. Näillä vastuualueilla on myös suurin määräaikaisen työvoiman tarve. Kuntayhtymän kaikista palvelussuhteista määräaikaisia oli 660 kpl, mikä on 17,5 % kokonaismäärästä. Määräaikaisen työvoiman tarve painottuu kesälomakaudelle ja vuoden vaihteeseen. Sarastia rekrytoinnin kautta työskentelee alle 3 kuukauden määräaikaisuudessa hoiva- ja hoitotyöntekijöitä.

Taulukko 1. Henkilöstön lukumäärä palvelussuhteen luonteen mukaan

Palvelussuhteen luonneryhmä	Toimiala	2020/12	2021/12	Vrt %
Vakinaiset	Perhe- ja sosiaalipalvelut	259	278	7,3%
	Vanhus- ja vammaispalvelut	846	881	4,0%
	Terveyspalvelut	1 559	1576	1,1%
	Konsernihallinto ja -palvelut	376	382	1,6%
Vakinaiset	Yhteensä	3 040	3117	2,5%
Määräaikaiset	Perhe- ja sosiaalipalvelut	46	37	-
	Vanhus- ja vammaispalvelut	143	184	17,4%
	Terveyspalvelut	313	303	29,4%
	Konsernihallinto ja -palvelut	104	133	-3,2%
Määräaikaiset	Yhteensä	606	657	28,8%
	Yhteensä	3 646	3774	9,1%
				3,5%

Poissaolot

Sairauspoissaolot

Vuonna 2021 henkilöstölle kertyneiden sairauspoissaolopäivien määrä oli yhteensä 65 598 päivää, joista työtapaturmasta aiheutuneita oli 954, työmatkatapaturmasta aiheutuneita 403 ja vapaa-ajan tapaturmasta aiheutuneita 459 päivää. Näistä tapaturmista aiheutuneiden poissaolopäivien määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna yhteensä 250 päivää (-12,1%). Eniten sairauspoissaoloja on kertynyt lääkärin tai hoitajan todistuksella 84,5% Seuraavaksi eniten poissaoloja oli työntekijän omaan ilmoitukseen perustuen esimiehen luvalla, 12,5%.

Taulukko 2. Sairauspoissaolot kalenteripäivittäin.

Poissaolonsyy	2020/12	2021/12	Vrt %
Liikennevahinko	15	13	-13,3%
Sairaus, 1. päivä palkaton	38	32	-15,8%
Sairaus, lääk./terv.hoit. todistus	52 917	55 428	4,8%
Sairaus, oma ilm, esimiehen luvalla	8 234	8 205	-0,4%
Sairaus, palkaton	103	104	1,0%
Työmatkatapaturma	351	403	14,8%
Työtapaturma	1 104	954	-13,6%
Vapaa-ajan tapaturma	611	459	-24,9%
Yhteensä	63 373	65 598	3,5%

Etelä-Savon työterveyshuollon toimittamien tilastojen mukaan vuonna 2021 tuki- ja liikuntaelinsairaudet olivat suurin sairauspoissaolopäiviä aiheuttanut ryhmä 28,3% (26,2%/2020). Toiseksi suurin sairauspoissaolojen syyryhmä oli mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt 27,3% (25,9%/2020). Kolmanneksi suurin ryhmä on hengityselinten sairaudet 8%.

Taulukko 3. Sairauspoissaolojen jakauma keston mukaan ja muutos verrattuna vuoteen 2020.

Poissaolojen kestojakauma	2020/12	2021/12	Vrt %
alle 4	10 420	11 528	10,6%
4-29	21 642	20 808	-3,9%
30-60	9 866	10 021	1,6%
61-90	5 233	4 957	-5,3%
91-180	7 550	8 145	7,9%
>180	8 662	10 139	17,1%
Yhteensä	63 373	65 598	3,5%

Sairauspoissaolojen pituudet jakautuivat siten, että eniten oli sairauspoissaoloja, joiden kesto oli 4-29 päivää. Yli 90 päivän sairauspoissaoloja oli kertynyt yhteensä 18 284 kalenteripäivää, lisäystä edelliseen vuoteen 12,8%. Työkyvyn tukitoimissa erityistä huomiota on kiinnitettävä tähän ryhmään sekä 30 -60 päivää sairastaneiden tilanteeseen, jossa lisäystä edelliseen vuoteen oli 1,6 %. Heidän kohdallaan tarvitaan erityisiä tukitoimia, että sairauspoissaolo ei enää pitkity ja pahimmillaan johda työkyvyttömyyteen. Koko ESSOTen osalta sairauspoissaolot ovat vuonna 2021 lisääntyneet 3,5% edelliseen vuoteen verrattuna. Sairauspoissaolot ovat lisääntyneet suhteessa henkilöstömäärän lisäykseen.

Työhyvinvoinnin edistämiseksi ja sairauspoissaolojen seurannan sekä kehittämistoimenpiteiden tehostamiseksi luodun varhaisen tuen toimintamallin mukaisia keskusteluja oli kertomusvuonna tilastoitu yhteensä 540. Suunniteltuja jatkotoimenpiteitä todettiin tarvittavan 236 keskustelun johdosta ja 304 keskustelua eivät johtaneet lisätoimenpiteisiin. Yleisin jatkotoimenpide oli suunniteltu seurantakeskustelu (92), toiseksi yleisin työterveyshuollon neuvottelu (72) ja kolmanneksi yleisin muutokset työpaikalla (26). Lähes yhtä paljon on ohjattu työterveyshuoltoon (24) tai työkykyarvioon (23). Yleisin syy varhaisen tuen keskustelun käymiseksi oli toistuvat poissaolot (55,7%), toisena varhainen tuki/huoli (36,1%) ja kolmantena alentunut työkyky (18,8%).

Sairauspoissaoloa korvaavaa työtä vuonna 2021 kertyi 1258 kalenteripäivää. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi vuonna 2021 10 henkilöä, määrän ollessa 7 vuonna 2020. Palkattoman työkokeilun kalenteripäiviä kertyi 906 päivää.

Keva laskuttaa kuukausittain euromääräisen palkkaperusteisen eläkemaksun, joka perustuu työnantajan edellisen kuukauden aikana tulorekisteriin ilmoittamiin ansioihin ja on näin kerralla lopullinen eikä eläkemaksujen täsmäytystä jatkossa tarvita. Palkkaperusteinen eläkemaksu koostuu työansiopohjaisesta eläkemaksusta ja työnantajakohtaisesta työkyvyttömyyseläkemaksusta. Summa oli vuonna 2021 30 034 052,20 euroa.

Muut poissaolot

Erilaisista syistä johtuvia poissaolopäiviä on yhteensä 348 137 kalenteripäivää. Kalenteripäiviin lasketaan mukaan kaikki vuoden päivät mukaan lukien viikonloput, juhlapyhät sekä juhannusaatto ja jouluaatto. Vuosilomat ovat suurin poissaolon syy ja muodostavat 41,7 % kaikista poissaoloista. Sairauspoissaoloja on 18,8 % kaikista poissaoloista ja lakisääteisiä poissaoloja oli 20,0%. Sairauspoissaolot sisältävät myös työtapaturmista, työmatkatapaturmista sekä vapaa-ajan tapaturmista aiheutuneet poissaolot. Lakisääteisiin poissaoloihin on laskettu muun muassa kuntoutukset, vanhempain vapaat, opinto- ja vuorotteluvapaa. Muihin poissaoloihin sisältyvät koulutukset, säästövapaat, saldovapaat ja lomarahavapaat ja niitä oli poissaoloista 19,3%.

Liukuvasta työajasta syntyneitä saldoja pidettiin koko päivän vapaina yhteensä 4376 työpäivää. Tämän lisäksi saldoja on pidetty pois lyhentämällä päivittäistä työaikaa. Huomioitavaa on, että saldovapaat ovat syntyneet

liukuvan työajan mahdollistamista liukumista henkilöiden omien toiveiden mukaisesti, mutta ne aiheuttavat kokonaisten työpäivien poissaoloja.

2.2.6 Ympäristöasiat

Essoten palveluja tarjotaan kuntayhtymän omistamissa kiinteistöissä sekä kunnilta että yksityisiltä vuokra-
tuissa toimitiloissa. Vuokratiloissa palvelut kuuluvat usein vuokraan ja niiden kustannukset sisältyvät vuokra-
menoihin, eikä niitä pystytä erottelemaan vuokrasta. Tästä syystä energian, veden ja jätteiden kulutustietoja
ei voida yksilöidä, eikä kokonaiskustannuksia ja kulutustietoja voi muodostaa kuntayhtymätasolla.

Kuntayhtymän jätteiden kuljetus ja käsittely tapahtuu kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden lisäksi kilpailutettujen
yhteistyökumppaneiden kanssa. Kilpailutettuja yhteistyökumppaneita olivat vuonna 2021 Fortum Waste Solu-
tions Oy, RL-Huolinta Oy ja Encore ympäristöpalvelut Oy. Näitä kilpailutettuja sopimuksia käytetään toimipis-
teissä, joissa erilliskerättävien jätteiden noudot eivät kuulu vuokrasopimukseen. Jätehuollon kokonaiskustan-
nukset ovat nousseet noin 60 000 euroa edellisestä vuodesta. Nousu johtuu terveydenhuollon jätteiden lisään-
tymisestä (poikkeusolot) sekä kustannusten noususta .

Jätteiden määrän vähentäminen sekä niiden huolellinen lajittelu on edelleen haaste Essotessa. Jätteiden mää-
rän vähentäminen on huomioitava jo hankinnoissa. Se kuinka paljon tuotteesta syntyy pakkausjätettä ja kuinka
itse tuote hävitetään käytön jälkeen. Henkilökunta on ollut aktiivisesti mukana lajittelukäytäntöjen kehittämi-
sessä.

Energiansäästötoimenpiteitä on tehty hankintojen yhteydessä sekä kuntayhtymän omistamissa kiinteistöissä
on päivitetty valaistusta energiatehokkaammaksi, esimerkiksi loisteputkivalaisimia vaihdettiin led-valaisimiksi.
Ilmanvaihto- ja jäähdytyskoneet sekä niiden automatiikka on saneerattu Esper-hankkeeseen kuuluneen HKGB-
osan peruskorjauksen yhteydessä.

Essotessa on käytössä 79 leasing-vuokrattua henkilö- tai pakettiautoa ja lisäksi 20 hälytysajoneuvoa. Osa hen-
kilö- ja pakettiautoista on ollut käytössä lähes 4,5 vuotta. Tavoitteena leasing-autoilla on ollut kolmen vuoden
vaihtoväli, mutta Essote on ollut mukana valtakunnallisessa Hansel-kilpailutuksessa, jonka lopputulos on ra-
hoitusratkaisuihin viivästynyt markkinaoikeusprosessien vuoksi. Teoreettisten päästöjen osalta osasta autoja
on olemassa vain NEDC-mittaustavan mukaiset arvot nykyisin käytettävän WLTP-mittaustavan sijaan. Nykyi-
nen mittaustapa antaa realistisemman = korkeamman päästöarvon kullekin autolle. Ajoneuvoilla ajetaan vuo-
dessa keskimäärin 25 000 km eli yhteensä noin 1,975 miljoonaa kilometriä. Ajoneuvojen teoreettinen CO2-
keskiarvo on 131,6 g/km (henkilöautojen (40 autoa) osalta NEDC arvojen keskiarvo 105,5 g/km ja henkilöauto-
jen (31 autoa) WLTP keskiarvo 155,3 g/km, pakettiautojen NEDC keskiarvo on 177,1 g/km). Henkilö- ja paket-
tiautojen yhteenlaskettu CO2- päästömäärä on vuodessa 260 tonnia.

Kuntayhtymällä oli ensihoidon operatiivisessa toiminnassa käytössä yhteensä 20 ajoneuvoa sisältäen päivittäis-
sessä hälytystoiminnassa olevat ajoneuvot sekä varakaluston. Kalusto oli pääosin 48 kk huolenpitosopimuk-
sella olevaa sekä osittain sopimuskauden päätyttyä omaksi lunastettua kalustoa.

Ensihoidon ajoneuvot ovat vuoden 2014 käyttöönoton jälkeen Euro 6 päästöluokituksessa. Vuoden 2021 ai-
kana ensihoitotehtävien suorittamisesta muodostui yhteensä n. 850 000 ajettua kilometriä. Lisäksi ensihoito-
toimintaan kuuluu myös muuta ajoa, joista mainittakoon huoltoihin, valmiuden ylläpitoon ja valmiussiirtoihin
liittyneet matkat. Operatiivisessa päivittäistoiminnassa olevilla ajoneuvolla ajettiin keskimäärin n. 70 000 km.
Varakalustolle ajokilometrejä kertyi selkeästi vähemmän. Toimintaympäristöllä sekä ambulanssin valmiusajalla
oli merkitystä ajoneuvokohtaiseen kilometrimäärään. Ambulansseille ei anneta luokiteltua päästöarvoa,
mutta käyttämällä MB Sprinterin tietojen korkeinta arvoa 253 g/km, hälytysajoneuvojen yhteispäästök-
si vuonna 2021 muodostui 215 tonnia.

Essotessa on sähköautojen tuloon varauduttu ja latauspisteitä on muutamissa toimipisteissä (mm. Sairaala-parkki, Mäntyharjun hyvinvointikeskus). Latauspisteitä on tarkoitus laajentaa organisaation käyttöön tulevien autojen käyttöön hallitusti tulevina vuosina.

2.2.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Kuntayhtymän hallinnossa päätöksenteossa noudatetaan avoimuutta. Toimielinten kokousten asialistat ja pöytäkirjat julkaistaan sähköisesti kuntayhtymän [www-sivuilla](#) lukuun ottamatta asioita, jotka eivät ole julkisia. Samoin ne viranhaltijapäätökset, joihin kuntalaisilla on muutoksenhakuoikeus, julkaistaan [www-sivuilla](#).

Kuntalaki edellyttää tiettyjen tietojen saatavuutta yleisessä tietoverkossa. Näistä mm. strategia, hallintosääntö, talousarvio ja -suunnitelma, hinnastot sekä konserniohje ovat käytettävissä kuntayhtymän [www-sivuilla](#).

Kuntien ja kuntayhtymien keskeisten luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava sidonnaisuutensa Kuntalain 84 §:n mukaisesti. Tarkastuslautakunta toimii julkaistujen sidonnaisuusrekisterien rekisterinpitäjänä. Tarkastuslautakunta on päivittänyt sidonnaisuusilmoitusten tietosuojaselosteet ja sidonnaisuusrekisterit vastaamaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (General Data Protection Regulation, GDPR, EU 679/2016), joka tuli voimaan 25.5.2018. Tarkastuslautakunta on valvonut ilmoituspiiriin kuuluvien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattanut kuntayhtymän lakisääteiset ja vapaaehtoiset sidonnaisuusilmoitukset sekä tietosuojaselosteet tiedoksi yhtymävaltuustolle marraskuussa 2020.

Päätöksenteossa huomioidaan mahdolliset jääviydet. Sivutoimiluvista ja -ilmoituksista säädetään hallintosäännössä.

2.2.8 Arvio tulevasta kehityksestä

Jäsenkunnat toimivat Essoten rahoittajana vuoden 2022 ja vuodesta 2023 rahoitus siirtyy uusille hyvinvointialueille. Jäsenkuntien talous- ja rahoitustilanne on huono vuonna 2022 eikä näköpiirissä ole merkittävää muutosta. Kuntayhtymän tuloista 86 % on jäsenkuntaosuuksia. Jäsenkuntien taloudellisen kantokyvyn arvioidaan kestävän enintään 2 % jäsenkuntalaskutuksen vuotuisen kasvun. Keskimääräinen sote-kulujen kasvu on ollut merkittävästi tätä suurempi mm. harmonisoinnin ja korona pandemian takia. Vanhusväestön määrän kasvu lisää sosiaali-, terveys- ja hoivamenoja, joiden rahoittamishaaste siirtyy valtion rahoitteiselle hyvinvointialueelle.

Palveluja ja toimintaa kehitetään oman kehitysohjelman/hanketyön kautta, jossa erityisiä painopisteitä ovat palveluintegraatio, asiakaslähtöisyys ja digitaalisten palvelujen käytön merkittävä laajentaminen. Kuntayhtymän taloudellisesta tilanteesta johtuen tuottavuuden ja kustannustehokkaiden palveluiden vaade korostuu. Toiminnassa toteutetaan jatkuvaa talouden ja toiminnan muutosta sekä säästötoimia kulurakenteen hallitsemiseksi. Omaisuuden realisointia toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

Koronapandemia vaikuttaa toimintaan vuonna 2022 merkittävästi ainakin kesään 2022 saakka. Samoin koronaa koskevia erilaisia rajoituksia on voimassa ainakin vuoden 2022 alkupuoliskon. Koronaan liittyviä vaikutuksia ovat lisäksi hoitojonojen/hoidontarpeen kasvu sekä epävarmuus tulevista valtion tuesta koronaan ja hoitojonojen purkuun.

Ukrainan kriisin vaikutukset tulevat olemaan merkittäviä vuonna 2022 ja nyt on ainakin tiedossa kriisin aiheuttama kustannusten kasvu.

Kuntayhtymässä jatketaan sovittuja kehitystoimenpiteitä. Kehitysohjelmaa päivitetään ja täydennetään lisäsäästöohjelmalla. Edelleen tavoite on vähintään kattaa taseen alijäämät (n. 3,8 miljoonaa euroa).

2.2.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Toimintakertomuksessa on arvioitava kuntayhtymän ja kuntayhtymäkonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on kerrottu tarkemmin kohdassa 2.3. Kuntayhtymän toimintaan vaikuttavina riskilajeina tunnistetaan ylätasolla strategiset, toiminnalliset ja taloudelliset riskit sekä rahoitus- ja vahinkoriskit.

Strategiset riskit

Kuntayhtymän toiminta on päättymässä vuoden 2022 lopulla. Keskeisenä strategisena riskinä on kuntayhtymän jatkuvuuden turvaaminen vuoden loppuun saakka täysipainoisesti, vaikka osa henkilöstöä jo valmistelee tulevaa Etelä-Savon hyvinvointialuetta, jolloin kaikki tarvittavat henkilöresurssit eivät ole välttämättä käytössä. Riskiä voidaan vähentää hyvällä suunnittelulla ja työnjaolla sekä johtamisella.

Toiminnalliset riskit

Kuntayhtymän toiminnan päättyminen voi toiminnallisena riskinä vaikeuttaa kuntayhtymän rekrytointia, jolloin pula keskeisistä ammattiosaajista voi kärjistyä.

Taloudelliset riskit

Sosiaali- ja terveyspalvelujen kysyntään vaikuttavat monet seikat sekä taloudelliset että muut häiriötilanteet. Näitä muutoksia esim. koronapandemia on vaikea arvioida tai ennustaa. Kuntien arvioituun maksuvaraan perustuva rahoitus ei huomioi toiminnallisia muutostekijöitä palvelujen kysynnän kasvaessa, mikä aiheuttaa jatkuvaa kustannusten tasapainotustarvetta.

Investoinnit rahoitetaan pitkäaikaisilla lainoilla, joiden korkokustannus on tällä hetkellä poikkeuksellisen alhainen. Vuoden 2021 keskiporko oli 0,39 %. Kuntayhtymän lainasalkun koko oli vuoden 2021 lopussa n. 123 miljoonaa euroa ja konsernin lainasalkun koko vastaavasti n. 128 miljoonaa euroa. Korkosuojausena on käytetty kiinteitä lainakorkoja, jotka ovat viime vuosien olleet hyvin matalalla tasolla. Johdannaissovimuksia on käytetty hyvin vähän alle 1% lainasalkun arvosta.

Konsernin lainasalkusta on tehty korkojen herkkyyshanalyysi, joka osoittaa eri korkovaihtoehtojen vaikutuksen korkomaksujen kehitykseen. Markkinoiden hinnoittelua kuvaavaan herkkyyshanalyysiin verrattuna konsernin korkokustannukset kasvaisivat vuoden aikana noin 235.000 euroa mikäli korot toteutuisivat yhdenprosenttiyksikön korkeammalla tasolla. Kahden prosenttiyksikön muutos toisi lisäkuluja noin 0,5 miljoonaa euroa vuodessa.

Essoten ottolainauksen osalta valtuusto on hyväksynyt Essoten varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitus-toiminnan perusteet (Valt. 21.12.2021 §79)

Vireillä olevat merkittävimmät oikeustapaukset

Vuoden 2021 aikana ei ollut yhtään pidemmälle edennyt sopimusriitaa, joka on vireillä tuomioistuimessa tai muussa riidanratkaisumenettelyssä, tai olisi riskinä, että edettäisiin tuomioistuimeen tai edellä mainittuun menettelyyn.

2.3 Selonteko kuntayhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Toimintakertomuksessa on annettava tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä (KuntaL 115.1 §). Yhtymähallituksen on toimintakertomuksessa annettava tiedot:

- miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kuntayhtymässä järjestetty
- onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja
- miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

2.3.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kuntayhtymän johtamis- ja hallintojärjestelmää sekä operatiivista johtamista. Valtuuston tehtävänä on kuntalain 14 §:n mukaan hyväksyä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Perusteet hyväksyttiin vuonna 2017. Hallitus on myös hyväksynyt yksityiskohtaiset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet samana vuonna. Ohjeiden tarkoituksena on tarkemmin kuvata ja ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä koko organisaatiossa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on:

1. varmistaa kuntayhtymän ja konsernin tehtävien häiriötön toteutuminen ja lainmukaisuus (lakien, määräysten ja sopimusten noudattaminen)
2. varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen, toiminnan tuloksellisuus ja tehokkuus sekä hyvän hallintotavan mukaiset menettelyt
3. varmistaa omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen
4. varmistaa taloudellisen ja toiminnallisen tiedon oikeellisuus, riittävyys, ajantasaisuus ja luotettavuus (tietojärjestelmät, raportointijärjestelmät).

Valvonta on riittävää, kun johto on suunnitellut ja järjestänyt toiminnot tavalla, joka antaa kohtuullisen varmuuden siitä, että riskit on hallittu tarkoituksenmukaisesti ja että organisaation taloudelliset ja toiminnalliset päämäärät ja tavoitteet saavutetaan tehokkaasti ja taloudellisesti.

Kuntayhtymän hallitus johtaa ja valvoo kuntayhtymän taloudenhoitoa sekä vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuudesta koko kuntayhtymän tasolla. Kuntayhtymän johtaja vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja organisoimisesta kuntayhtymässä.

Vastuualueiden johdon vastuulla on sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen omien vastuualueidensa osalta ja he valvovat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta ja tehokkuutta vastuualueillaan. palvelualueiden päälliköiden ja yksiköiden esimiesten vastuulla on sisäisen tarkkailun ja riskienhallinnan järjestäminen ja hoitaminen omissa yksiköissään. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on ulotettu kattavasti koko organisaatioon ja sen eri tasoille.

Sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan on hankittu sähköinen järjestelmä. Ohjelma uusittiin vuoden 2021 aikana. Sähköisen järjestelmän etuina ovat systemaattisuus sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riskien ja toimenpiteiden dokumentointi pitkin vuotta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmä on toimiva ja raportoinnin avulla saadaan tietoa esimerkiksi mahdollisista puutteista ja keskeisimmistä riskeistä tarvittavia toimenpiteitä varten. Koronapandemista ja uuden ohjelman käyttöönoton viivästyisestä johtuen neljännesvuosiraportointiin ei voitu panostaa. Kuntayhtymän hallitus käsitteli keväällä 2022 koko vuotta koskevan raportin.

2.3.2. Selonteko ja käsittely

Vastuualueilla riskit on tunnistettu ja niihin on varauduttu riskienhallinnan toimenpiteillä. Kuntayhtymän ja tytäryhtiöiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta on ajan tasalla ja se on pääosin riittävää ja hyvin ohjeistettua.

Kriittisiä riskejä vuoden 2021 aikana tunnistettiin yhteensä 74 kappaletta. Eniten tunnistettiin toiminnallisia riskejä 29, taloudellisia 20, strategisia 17 ja vahinkoriskejä 8 kappaletta. Riskitaso oli pysynyt hyvin samalla tasolla kuin edellisenä vuonna ja johtui pitkälti edelleen jatkuvasta korona-pandemista ja henkilöstön rekrytointiin liittyvistä haasteista.

Tehdyt riskiarviot

Hallituksen hyväksymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden mukaan vastuualueita ja tytäryhtiöitä pyydettiin toimittamaan tammikuun loppuun mennessä arvio vastuualueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tilivuoden ajalta. Pyydettyyn raportointiin kuuluivat selontekolomake ja riskiportfolio. Selontekolomakkeessa arvioidaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ajantasaisuutta ja mahdollisia puutteita sekä olennaisimpia strategisia, toiminnallisia ja taloudellisia riskejä sekä vahinkoriskejä. Selontekolomakkeessa arvioidaan myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä. Riskiportfoliossa em. riskit yksilöidään ja pisteytetään (kokonaispistemäärän asteikolla 1–16 jossa 1 on matalin riski ja 16 suurin) sekä kerrotaan riskienhallinnan toimenpiteistä, aikatauluista ja vastuuhenkilöistä. Raportit käsiteltiin kuntayhtymän hallituksessa helmikuun 2022 aikana.

Olennaisimmat riskit (riskipisteet 9 tai enemmän) ovat seuraavat:

Konsernihallinto- ja palvelut

Konsernihallinnon riskit liittyvät palkkaharmonisoinnin vaikutuksiin sekä pitkittyneeseen korona-pandemiaan (riskipisteet 16). Hallinto- ja henkilöstöpalveluissa merkittävimmät riskit muodostuvat ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuteen ja riittävyyteen liittyen, jonka riskipisteet olivat 9 pistettä. Riski on pienentynyt edelliseen vuoteen verrattuna (pisteet 12) ja johtuu pääasiassa siitä, että rekrytointiin on panostettu ja henkilöstöpalveluiden organisointia on parannettu. Palkkaharmonisointiin liittyvät ennakoimattomat kustannukset voivat lisäävät talouden riskiä (pisteet 16). Palkkaharmonisointiin liittyvän riskin toteutuminen riippuu saavutetusta neuvottelutuloksesta kuntatyönantajan ja järjestöjen kanssa. Kehittämisen, koulutuksen ja viranomaisyksikön riskit liittyvät myös hoitohenkilökunnan niukkuuteen (riskipisteet 9), jolla on vaikutusta potilas- ja asiakas- turvallisuuteen. Palvelutietovarannon (PTV) kehittämiseen on myös liian vähän resursseja (riskipisteet 9). Talouspalveluissa merkittävimmän riskin muodostaa kirjaamisen oikeellisuus liittyen asiakas- ja potilaslaskutukseen ja riskipisteet ovat pysyneet samalla tasolla kuin edellisenä vuonna (riskipisteet 12). Tähän pyritään vaikuttamaan edelleen jatkuvalla koulutuksella sekä ohjauksella. Sen lisäksi hankintapalveluissa liian vähäinen resurssointi henkilökuntaan on nostanut riskipisteet tasolle 12, koska hankintoja saatetaan tehdä vastuualueilla ohi hankintalain ja ohjeiden vähäisestä resursseista johtuen. Tietohallintopalveluissa myös henkilöstön riittävyys on lisännyt riskejä (riskipisteet 9), koska osa henkilöstöstä on siirtynyt valmistelemaan Etelä-Savon hyvinvointialueen toimintoja. Tila- ja tukipalveluissa henkilöstön riittävyys ja saatavuus palvelutuotannon ylläpitämiseksi muodostaa merkittävimmän riskin (pisteet 16) ja riskitaso on pysynyt yhtä korkealla edelliseen vuoteen verrattuna. Korona-pandemian jatkuessa henkilöstön poissaolot ovat myös kasvaneet ja varahenkilöstöä puuttuu.

Hankkeet

Hankkeiden merkittävät riskit liittyvät hankkeiden tuloksien hyödyntämiseen ja tulosten jalkauttamiseen (riskipisteet 12). Hankkeiden osalta myös on huoli siitä otetaanko niiden tulokset käyttöön hyvinvointialueen valmistelussa riittävässä määrin (riskipisteet 12). Etelä-Savon hyvinvointialueen valmisteluun liittyvät hankkeet

ovat merkittävä hankekokonaisuus, joissa riskiksi voi muodostua yhteistyön puute sekä kehitetyn toiminnan jalkauttaminen hyvinvointialueella (riskipisteet 9). Työkyky-hankkeessa, työkykykoordinaattorin tehtävässä, on noussut esille kirjaamisen haste tietosuojaan näkökulmasta (riskipisteet 16).

Terveyspalvelut

Taloudelliset riskit ja toiminnalliset ovat edelleen olemassa, kun korona-pandemia on jatkunut jo toista vuotta. Ostopalveluiden hinnat ovat kohonneet (riskipisteet 12) eikä tähän voida oikein vaikuttaa. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit (riskipisteet 12) ovat edelleen ajankohtaiset sekä uutena myös väkivallan riskin kasvaminen työssä, johtuen potilaiden ja asiakkaiden käytöshäiriöistä. Asia nousi esille mitä kuuluu? kyselyn yhteydessä. Henkilöstön ylikuormittuminen on pandemian pitkittyessä noussut (riskipisteet 12) Riskeistä suurimmiksi muodostuu kuitenkin Etelä-Savon hyvinvointialueen valmistelu (riskipisteet 16), koska valmistelutyö myös vähentää resursseja perustehtävistä. Valmistelun keskeneräisyys ja työnjako aiheuttavat myös epävarmuutta yksiköissä. Riskeistä organisaatiomuutokset (riskipisteet 12), henkilöstön saatavuus ja henkilöstövajaus (riskipisteet 12), vanheneva väestön palvelutarpeen lisääntyminen (riskipisteet 12) ovat pysyneet edelleen korkealla tasolla verrattuna edelliseen vuoteen.

Terveyspalveluissa oli suunnitelmassa panostaa lähiesismiesosaamiseen ja koulutukseen, joilla olisi voitu vastata henkilöstöön liittyviin haasteisiin, mutta korona-pandemian jatkuminen vei suunnitelmasta pohjan.

Vanhus- ja vammaispalvelut

Vanhus- ja vammaispalveluissa merkittävimmät riskit liittyvät edelleen ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuteen (riskipisteet 9), henkilöstön veto- ja pitovoimaan (riskipisteet 9) ja henkilöstön sairauspoissaoloihin (riskipisteet 9). Samalla myös haasteellisten asiakkaiden määrä edelleen kasvaa ja käytöshäiriöt lisääntyvät (riskipisteet 9). Tämä näkyy mm. päivätoiminnassa ja mahdolliset käytöshäiriöt lisäävät hoitoisuutta, ohjauksen ja valvonnan tarvetta. Väestön ikääntyminen ja palvelutarpeen kasvu lisää määrärahojen tarvetta ja epävarmuutta talousarvion pitävyyteen (riskipisteet 9). Riskien poistamiseksi palvelut pyritään järjestämään oikea-aikaisesti ja palvelutarpeet huomoiden. Vuorovaikutusta omaisten kanssa on lisätty säännöllisillä kyseilyillä sekä palvelujen omavalvonta on pidetty ajantasalla. Henkilökunnan veto- ja pitovoiman lisäämiseksi on pidetty kehityskeskusteluja säännöllisesti, järjestetty systemaattiset työterveystarkastukset sekä tiivistetty yhteistyötä työterveyden ja työsuojelun kanssa ja näillä tuetaan henkilöstön työhyvinvointia. Johtamiseen on panostettu pitämällä säännöllisesti esimies- ja henkilöstöpalavereita ja näin lisätään avoimuutta ja tiedotusta.

Perhe- ja sosiaalipalvelut

Perhe- ja sosiaalipalveluiden suurimmaksi riskiksi on noussut lastensuojelun asiakaspalvelujen ostot, jotka ylittävät talousarvioon varatut määrärahat (riskipisteet 16). Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on ollut kasvussa viimeiset kolme vuotta. Uutena riskinä on esille noussut oman lastensuojeluyksikön toteuttamiskataulun viivästyminen (riskipisteet 9). Jos hanke myöhästyy, nostaa viivästyminen edelleen ostopalveluihin käytettävää määrärahatarvetta. Hanke on siirtymässä Etelä-Savon hyvinvointialueen valmisteluun. Ammattitaitoisen henkilökunnan rekrytoinnissa on edelleen haasteita mm. koulupsykologien osalta on jouduttu turvautumaan ostopalveluihin (riskipisteet 12). Riski on säilynyt samalla tasolla kuin aikaisempina vuotena. Haasteena ovat edelleen myös puheterapeuttien ja psykologien rekrytointi oppilas- ja opiskelijahuollossa. Lapsiperheiden sosiaalityöntekijöiden rekrytointi on myös edelleen vaikeaa (riskipisteet 12) sekä aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijöiden rekrytointi on haastavaa (riskipisteet 9). Rekrytoinnissa tehdään tiivistä yhteistyötä rekrytointiyksikön kanssa ja rekrytoinnin kaikki keinot ovat käytössä.

Investointien riskit

Esper-hankkeessa jatkuu Mielen- ja kuntoutuksen talon rakentaminen. Rakentamiseen vaikuttaa korona-pandemian pitkittyminen, joka näkyy tavaratoimituksien viivästymisenä. Tämä voi aiheuttaa aikatauluriskejä talon valmistumiseen nähden. Sen lisäksi toiminnallisena uhkana on tilojen riittämättömyys (riskipisteet 9) johtuen mahdollisista muutoksista toimintojen sijoittumisesta taloon sekä lainsäädännön vaatimuksista henkilöstön lisäresurssointiin.

2.4. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Kuntayhtymän talousarvio oli syksyllä 2020 talousarviota 2021 valmisteltaessa arvioitu vuoden 2020 toteutunut tilinpäätöstä merkittävästi alhaisemmaksi. Koronapandemia muutti kuntayhtymän toimintaa merkittävästi koko vuoden 2021 ja talousarviota muutettiin kahdesti 8.4 ja 21.12. Suurimmat muutospaineet aiheutuivat koronakuluista ja palkkaharmonisoinnista (erityisesti takautuvat erät) sekä palvelujen ostoista. Kuntien vaatimuksesta lisääntyneitä tulotarvetta ei lisätty talousarviomuutoksessa jäsenkuntalaskutukseen vaan se kirjattiin muihin tuottoihin. Talousarviosta ennakoitiin takautuvat marraskuussa harmonisointierät huomioiden 9,5 miljoonaa euroa alijäämäistä. Vuoden lopussa useat tuloerät olivat ennakoitua parempia, joka paransi lopullista tulosta. Kuntien maksuosuuksien pienentämiseksi kuntayhtymä tasasi perussopimuksen mukaisessa loppulaskennassa kertyneen ylijäämän, joten tilikauden 2021 tulos oli -0,90 euroa.

2.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Taulukko 4. Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2021 (1000 €)	2020 (1000 €)
Toimintatuotot	456 641	404 370
Toimintakulut	-444 599	-393 078
Toimintakate	12 042	11 292
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	221	156
Muut rahoitustuotot	737	328
Korkokulut	-665	-713
Muut rahoituskulut	-17	-187
Vuosikate	12 318	10 876
Poistot ja arvonalentumiset	-10 523	-10 386
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	-1 795	
Tilikauden tulos	0	490
Tilikauden yli-/alijäämä	0	490

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	102,7	102,9
Vuosikate/Poistot, %	117,1	104,7

Vuosikate, euroa/asukas	127,5	110,1
Asukasmäärä	96 647	98 823

Toimintakate oli vuonna 2021 12,0 miljoonaa euroa. Kuntayhtymän toiminnan kannalta on välttämätöntä, että toimintakate on ylijäämäinen. Vuosikatteen ja poistojen suhdeluku on 117 % ja vuosikate on 12,3 miljoonaa euroa. Jotta kuntayhtymän tulorahoitus olisi ylijäämäinen, niin vuosikatteen pitää ylittää poistot. Poistotaso tulee kasvamaan vuonna 2022, joten toimintatuottojen määrän pitäisi tulevina vuosina vastaavasti kasvaa tai toimintakulujen määrän vähentyä, jotta kuntayhtymän talous pysyisi terveellä tasolla.

2.4.2 Toiminnan rahoitus

Kuntayhtymän perussopimuksen § 18:ssa on määritelty kuntien rahoitusosuuksien määräytyminen.

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan järjestämis- ja tuottamisvastuun aiheuttamat nettokustannukset rahoitetaan jäsenkuntien maksuosuuksilla. Omistajaohjauksessa neuvotellaan maksuosuuksilla kerättävän määrän muutos vuosittain. Loppulaskussa määritellään lopullinen rahoitustarve.

Vuoden 2021 talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisen lähtökohtana oli kuntien neuvottelukunnassa 17.6.2020 sovittu jäsenkuntaosuuksien kasvu 2,1 % vuoden 2020 talousarviosta.

Kuntayhtymän toiminnasta aiheutuvat kustannukset katetaan asiakasmaksuilla, muilla tuloilla ja asukkaiden kotikunnilta perittävillä maksuosuuksilla. Kuntien maksuosuudet lasketaan kaikkien muiden tulojen jälkeisistä nettokustannuksista.

§ 24 mukainen osuus eläkemenoperusteisista maksuosuuksista jaetaan entisen Etelä-Savon sairaanhoitopiirin silloisten jäsenkuntien kesken Kuntien eläkevakuutuksen ilmoittamien jakoperusteiden mukaisesti. Ennen vuotta 2005 karttuneiden eläkkeiden eläkemenoperusteisista maksuosuuksista vastaa asianomainen kunta. Etelä-Savon sairaanhoitopiirin osalta em. maksuista vastaa kuntayhtymä. Nämä kulut kohdennetaan entisen Etelä-Savon sairaanhoitopiirin jäsenkunnille §:ssä 18 määritellyllä tavalla.

Tämän jälkeiset muut kuntien maksuosuudet määräytyvät seuraavasti:

1. 10 % vuonna 2017, 12 % vuonna 2018, 14 % vuonna 2019 ja 16 % vuodesta 2020 eteenpäin kuntien asukasluvun mukaisesti
2. 50 % aiheuttamisperiaatteella tilikauden toteutuneiden kulujen mukaisesti
3. 40 % vuonna 2017, 38 % vuonna 2018, 36 % vuonna 2019 ja 34 % vuodesta 2020 eteenpäin aiheuttamisperiaatteella laskettuna kolmen viimeisen vuoden tilikauden toteutuneiden kulujen mukaisesti.

Kohdan 1 mukainen asukasluvun mukaisesti laskettava osuus jaetaan kuntien tilikautta edeltävän vuoden viimeisen päivän virallisen asukasluvun mukaisesti.

Kohdan 2 mukainen aiheuttamisperiaatteen mukaisesti laskutettava osuus lasketaan seuraavasti: Asukkaiden saamat palvelut ryhmitellään palvelusuoritteiksi, joille lasketaan tilikausittain toteutuneiden kustannusten mukaiset todelliset suoritehinnat. Suoritehintoihin sisällytetään kuntayhtymän hallituksen vahvistamien perusteiden mukaisesti palveluista aiheutuvien suorien kustannusten lisäksi kaikki välilliset kustannukset kuten kiinteistöistä, tietojärjestelmistä ja hallinnosta aiheutuvat kustannukset mukaan lukien poistot ja rahoituskulut. Suoritehinnat lasketaan ja veloitetaan toimipaikkakohtaisesti. Näin syntyvästä kunnan osuudesta laskutetaan 50 %.

Kohdan 3 mukainen kolmen viimeisen päättyneen tilikauden toteutuneiden kulujen mukaisesti laskutettava osuus lasketaan samoilla periaatteilla kuin kohdan 2 mukainen osuus kuitenkin niin, että kunnan suhteellinen osuus lasketaan 3 viimeisen tilikauden keskiarvona.

§ 3 mukaisesti vain osan tehtävistä kuntayhtymälle siirtäneiden kuntien maksuosuus määräytyy seuraavasti:

1. Täysjäsenten kohdan 1. mukainen asukasperusteinen osuus lasketaan vain kuntayhtymälle siirretyistä tehtävistä; ja
2. Vuonna 2017 90 %, vuonna 2018 88 %, vuonna 2019 86 % ja vuodesta 2020 eteenpäin 84 % täysjäsenten kohdan 2. mukaisella aiheuttamisperiaatteella.

Kuntien maksuosuudet laskutetaan kuukausittain kuntayhtymän valtuuston hyväksymään talousarvioon perustuvana ennakkomaksuna ja tilikauden päätyttyä suoritettavana tasauseränä. Tasauserä muodostuu toteutuneiden maksuosuuksien ja ennakkomaksujen välisestä erotuksesta. Arvioitu pakollisen varauksen mukainen harmonisointi on laskettu perussopimuksen §19 mukaisella tavalla jäsenkuntien 5 vuoden maksuosuuksien suhteessa. Harmonisointiin sisältyy epävarmuutta, joka voi vaikuttaa kuntakohtaiseen maksuosuuteen. Kuntien maksuosuudet ovat taulukossa 5.

Muu rahoitus perustuu asiakasmaksuihin, erilaisiin avustuksiin, hankerahoitukseen ja muihin tuloihin.

Taulukko 5. Kuntalaskutus 2021

	vuosi 2021			Vuosi 2020			Laskutuksen muutos (€) 21 vs. 20 + harmonisointi	Laskutuksen reaali kasvun 2021 vs. 2020 + harmonisointi
	Ta:n maksuosuudet	Perussopimuksen	Harmonisointi 5 v.	Ta:n maksuosuudet	Perussopimuksen	Laskutuksen muutos (€) 21 vs. 20 + harmonisointi		
		laskutus	keskiarvo		laskutus (sis.alijäämän)			
Hirvensalmi	10 100 000	10 868 708	350 447	9 590 000	9 784 590	1 434 565	14,7 %	
Juva	27 850 000	28 816 059	962 556	26 620 000	27 028 352	2 750 264	10,2 %	
Kangasniemi	25 620 000	25 331 030	897 648	24 990 000	24 174 864	2 053 814	8,5 %	
Mikkeli	214 840 000	228 721 707	7 377 192	201 450 000	210 576 659	25 522 241	12,1 %	
Mäntyharju	27 000 000	27 901 225	930 425	25 800 000	25 795 754	3 035 896	11,8 %	
Pertunmaa	8 360 000	8 852 220	288 336	7 960 000	8 133 283	1 007 274	12,4 %	
Puumala	10 530 000	10 632 388	363 458	9 990 000	10 089 952	905 894	9,0 %	
Joroinen	7 050 000	8 036 067	228 999	6 800 000	7 143 472	1 121 594	15,7 %	
Pieksämäki	25 650 000	24 364 556	900 937	23 800 000	24 379 532	885 962	3,6 %	
Yhteensä	357 000 000	373 523 960	12 300 000	337 000 000	347 106 456	38 717 503	11,2 %	

Taulukko 6. Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2021 (1000 €)	2020 (1000 €)
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	12 318	10 877
Satunnaiset erät, netto	-1 795	0
Tulorahoituksen korjauserät	12 375	-125
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-23 973	-18 430
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	2 448	50
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 373	-7 628
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		

Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	25 000	14 998
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 574	-1 870
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 500	-13 500
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	3 200	10 329
Rahoituksen rahavirta	22 126	9 957
Rahavarojen muutos	23 499	2 329
Rahavarat 31.12.	26 306	2 807
Rahavarat 1.1.	2 807	478
Rahavarojen muutos	23 499	2 329

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-82638	-70127
Investointien tulo-rahoitus, %	51,4	59,0
Laskennallinen lainanhoitokate	4,0	4,5
Kassan riittävyys, pv	20,27	2,47
Asukasmäärä	96 647	98 823

Rahoituslaskelman tunnusluvut ovat vuotta 2020 huonompia, koska investoinnit Esperin osalta ovat edenneet suunnitellusti. Investointien tulo-rahoitus (51 %) kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulo-rahoituksella.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä lasketaan tavallisesti viiden edellisen vuoden ajalta. Tämä tunnusluku ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi, joten pitkän aikavälin tavoitteeksi jatkossa pitäisi asettaa investointien omarahoitustavoitteen kasvattaminen. Lainanhoitokate (4,0) kuvaa tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun, on arvon 2 yläpuolella, jota pidetään hyvän lainanhoitokyvyn rajana. Kassan riittävyys oli 20,3 päivää. Kassan riittävyyttä on hallittu kuntatodistuksilla, joiden korkotaso oli negatiivinen vuoden 2021 ajan.

2.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Taulukko 7. Tase ja sen tunnusluvut

	2021 (1000 €)	2020 (1000 €)		2021 (1000 €)	2020 (1000 €)
PYSYVÄT VASTAAVAT	161 950	150 949	OMA PÄÄOMA	27 218	27 218
Aineettomat hyödykkeet	2 966	3 739	Peruspääoma	29 579	29 579
Aineettomat oikeudet	2 966	3 739	Muut omat rahastot	1 433	1 433
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-3 794	-4 284
Aineelliset hyödykkeet	148 815	137 072	Tilikauden yli-/alijäämä	0	490
Maa- ja vesialueet	220	1 114			
Rakennukset	109 112	98 454	PAKOLLISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 273	4 049	Muut pakolliset varaukset	18 419	6 044
Koneet ja kalusto	10 346	11 593			
Ennakkomaksut ja keskener.hank.	24 864	21 862	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	374	152
Sijoitukset	10 169	10 138			
Tytäryhtiöosakkeet	600	1 065	VIERAS PÄÄOMA	185 513	163 929
Kuntayhtymäosuudet	280	280	Pitkäaikainen	120 284	98 152
Osakkuusyhtiöosuudet	2 207	1 812	Lainat rah.-ja vak.laitoksilta	120 188	98 056
Muut osakkeet ja osuudet	776	675	Liittymismaksut ja muut velat	96	96
Muut lainasaamiset	6 228	6 228	Lyhytaikainen	65 229	65 777
Muut saamiset	78	78	Lainat rah.-ja vak.laitoksilta	2 867	6 074
			Saadut ennakot	0	713
VAIHTUVAT VASTAAVAT	69 574	46 394	Ostovelat	22 717	24 733
Vaihto-omaisuus	2 631	3 194	Liittymismaksut ja muut velat	3 975	3 344
Saamiset			Siirtovelat	35 670	30 913
Lyhytaikaiset saamiset	40 637	40 393			
Myyntisaamiset	25 806	21 800	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>231 524</u>	<u>197 343</u>
Lainasaamiset	3	11			
Muut saamiset	4 765	4 916			
Siirtosaamiset	10 063	13 666			
Rahat ja pankkisaamiset	<u>26 306</u>	<u>2 807</u>			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>231 524</u>	<u>197 343</u>			
TASEEN TUNNUSLUVUT:					
Omavaraisuusaste, %	11,8	13,8			
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	40,6	40,4			
Kertynyt yli-/alijäämä, (1000 €)	-3 794	-3 794			
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-39	-38			
Lainakanta 31.12. (1000 €)	123 151	104 226			
Lainakanta 31.12./asukas (1000 €)	1	1			
Lainat ja vastuut 31.12.	131 247	131 249			
Lainat ja vastuut 31.12./asukas (1000€)	1	1			
Lainasaamiset, (1000 €)	6 228	6 228			
Asukasmäärä	96 647	98 823			

Kuntayhtymän taseen loppusumma oli kertomusvuoden lopussa 231,5 miljoonaa euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna taseen loppusumma on kasvanut keskeneräisten investointihankkeiden myötä sekä rahojen ja pankkisaamisten osalta. Vastattaavaa puolella suurimmat muutokset tapahtuivat siirtoveloissa ja pitkäaikaisissa lainoissa.

Vastattavaa puolella painopiste on vieraan pääoman puolelle. Vieraan pääoman määrä kasvoi edelleen ollen 185,5 miljoonaa euroa vuoden 2021 lopussa.

Kuntayhtymän taseen tunnusluvuista omavaraisuusaste mittaa kuntayhtymän vakavaraisuutta, alijäämän sie-
tokykyä ja kykyä selvitä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Kuntayhtymän omavaraisuusaste laski edelleen ja oli
11,8 %. Pitkän ajan tavoitteena omavaraisuusasteen nostaminen huomattavasti nykytilanteesta on tulevaisuu-
dessa tärkeää.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kuntayhtymän käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman
takaisinmaksuun. Kuntayhtymän suhteellinen velkaantuneisuus oli 40,6 %. Mitä pienempi velkaantuneisuuden
tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kuntayhtymällä on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-
rahoituksella. Tässä näkyvät investointien vaikutukset.

Kuntayhtymällä on pitkäaikaista velkaa 120,3 miljoonaa euroa, lainojen suojausaste osin ylittää hyväksytyn
korkopolitiikan. Koronvaihtosopimuksia on alle miljoonan euron osalta. Korkokulut pysyvät vuonna 2021 vuo-
den 2020 alle, mikä korkokehitys on ennakoidun mukainen. Poistot nousevat nykyisillä suunnitelmilla 10,5 mil-
joonasta eurosta 11 miljoonaan euroon vuoteen 2022 mennessä. Rahoituksen pysyessä nykymallilla poistojen
lisäys tulee kattaa erilaisin säästötoimenpitein. Koroissa on lähivuosina nousupainetta ja lyhyiden korkojen on
ennustettu (maaliskuu 2022) olevan 0-tason alle vuoden 2022 loppupuolelle.

2.6 Kokonaistulot ja -menot

Kuntayhtymän kokonaistulot ja -menot on esitetty taulukossa 8. Kuntayhtymän kokonaistulot vuonna 2021
olivat 456,6 miljoonaa euroa ja kokonaismenot 444,6 miljoonaa euroa. Tuloissa merkittävimpiä tekijöitä olivat
toimintatuotot ja pitkäaikaisten talousarviolainojen nostot sekä lyhytaikaisten lainojen nostot lainasalkun hal-
lintaan liittyen. Vastaavasti menoissa merkittävimmät tekijät olivat toimintakulut, investointimenot sekä pit-
käaikaisten lainojen vähennykset lainasalkun hallintaan liittyen.

Kuntayhtymän kokonaistulot vuonna 2020 olivat 419,9 miljoonaa euroa ja kokonaismenot 427,9 miljoonaa
euroa.

Taulukko 8. Kokonaistulot ja -menot

	2021 (1000 €)	2020 (1000 €)
TULOT		
Toiminta		
Toimintatuotot	456 641	404 370
Korkotuotot	221	156
Muut rahoitustuotot	737	329
Satunnaiset tuotot	0	0
Tulorahoituksen korjauserät		
Pakollisten varausten muutos	12 375	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	2 449	51
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	0	0

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	25 000	14 998
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0
Oman pääoman lisäykset	<u>0</u>	<u>0</u>

Kokonaistulot yhteensä	<u>497 423</u>	<u>419 904</u>
-------------------------------	-----------------------	-----------------------

MENOT

Toiminta

Toimintakulut	444 599	393 078
Korkokulut	665	713
Muut rahoituskulut	17	187
Satunnaiset kulut	1 795	0
Tulorahoituksen korjauserät		
Pakollisten varausten muutos	0	125
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0	0

Investoinnit

Investointimenot	23 973	18 430
------------------	--------	--------

Rahoitustoiminta

Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 574	1 870
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	<u>3 500</u>	<u>13 500</u>

Kokonaismenot yhteensä	<u>477 123</u>	<u>427 903</u>
-------------------------------	-----------------------	-----------------------

Täsmäytys:

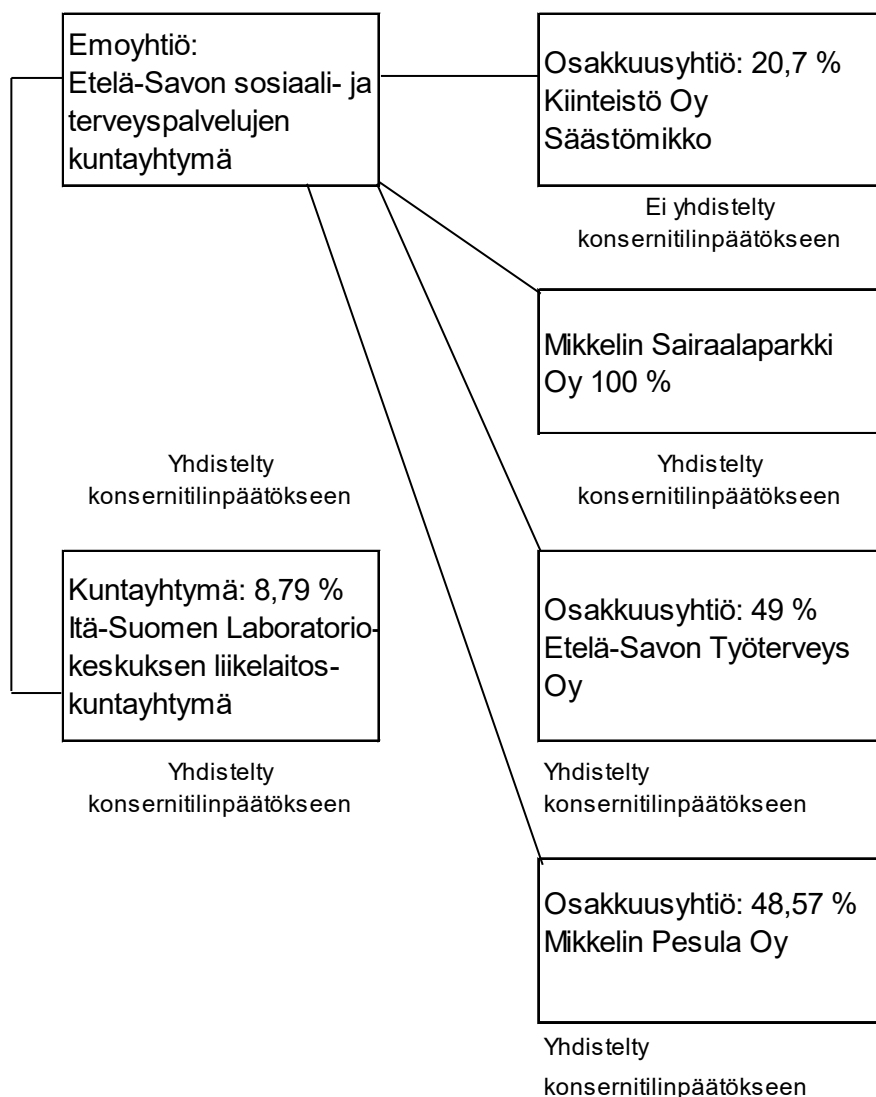
Kokonaistulot - Kokonaismenot = 497 423 - 477 123 = -20 300

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset 23 500 - 3 200 = 20 300

2.7 Kuntayhtymäkonsernin toiminta ja talous

Essote-konserni muodostuu kuntayhtymästä ja sen määräysvallassa olevista tytäryhteisöistä. Tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kuntayhtymä käyttää kirjanpitolain 1. luvun 5 §:n mukaista määräysvaltaa (Mikkelin Sairaalaparkki Oy). Tytäryhteisön ohella kuntayhtymällä on kolme osakkuusyhteisöksi luettavaa yhteisöä.

Konserniohjauksesta säädetään hallintosäännössä ja konserniohjeessa. Kuntayhtymän konsernijohtoon kuuluvat hallitus, kuntayhtymän johtaja ja kuntayhtymän johtajan nimeämät muut viranhaltijat.

Kuva 1. Yhdistelmä konsernitilinpäätöksiin sisältyvistä yhtiöistä

2.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

2.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Konsernin toimintojen ohjaus perustuu valtuuston 11.1.2018 hyväksymään konserniohjeeseen. Kuntayhtymän konsernilla tarkoitetaan kuntalain 6 §:n mukaan kuntayhtymän sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kuntayhtymällä (emoyhteisö) yksin tai yhdessä muiden konserniin kuuluvien yksiköiden kanssa on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräamisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Essoten osalta ainoa konserniyhtiö vuoden 2021 lopulla on Mikkelin Sairaalanparkki Oy.

2.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Pesulan omistusjärjestelyihin tuli muutoksia valtuuston päätöksellä 18.3.2021 § 7, jolloin päätettiin myydä 18 kpl pesulan osakkeita Suur-Savon Osuuskaupalle (omistusosuus 51%), jolloin se ei enää Essoten tytäryhtiö kauppakirjojen allekirjoituksen jälkeen. Etelä-Savon Työterveyden myyntiä valmisteltiin loppuvuonna 2021 ja myynti toteutuu keväällä 2022.

Mikkelin Sairaalaparkki

Mikkelin Sairaalaparkki Oy:n varsinainen toiminta käynnistyi keväällä 2017 ja toiminnan vakiintuminen riippuu sairaalakorttelin rakennushankkeen etenemisestä. Yhtiön liiketoiminta ei ole kehittynyt suunnitellulla tavalla johtuen korona-viruksesta. Liikevaihto parani 81 218 euroa verrattuna edelliseen vuoteen ja arvio on, että pysäköintitalon taloudellinen kannattavuus parantuu, kun kuntoutuksen- ja mielentalo valmistuu ja alueen pysäköintitarve vakioituu. Jatkossa joudutaan harkitsemaan henkilökuntapaikkojen lisäystä sekä sähköautoilun mahdollisuuksia.

Sairaalaparkin talousarviotavoite oli: *Yhtiön tavoitteena on toimia liiketaloudellisesti kannattavasti vuoden 2022 loppuun mennessä tai kun sairaalarakentamisen merkittävimmät rakennusinvestoinnit ovat valmistuneet.*

Sairaalaparkin osakkeiden arvostukseen liittyy riskiä ja kuntayhtymä arvioi yhtiön tilannetta vuoden 2022 aikana. Vuosi 2021 oli Mikkelin Sairaalaparkki Oy:lle kuitenkin aikaisempia parempi ja laajentuva sähköautoilu voi tuoda mahdollisuuksia, joilla parkkitalon kannattavuutta ja käyttöastetta voidaan merkittävästi tehostaa.

2.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konserniohjeessa määritetyt omistajaohjauksen periaatteet mahdollistavat toimivan omistajapolitiikan. Konserniyhtiöiden kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä ja arvioidaan kehitys- ja muutostarpeita sekä markkinatilanteessa tapahtuvia muutoksia. Sairaalaparkin osalta arvioiden teko on mahdollista kun alueen rakentuminen on valmis ja todellinen tarve on nähtävissä.

Konsernin rakennetta ja tytäryhtiöiden roolia arvioidaan jatkossakin tapaus kerrallaan konsernin kokonaisedun näkökulmasta. Hyvinvointialueuudistus voi muuttaa yhtiöiden roolia ja tuoda painetta omistuksesta luopumiseen vuoden 2022 aikana.

2.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menetelmiä käytetään soveltuvin osin myös kuntayhtymän konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden valvonnassa ja konserniyhtiöt raportoivat havaituista riskeistä. Valtuusto hyväksyi vuonna 2018 konserniohjeen. Konserniohjeissa määriteltiin periaatteet konserniohjaukseen ja -valvontaan sekä konsernikäytännöt ja -palvelut.

Konserniohjetta sovelletaan kaikissa kuntayhtymän konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä. Tytäryhteisöksi katsotaan osakeyhtiö, säätiö tai muu sellainen yhteisö, jossa kuntayhtymällä on määräämisvalta. Konserniohjetta sovelletaan tytäryhteisöissä siltä osin, kuin se ei aiheuta ristiriitaa erityislainsäädännön (esim. osakeyhtiölaki, säätiölaki) kanssa.

Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kuntayhtymän tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon konsernin kokonaisuus. Kuntayhtymäkonsernin menestyksellinen johtaminen edellyttää, että palveluja kehitetään yhdessä ja arvioidaan kokonaistaloudellisesti ja että samantyyppisiä palveluja tuotetaan pääsääntöisesti vain yhdessä konsernin osassa. Keskeisille palveluille on yhteiset toimintatavat ja -ohjeet. Valtuusto päättää konsernin vision, strategian ja strategiset tavoitteet talousarvion yhteydessä. Konserniohjeen tarkoituksena on edistää valitun yhteisen näkemyksen, vision, muodostumista ja toteuttamista, sekä edistää valtuuston hyväksymän strategian ja tavoitteiden saavuttamista.

Konserniohje on osa kuntayhtymän johtamisjärjestelmää ja siinä noudatetaan ns. hyvää hallintotapaa (corporate governance). Hyvän hallintotavan tarkoituksena on yhdessä konserniohjausta ja -johtamista koskevien

ohjeiden kanssa varmistaa riittävä avoimuus, tulostietojen oikeellisuus, sisäinen ja ulkoinen valvonta, riskienhallinta sekä hyvä laskenta- ja kirjanpitoikäytäntö. Konserniohjauksella tarkoitetaan omistajaohjausta ja tytäryhteisöjen valvontaa koskevien ohjeiden antamista. Omistajaohjaus on ennen kaikkea kuntayhtymän edustajien päätösvallan käytön ohjaamista yhtiökokouksessa tai vastaavassa toimielimessä, mutta myös konserniyhteisön sitouttamista hallituksen valinnalla ja yksittäisillä ohjeilla. Konsernivalvonta tarkoittaa tytäryhteisöjen tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallintajärjestelmien toimivuuden arvioimista. Operatiivisesta konserniohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaa konsernijohto, jonka muodostavat kuntayhtymän hallitus ja kuntayhtymän johtaja sekä kuntayhtymä johtajan nimeämät muut viranhaltijat. Konsernijohdon tehtävänä on varmistaa kuntayhtymän strategisen johtamisjärjestelmän toiminta. Konsernijohto keskittyy konsernijohtamiseen eli strategiaan prosesseihin, palvelutuotannon ohjaukseen sekä liiketoiminnan omistajaohjaukseen.

Konsernin tytäryhtiöiden riskit

Kuntayhtymällä on enää yksi konserniyhtiö johtuen vuoden aikana tehdyistä omistajajärjestelyistä. Konsernin tytäryhtiö on Mikkelin Sairaalaparkki Oy. Mikkelin Sairaalaparkki Oy suurimpana riskinä on edelleen vähäinen käyttöaste ja tästä syystä yhtiön toiminta on edelleen tappiollista. Asiasta on käyty keskusteluja omistajan kanssa ja kuntayhtymä on tietoinen tilanteesta. Ratkaisua on etsitty mm. hinnoittelusta ja henkilökunnan ohjaamisesta käyttämään pysäköintitiloja.

Konsernivalvonta ja -ohjaus

Konsernivalvontaa on toteutettu konserniohjeen mukaisesti seuraamalla ja analysoimalla tytäryhtiöiden tuloksellisuutta ja taloudellista asemaa sekä arvioimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta. Konserniohjausta on toteutettu erityisesti yhtiökokouksissa sekä yhteydenpidossa tytäryhtiöiden kanssa.

Konserniohjaus ja -valvonta on toimivaa eikä siinä ole puutteita.

Kokonaisarvio sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä konsernivalvonnasta

Vastuualueilla riskit on tunnistettu ja niihin on varauduttu riskienhallinnan toimenpiteillä. Kuntayhtymän ja tytäryhtiön sisäinen valvonta ja riskienhallinta on ajan tasalla ja se on pääosin riittävää ja hyvin ohjeistettua. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan uuden sähköisen ohjelman hankkiminen ja käyttöön ottaminen paransi riskien ja toimenpiteiden dokumentointia sekä sisäisen valvonnan ottamista tiiviimmin osaksi jokapäiväistä johtamista. Haasteena on edelleen järjestelmän käyttöön sitoutuminen. Yhteistä keskustelua havaituista riskeistä on jatkettava ja mietittävä yhteisiä keinoja niiden vähentämiseksi.

Kuntayhtymän sisäinen tarkastus tukee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamista. Vuoden 2021 tarkastuksen painopisteinä oli terveystalouden hankinnat ja sopimushallinta. Sisäisen tarkastuksen raportit on viety tiedoksi hallitukselle sekä tarkastuslautakunnalle.

Kokonaisuutena arvioiden kuntayhtymän ja sen tytäryhtiöiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta olivat riittävää vuonna 2021.

Selvitys konsernia koskevista oikeudenkäynneistä tms. menettelyistä

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymällä ei ole ollut vuoden 2021 aikana vireillä sellaista oikeudenkäyntiä tai muuta riidanratkaisumenettelyä yleisessä tuomioistuimessa tai muussa vastaavassa menettelyssä, jolla olisi vaikutusta tilinpäätökseen.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös, koskien yhtymävaltuuston tekemää päätöstä Etelä-Savon Työterveys Oy:n osakekauppaa korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei kuntayhtymällä ole kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti oikeutta työterveyspalveluiden hoitamiseen. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen edellyttämien toimenpiteiden valmistelu osakkeista luopumiseen käynnistettiin vuoden 2021 lopulla ja asia saadaan päätökseen vuoden 2022 keväällä.

2.7.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Taulukossa 9 on konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut. Konsernin toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 50,8 miljoonaa euroa ja toimintatuotot puolestaan kasvoivat 49,1 miljoonaa euroa. Tämän kehityksen seurauksena konsernin toimintakate aleni 1,8 miljoonaa euroa, vuosikatteen lasku n. 1 miljoonaa euroa. Konsernin vuosikate riitti kattamaan vuotuiset poistot, minkä seurauksena tilikausi muodostui ylijäämäiseksi 0,4 miljoonaa euroa.

Taulukko 9. Konsernituloslaskelma

	2021 (1000 €)	2020 (1000 €)
Toimintatuotot	462 531	413 384
Toimintakulut	-451 395	-400 625
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	26	182
Toimintakate	11 162	12 941
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	159	95
Muut rahoitustuotot	634	137
Korkokulut	-667	-748
Muut rahoituskulut	-21	-191
Vuosikate	11 267	12 234
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 826	-11 367
Tilikauden tulos	441	867
Vähemmistöosuudet	0	0
Tilikauden ylijäämä	441	867

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	102,5	103,2
Vuosikate/Poistot, %	104,1	107,6
Vuosikate, euroa/asukas	116,6	123,8
Asukasmäärä	96 647	98 823

Konsernin tuloslaskelma ei poikkea merkittävästi kuntayhtymän tuloslaskelmasta, koska tytäryhtiöiden liikevaihto on noin 1,5 prosenttia konsernin liikevaihdosta. Toimintatuottojen ja toimintakulujen suhteellisuutta

kuvaava tunnusluku on konsernissa 0,2 prosenttiyksikköä kuntayhtymää matalampi. Vuosikatteen ja poistojen suhdeluku konsernissa on 104,1 prosenttia, mikä on 13 prosenttiyksikköä kuntayhtymää korkeampi.

Taulukko 10. Konsernin rahoituslaskelma

	2021 (1000 €)	2020 (1000 €)
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	13 062	12 234
Satunnaiset erät	-1 795	0
Tulorahoituksen korjauserät	12 375	-115
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-21 670	-18 963
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	5 107	44
Toiminnan ja investointien rahavirta	7 079	-6 800
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	79	1
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	25 000	16 067
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 766	-3 392
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 259	-13 500
Oman pääoman muutokset	-250	4
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	223	21
Vaihto-omaisuuden muutos	563	-647
Saamisten muutos	578	3 207
Korottomien velkojen muutos	2 071	7 611
Rahoituksen rahavirta	17 239	9 372
Rahavarojen muutos	24 318	2 572
Rahavarat 31.12.	28 200	3 882
Rahavarat 1.1.	3 882	1 310
Rahavarojen muutos	24 318	2 572
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta (1000 €)	-92139	-51038
Investointien tulorahoitus, %	52,0	64,5
Laskennallinen lainanhoitokete	1,6	3,1
Kassan riittävyys, pv	21,4	3,3

Toiminnan ja investointien rahavirta oli 7,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Rahoituksen rahavirta oli 17,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen pitkäaikaisen lainan noston myötä. Rahavarat lisääntyivät 24,3 miljoonaa euroa ollen tilinpäätöshetkellä 28,2 miljoonaa euroa. Kassan kasvattamisella varauduttiin vuoden 2022 rahoitukseen.

Investointien tulorahoitus (52,0 %) kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Konsernissa tämä tunnusluku on hieman parempi kuin kuntayhtymässä. Lainanhoitokate (1,6), joka kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraanpääoman korkojen ja lyhennysten maksuun, on alittaa arvon 2, jota pidetään hyvän lainanhoitokyvyn rajana. Kassan riittävyys oli 21,4 päivää.

Taulukko 11. Konsernitase

	2021 (1000 €)	2020 (1000 €)		2021 (1000 €)	2020 (1000 €)
PYSYVÄT VASTAAVAT	160 082	155 337	OMA PÄÄOMA	26 782	26 782
Aineettomat hyödykkeet	2 984	3 745	Peruspääoma	29 580	29 580
Aineettomat oikeudet	2 984	3 745	Muut omat rahastot	1 433	1 433
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-4 672	-5 098
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0	0	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	441	867
Aineelliset hyödykkeet	154 536	149 634			
Maa- ja vesialueet	220	1 199	VÄHEMMISTÖOSUUKSET	0	722
Rakennukset	114 528	109 622	POISTOERO JA VAPAAEHTOSET VARAUKSET	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 273	4 049	Poistoero	0	0
Koneet ja kalusto	10 606	12 539	Investointivaraus	0	0
Muut aineelliset hyödykkeet	30	360			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	24 879	21 865			
Sijoitukset	2 562	1 958	PAKOLLISET VARAUKSET	18 419	6 044
Tytäryhtiöosakkeet	0	0	Muut pakolliset varaukset	18 419	6 044
Osakkuusyhteisöosuudet	1 667	1 056			
Muut osakkeet ja osuudet	780	708	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	374	152
Muut lainasaamiset	0	0			
Muut saamiset	115	194	VIERASPÄÄOMA	186 396	170 349
			Pitkäaikainen	120 285	102 343
VAIHTUVAT VASTAAVAT	71 889	48 712	Lainat rah.-ja vak.laitoksilta	120 189	102 247
Vaihto-omaisuus	2 631	3 193	Liittymismaksut ja muut velat	96	96
			Lyhytaikainen	66 111	68 006
Saamiset	41 058	41 637	Lainat rah.-ja vak.laitoksilta	2 867	6 833
Pitkäaikaiset saamiset	0	0	Saadut ennakot	0	713
Lyhytaikaiset saamiset	41 058	41 637	Lyhytaikainen koroton vieraspääoma	63 244	60 460
Rahat ja pankkisaamiset	28 200	3 882	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>231 971</u>	<u>204 049</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>231 971</u>	<u>204 049</u>			

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	11,5	13,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	40,3	41,0
Kertynyt yli-/alijäämä (1000 €)	-4 231	-4 231
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas (1000 €)	0	0
Konsernin lainakanta 31.12.	123 152	109 176
Konsernin lainat, €/asukas	1	1
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	124 300	133 728
Lainta ja vuokravastuut, €/asukas	1	1
Konsernin lainasaamiset 31.12. (1000 €)	0	0
Asukasmäärä	96 647	98 823

KONSERNIN HENKILÖSTÖMÄÄRÄ

Essoten ja tytäryhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 3774 henkilöä.

Konsernin taseen loppusumma oli kertomusvuoden lopussa 232,0 miljoonaa euroa, tasetta kasvattivat ennakkomaksut keskeneräisistä investointihankkeista sekä kassavarat.

Pysyvien vastaavien osuus taseesta kasvoi edellisestä vuodesta, ollen 160,0 miljoonaa euroa (69 %). Valmiiden rakennusten osuus on pysyvistä vastaavista yli 70 prosenttia (114,5 miljoonaa euroa). Vaihtuvien vastaavien osuus taseesta kasvoi edellisestä vuodesta ollen 48,7 miljoonaa euroa. Merkittävän osan vaihtuvista vastaavista muodostavat lyhytaikaiset saamiset 41,6 miljoonaa euroa ja kassavarat. Tytäryhtiöiden osuus konsernitaseesta oli noin 2 prosenttia.

Vastattavaa puolella oman pääoman osuus taseesta oli 26,7 miljoonaa euroa (11 %). Vieraan pääoman osuus oli 170,3 miljoonaa euroa (81 %). Vieras pääoma jakautui kuntayhtymän 98 prosentin ja tytäryhtiöiden 2 prosentin suhteessa.

Konsernin taseen tunnuslukuista omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selvittää sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Konsernin omavaraisuusaste oli 11,5 %, joka heikkeni kuten kuntayhtymässä.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli 40,3 prosenttia, mikä on edellisvuoden tasolla. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet organisaatiolla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Konsernilla on kertomusvuoden lopussa kertynyttä alijäämää, jonka suuruus vuoden 2021 lopussa oli 3,8 miljoonaa euroa. Vuoden lopussa konsernin lainakanta oli 120,3 miljoonaa euroa.

2.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

2.8.1 Asiaa koskeva säätely

Jos kuntayhtymän taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntal 115 §).

2.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Jos kuntayhtymän taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntal 115 §).

Kuntayhtymän taseessa on tilinpäätöksen 2021 jälkeen kaikkiaan kattamatonta alijäämää noin 3,8 miljoonaa euroa. Taseessa olevat 3,8 miljoonan euron alijäämät tulee kattaa vuoden 2022 loppuun mennessä. Tilikaudenkauden ylijäämä muodostui odotettua paremmaksi mm. hankeavustusten takia ja ylijäämäksi muodostui 1,337 miljoonaa euroa. Tilikauden ylijäämä 1,337 miljoonaa euroa palautettiin kunnille loppulaskutuksen yhteydessä, jolloin Essoten vuoden 2021 lopulliseksi tulokseksi muodustui 0 euroa.

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoja ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannuttamisesta 33§ mukaan jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle.

2.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Talouden tasapainottamiseksi kuntayhtymälle on laadittu Kehitysohjelma 2020–2022, jota päivitettiin kevätkaudella 2021 ja asia oli valtuuston käsittelyssä 30.6.2021. Valtuuston päätöksellä kehitysohjelmasta poistettiin lähipalveluja koskevat järjestelyt 30.6.2021.

Kehitysohjelmassa oli vuodelle 2021 7,1 miljoonan euroa säästötoimenpiteitä, joista toteutuivat omaisuusjärjestelyt (4,1 miljoonaa euroa) ja Vaalijalan palvelujen optimointi. Muiden toimenpiteiden osalta ei päästy tavoitteisiin. Toimenpiteillä pystyttiin leikkaamaan kustannuskasvua, mutta tätä on vaikea osoittaa yksiselitteisesti. Kehitysohjelman toteuttamista vaikeuttivat erityiset koronaan liittyvät jatkuvasti muuttuneet toimenpiteet koko vuoden 2021, jotka aiheuttivat sen että organisaation voimavarat keskittyivät koronaan liittyviin toimenpiteisiin. Lisäksi vaikeutena olivat henkilöstön saatavuuteen ja jaksamiseen liittyvät ongelmat sekä yleinen kustannustason nousu etenkin syyskaudella 2021.

Lisäksi tavoitteena oli, että aiemmilta vuosilta kertyneet taseessa olevat alijäämät katetaan vuonna 2021 eli tilinpäätös tulos muodostuu noin neljä miljoonaa euroa ylijäämäiseksi vuonna 2021. Tämän takia erikoissairaanhoidon hintoja korotettiin vuodelle 2021, jotta ylijäämä voidaan saavuttaa. Tältä osin vuoden 2021 osalta onnistuttiinkin, mutta palkkaharmonisoinnin takautuvat erät vuosille 2020 ja 2021 heikensivät tulosta merkittävästi.

Taloustilanteeseen sisältyy suurta epävarmuutta vuoden 2022 osalta koskien koronan taloudellisia vaikutuksia, palkkaratkaisuun liittyvää ratkaisua, kustannustason nousua ja palkkojen harmonisoinnista muodostuvaa lopullista neuvottelutulosta. Edellä mainitusta johtuen on Essoten osalta valmisteltu lisäsäästöohjelmaa talousarvion tasapainottamiseksi vuoden 2022 alkupuolella. Lisäsäästöohjelma on hyväksytty Essoten hallituksessa 17.2.2022. Edellisten lisäksi selvittelyssä on sairaalakiinteistöjen myynti.

Kehitysohjelman viimeinen versio on päivitetty viimeksi tammikuussa 2022 ja seuraava päivitys tehdään omaisuuden myyntitoimenpiteiden valmistuttua syksyllä 2022. Liite 2.

Kehitysohjelman ja lisäsäästöohjelman avulla pyritään tasapainottamaan vuoden 2022 talousarvio ja kattamaan taseessa olevat alijäämät niiden päätösten puitteissa, joita Essote ja sen jäsenkunnat kykenevät tekemään.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Hallitus esittää valtuustolle tilikauden 2021 tuloksen käsittelyä siten, että tilikauden tulos -0,90 euroa siirretään taseeseen yli- ja alijäämätilille.

3.TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

3.1. Seurantaa koskeva sääntely

Kuntayhtymän toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL 110.5 §). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.

Toteutumisvertailun laadinnasta vastaa yhtymähallitus sekä tilivelvolliset toimielimet ja viran- tai toimenhaltijat. Selvitys tavoitteiden toteutumisesta kuntayhtymässä ja kuntayhtymäkonsernissa annetaan talousarvion toteutumisvertailuosassa (KuntaL 113, 115 §). Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida yhtymävaltuuston asettamien tavoitteiden toteutumista (KuntaL 121.2 §). Arvioinnissa keskeinen tietolähde on toimintakertomuksen toteutumisvertailu.

3.2. Tavoitteiden toteutuminen

Kuntayhtymän tavoitteiden toteutumien osalta käsitellään kunkin vastuualueen sitovia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Kuntayhtymän vastuualueista esitetään samassa yhteydessä lyhennetyt tuloslaskelmat. Tuloslaskelmat on laadittu siten, että toimialueiden ulkoiset toimintakulut, poistot ja rahoituserät saadaan katettua ulkoisilla toimintatuotoilla.

Aura-raportoinnin takia jouduttiin vuonna 2021 Valtiokonttorin ja VM:n ohjeistukselle siirtämään kuntalaskutuksen tuotot konsernipalveluilta vastuualueiden tuloihin. Tästä muutoksesta ei tehty talousarviomuutosta/sitovan tavoitteen muutosta. Tämän muutoksen takia vastuualueiden tulot poikkeavat merkittävästi talousarviosta.

Koko kuntayhtymän valtuustoon nähden sitovat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet käsitellään toimintakertomuksen kohdassa 3.3.5; Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.

3.2.1 Konsernihallinto ja -palvelut

Toiminnan ja muutoksien toteutuminen

Konsernihallinnon ja -palvelujen vastuualue sisältää strategisen johdon ja viestinnän, kehittäminen-, koulutus, tieto- ja viranomaistehtävät (KKV-yksikkö), hallinto- ja henkilöstöpalvelut, talous- ja hankintapalvelut, tila- ja tukipalvelut sekä tietohallinnon palvelualueet.

KKV-yksikkö: KKV-palvelualue johti ja koordinoi Essoten TKIO-toimintakokonaisuutta. Vuoden aikana oli käynnissä 21 ulkopuolista rahoitusta saanutta hanketta, joiden arvo oli n. 9,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 omarahoitusosuus oli n. 0,9 miljoonaa euroa. TKIO sisältää tutkimus -,kehittämis- ja innovaatiotoiminnan lisäksi koulutus- ja opetustoiminnan. Koulutustoiminta kärsi COVID-epidemiasta, mutta opiskelijoiden harjoittelujaksot pystyttiin toteuttamaan suunnitellusti toimintavuoden aikana. KKV-palvelualueella oli ESPER ja ASTER investointien vetovastuu tiiviissä yhteistyössä vastuualueiden tila- ja tukipalvelujen sekä tietohallinnon kanssa. KKV edisti työntekijöiden osaamista ja palvelujen laadunhallintaa lääketieteeseen, hoitotyön ja sosiaalihuollon alueella kehittämishankkeiden sekä laaturekisterien ja hoitotyönsensitiivisten laatumittareiden käyttöönoton kautta.

Hallinto- ja henkilöstöpalvelut: Hallinto- ja henkilöstöpalveluissa on tapahtunut organisatorisia muutoksia sekä henkilöstömuutoksia. Muutokset on kyetty toteuttamaan sujuvasti siten, että toiminta/palvelu on ollut laadukasta koko muutosprosessin ajan. Tavoitteena on ollut muutosten jälkeen toiminnan ja käytäntöjen vakiinnuttaminen, mikä on toteutunutkin. Suurina yksittäisinä asioina ovat olleet palkkaharmonisoinnin toteuttaminen,

uuden palkkausjärjestelmän kuvauksen laatiminen, sihteeripalvelujen asiakasprosessien selkeyttäminen, asi-anhallinnan toimintojen sähköistäminen sekä asiakirjojen digitoinnin jatkaminen. Kaikki nämä ovat edistyneet ja toteutuneet suunnitelman mukaisesti.

Talousohjelmat: Keskeinen tavoite oli parantaa kustannustietoisuutta, -vertailua ja -raportointia uudistettiin mm. TargetorPro-ohjelman avulla. Tiedonhallinnassa keskeinen kehityskohde on ProDagapo, jossa edistettiin merkittävästi mm. sosiaalitoimen osalta.

Tila- ja tukipalvelut: Talous ei toteutunut talousarvion mukaan. Merkittävimmät ylityksen syyt olivat palkka-harmonisoinnin ja pandemian aiheuttamat henkilöstökulujen nousut, lämpöenergian käytön ja hinnan nousu, sairaalan maapohjan myynnin aiheuttama maanvuokra ja covidin jatkuminen, jonka vuoksi ei voitu luopua mm. Moision c-talon vuokrauksesta.

Tilojen määrää saatiin vähennettyä nettona 6 kohteella: vuoden aikana tapahtui suunnittelemaan lisäys yh-den palvelutalon palvelutuotannon jäädessä Essoten toteutettavaksi.

Tietohallinto: Painopistealueet olivat tieto- ja kyberturvallisuus, kokonaisarkkitehtuuri, aktiivinen tiedonhal-linta, Aster ja hyvinvointialueen suunnittelu.

Koronapandemian jatkumisen takia laajennettu johtoryhmä toimi organisaation johtoryhmänä koko vuoden 2021. Hallinnon johtajat kokoontuivat säännöllisesti syyskuusta 2021 lukien. Molemmat ryhmät kokoontuivat viikoittain.

Talouden toteutuminen

Taulukko 12. Konsernihallinnon ja -palveluiden tuloslaskelma

	TP 2020	TA 2021	M TA 2021	TP 2021	Tot% TA 2021	Tot% MTA 2021
Toimintatulot	196 215 523	223 192 408	231 892 408	7 787 686	3,5 %	3,4 %
Toimintamenot	-57 396 424	-66 670 152	-83 988 434	-78 416 379	117,6 %	93,4 %
Toimintakate	138 819 099	156 432 256	147 903 974	-70 628 693	-45,1 %	-47,8 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-249 168	-135 638	-135 638	305 884	-225,5 %	-225,5 %
Poistot	-8 439 156	-8 445 742	-8 445 742	-8 678 991	102,8 %	102,8 %
Satunnaiset kulut	0	0	-2 100 000	-1 794 703		
Tilikauden yli-/alijäämä	130 130 775	147 850 876	137 222 593	-80 796 503	-54,6 %	-58,9 %

Konsernihallinto ja -palvelujen lyhennetyssä tuloslaskelmassa kuten muidenkin vastuualueiden kohdalla tili-kauden toteumaa verrataan sekä alkuperäiseen että muutettuun talousarvioon.

Toimintatuotot

Toimintatuottoja pienensi merkittävästi se, että tilinpäätöksessä kuntaosuudet siirrettiin vastuualueiden tu-loksi Aura-tilastoinnin takia. Muut tulot koostuivat pääosin hanke- ja vuokratuloista.

Toimintamenot

Toimintamenojen suureen kasvuun vaikutti palkkaharmonisoinnin varaus 12,3 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut muita osin talousarvion mukaiset. Palvelujen ostoissa suurin ylitys tapahtui ohjelmistolisenssien kustannuksissa (kasvu yli 600.000 euroa). Muilta osin iso kasvua oli henkilöstön virkistyspalveluissa ePassin osalta, jonka arvoa korotettiin henkilöstön tukemiseksi vuoden 2021 aikana tilapäisesti vaikean henkilöstötilanteen takia. Aineissa ja tarvikkeissa näkyivät kohonneet energia- ja elintarvikekustannukset. Vastuualue alitti muutetun talousarvion.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Taulukko 13. Konsernihallinnon ja -palveluiden sitovat toiminnalliset tavoitteet ja toteumat

Strategialinkitys	Vastuualueen tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo	Toteuma 31.12.
Asiakas	Hyvä asiakaspalvelukokemus (tukipalvelut)	Toteutetaan asiakaskysely 2 kertaa vuodessa	Yleisarvosana vähintään hyvä (asteikko 1-5), ja asiakastytyvyisyys parane	K 2021 3,4 2021 3,3 Toteutui
Talous	Palvelujen kustannustehokkuus (talouspalvelut)	Konsernihallinnon ja -palvelujen toimintamenojen kehitys	Menot kasvavat enintään yleisen palkkakehityksen mukaan	Ei toteutunut, suurin syy palkkaharmonisointi
Palveluprosessi	Aktiivinen rooli sähköisten palvelujen kehittämisessä (Tiha)	Sähköisten palvelujen määrä vastuualueella	Kartoitetaan sähköisten palvelujen määrä. Vuosittainen lisäys 4–5.	SOTE: easiointipalveluiden määrä lisääntynyt 37 uudella palvelulla, puheentunnistus käyttöön otettu Toteutui
Palveluprosessi	Vastataan vastuualueiden odotuksiin suunnitelmallisesti resurssien puitteissa (Hepa)	Työvuorosuunnittelun uusiminen	Uusi toimintamalli 2021	K äyttöönotto menossa
Organisaation osaaminen	Sairaspoissaolojen hallinta (Hepa)	Poissaolot laskevat	Poissaolopäivät/htv vähennys 5 % ed. vuosi	Kasvua 12,3 % Ei toteutunut
Organisaation osaaminen	Keskittetty tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKKI) (kkv-yksikkö)	Osaamiskartoitukset ja koulutussuunnitelmat	Osaamiskartoitus tehty kaikille ja koulutussuunnitelma tehty kuntayhtymälle	Osaamiskartoituksia tehtiin vain 0,8 %:lle henkilöstöstä johtuen resurssivaajeista. Ei toteutunut

Tavoitteiden toteutuminen

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat osittain

Sitovat taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

3.2.2 Terveyspalvelut

Toiminnan ja muutoksien toteutuminen

Terveyspalvelut vastasi alueensa väestön tarpeen mukaisiin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, terveysneuvonnasta sekä sairauksien tutkimuksesta ja hoidosta. Terveyspalveluissa toteutui perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatio, kuten myös terveydenhuollon kuin sosiaalihuollon intergratio. Palvelut

tuotettiin moniammatillisesti ja tehokkaasti, huomioiden asiakkaan/potilaan palvelutarve sekä pandemian tuomat rajoitukset (huomioiden terveysturvallisuus).

Seudun väestö sai terveystaloudelliset palvelut hoitotakuun rajoissa, vaikka alueella oli vaikea pandemiatilanne. Vuoden 2021 aikana terveystaloudellisten toimien keskittyi pääasiassa perustoiminnan ylläpitämiseen ja koronapandemian hoitoon. Palvelualueilla toteutettiin oman alueen ja toiminnan kehittämistä, siltä osin kuin pandemia sen mahdollisti.

Koronapandemia rasitti myös taloutta ja Terveystaloudellisuudessa toteutettiin kuntayhtymän kehittämisohjelmaa, siltä osin kun pandemian hoidon keskellä se oli mahdollista.

Pandemiasta johtuva hoitovelka kasvoi erityisesti perusterveydenhuollossa. Perusterveydenhuollon henkilöstöä allokoitiin koronatyöhön (rokotuksiin ja jäljittämistyöhön). Tämä hoitovelka tulee vaikuttamaan toimintaan (patoutunut terveystaloudellisten palvelujen tarve) ja palveluiden järjestämiseen vielä vuosia.

Talouden toteutuminen

Taulukko 14. Terveystaloudellisten talouden tuloslaskelma

	TP 2020	TA 2021	M TA 2021	TP 2021	Tot% TA 2021	Tot% MTA 2021
Toimintatulot	183 981 504	178 626 098	200 326 098	272 750 065	152,7 %	136,2 %
Toimintamenot	-197 222 061	-204 251 113	-211 712 833	-214 789 586	105,2 %	101,5 %
Toimintakate	-13 240 557	-25 625 015	-11 386 735	57 960 479	-226,2 %	-509,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-160 222	0		-12 760		
Poistot	-1 818 460	-2 013 473	-2 013 473	-1 715 227	85,2 %	85,2 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-15 219 239	-27 638 488	-13 400 208	56 232 491	-203,5 %	-419,6 %

Toimintatuotot

Jäsenkuntien perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen ennakotulot kohdennettiin palvelualueiden kustannuspaikoille vuonna 2021, mutta ei vuonna 2020. Tästä johtuen vuoden 2020 toteutuneet tulot poikkeavat merkittävästi talousarvioista ja tilinpäätöksestä 2021. Muutos johtuu valtiokonttorin automatisoidusta talousraportoinnin vaateista, joka tuli pakolliseksi vuoden 2021 alussa. Lisäksi erikoissairaanhoidon hinnastoa korotettiin 5 % vuodelle 2021.

Toimintamenot

Taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet. Ostopalvelut ylittivät talousarvion niin asiakaspalveluostojen kuin muiden palvelujen ostojen osalta. Asiakaspalveluostoissa suurin ylitys tulee avopalveluista (esimerkiksi KYS ja HUS) ja asumisostopalveluista (mielenterveys- ja päihdepalveluissa). Henkilöstökulut jäävät alle talousarvion ja tämän selittää henkilöstön saatavuushaasteet. Nämä puuttuvat työpanokset on jouduttu korvaamaan ostopalveluina (lääkäri ja Sarastia ostot). Aineet, tavarat ja tarvikkeet ylittivät talousarvion n. 160 000 euroa. Suurimmat kustannusnousut ovat lääkkeissä ja hoitotarvikkeissa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Taulukko 15. Terveyspalveluiden sitovat toiminnalliset tavoitteet ja toteumat

Strategialinkitys	Vastuualueen tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo	Toteuma 31.12.
Asiakas	Hyvä asiakaspalvelukokemus	NPS	Tavoitetaso 50 asteikko -100–100	60,7 Toteutui
Palveluprosessi	Laajan päivistyksen sairaalan palvelut kumppanuuksia hyödyntäen	Päivistävien erikoisalojen määrä	Erikoisalojen lukumäärä säilyy vähintään kymmenenä	Toteutui
Palveluprosessi		Lääkärekrutoinnin onnistuminen	Lääkäreiden virkojen täyttöaste 100 %	Ei ole toteutunut
Palveluprosessi	Peruspalveluiden saatavuus on hyvä	Kolmas vapaa kiireetön lääkäriaika (T3)	Aika saatavilla kahden viikon sisällä	26,6 Ei toteutunut
Palveluprosessi	Sairauspoissaolojen hallinta	Poissaolot laskevat	Poissaolopäivät/htv vähennys 5 % ed. vuosi	1,2 % Ei toteutunut

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Terveyspalveluissa asiakaskokemus oli hyvällä tasolla. Asiakaspalautteita kysyttiin vuoden aikana systemaattisesti. Palautteita antaneet kuntalaiset olivat tyytyväisiä henkilökunnan osaamiseen, toiminnan sujuvuuteen ja asiakkaan kohtaamiseen. Jonotusajat ja odottaminen esimerkiksi hoitoon pääsyyn koettiin asioina, joita pitää edelleen kehittää.

Päivistävien erikoisalojen määrä pysyi tavoitteen tasolla. Lääkäreiden rekrutoinnissa onnistuttiin esimerkiksi perusterveydenhuollossa. Joidenkin erikoisalojen lääkäreiden saatavuus koko valtakunnassa on haasteellinen ja tämä heijastui myös terveyspalvelujen rekrytointiin.

Koronapandemia vaikutti erityisesti perusterveydenhuollossa palveluiden saatavuuteen, kun elektiivistä toimintaa supistettiin. Koronapandemia vaikutti avosairaanhoidon vastaanottotyöhön koko alueella. Koronatyö painottui enemmän rökotustoimintaan. Jäljitystyö oli tehokasta ja tartuntaketjut saatiin nopeasti hallintaan. Terveyspalveluiden henkilöstön poissaolot lisääntyivät vuoden 2021 aikana. Henkilöstön ja esimiesten jaksaminen tässä poikkeuksellisessa tilanteessa oli kovilla. Henkilöstön jaksamista ja työkykyä tuettiin kaikin keinoin/ toimenpitein. Tässä apuna oli henkilöstöpalvelut.

3.2.3 Vanhus- ja vammaispalvelut

Toiminnan ja muutoksien toteutuminen

Vanhus- ja vammaispalvelujen kokonaisuuden muodostavat ennakoiivat palvelut (sisältäen omais- ja perhehoidon, ikäihmisten päivätoiminnan, vapaaehtoistoiminnan sekä kotiin annettavat tukipalvelut), kotihoito, palveluasuminen ja jaksahoito sekä vammaispalvelut. Lisäksi vastuualueella on prosessiomistajuus ja koordinoituvastuu Essoten geneerisesta palveluohjauksen hallintamallista ja sosiaalihuoltolain mukaisesta valvonnasta. Keskitetyn asiakasohjauksen hallintamalli otettiin käyttöön 1.1.2021 ja palvelu koskee koko Essoten toimintaa. Hallinnollinen vastuu on vanhus- ja vammaispalveluissa muodostaen oman palvelualueen.

Strategista suuntaa kohti kevyempää palvelurakennetta edistettiin aktiivisesti vuoden aikana ikäohjelman mukaisesti. Tämä näkyy esimerkiksi ennakoitua suurempana perhehoidon kustannusten kasvuna. Ikääntyneiden perhehoidon lisääminen on kuitenkin ollut palvelurakenteen keventämiseen tähtäävän strategisen linjan mu-

kaista. Palvelurakenteen muutoksen myötä yhä suurempi määrä ikäihmisistä ja vammaispalvelun piirissä olevista pystyy asumaan kodeissaan tukipalvelujen, etäteknologian ja kotihoidon tuella. Kotona asumista tuetaan lisäksi tarvittaessa oikea-aikaisen kotikuntoutuksen ja kuntouttavan jaksohoidon avulla. Kotihoidon henkilöstön veto- ja pitovoimaa tuettiin Vetovoimainen kotihoito -hankkeen avulla. Palvelurakenteen keventämiseen liittyvät merkittävästi myös olemassa olevat tilaratkaisut ja asumisen kilpailutuksen vaikutukset.

Vuonna 2021 toteutetun tukipalveluprojektin avulla luotiin pohjaa muutokselle, jossa kotiin annettavat tukipalvelut ovat jatkossa ennakoivia palveluita kotiin annettavien palvelujen sijaan. Kotihoidon ja tukipalvelun erottaminen omiksi palvelumuodoikseen on sopusoinnussa valtakunnallisen linjauksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevien uudistussuunnitelmien kanssa. Tukipalveluja koskevaan muutokseen liittyi myös turvapuhelimiin liittyvä projekti, johon oli varattu tukipalveluista osa-aikainen työpanos. Turvapalvelujen sopimukset päättyivät vuoden 2021 loppuun ja turvapalvelut siirtyivät omaksi toiminnaksi vuoden 2022 alusta alkaen. Turvapalvelut ovat myös voimakkaasti kehittyvä alue ja palvelut koskettavat yhä laajenevaa asiakaskuntaa.

Yhtenä toiminnallisena uudistuksena on ollut hoitotarvikejakelun uusi toimintamalli, joka on otettu käyttöön koko Essote-alueella. Kehittämistyö tehtiin yhteistyössä terveystarvikkeiden sijoittuvan diabetestarvikejakelun kanssa siten, että hoitotarvikepalvelut yhdistyvät vuoden 2022 alusta alueelliseksi hoitotarvikeyksiköksi. Yksikkö toimii jatkossa terveystarvikkeiden alaisuudessa. Uudistuksen jälkeen asiakas tilaa hoitotarvikkeet sähköisesti tai puhelinpalvelusta ja ne jaetaan postin välityksellä asiakaskohtaisesti pakattuna. Monet hoitotarvikkeista toimitetaan suoratoimituksena suoraan tavarantoimittajalta, jolloin Essoten varastointi ja moninkertainen kuljetus vältetään. Uudistukseen sisältyy säästöpotentiaali, jota tuovat tuotteiden tarkennettu ohjeistus, aukoton asiakaskohtaisuus ja pitäytyminen hoitavan tahon hoitotarvikesuunnitelmassa (tuotteet/määrät), kilpailutettuihin sopimustuotteisiin painottuminen, varastoinnin väheneminen, asiakaspalveluprosessin keveneminen niin, että se sitoo vähemmän henkilöstöä sekä raportoinnin ja seurannan mahdollisuus tietojärjestelmässä.

Palvelutarvetta arvioidaan RAI-mittarilla. Vuonna 2021 RAI -arviointimenetelmässä otettiin käyttöön laatumoduuli -osio. Laatumoduuli on tiedolla johtamisen työkalu, jonka avulla tarkastellaan palveluiden toimivuutta valituilla laatuanalyysillä. RAI-järjestelmän avulla selvitetään asiakkaiden palvelutarpeet ja kohdennetaan palvelut oikein ja tarpeenmukaisesti. RAI-järjestelmää hyödynnetään kliinisen hoitotyön lisäksi myös vanhus- ja vammaispalveluja tuottavan organisaation johtamis- ja kehittämistyössä. Tehokas palvelujärjestelmä vastaa asiakkaiden tarpeisiin ja tuottaa laadukkaita palveluja oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa. Palvelujen kehittäminen ja tiedolla johtaminen tarvitsevat tuekseen monipuolista ja luotettavaa arviointi- ja seurantajärjestelmää.

Kiertävän varahenkilöstön palkkavaraukset siirtyivät vuoden 2021 talousarviossa tilannekeskuksen kustannuspaikalle 2114. Tike koordinoi ja vastaa kustannuksista varahenkilöiden osalta. Sijaishallinnan esimies vastaa kyseisen kustannuspaikan taloudesta, sen seurannasta ja henkilöiden palkkaamisesta. Kiertovarahenkilöiden käytön kulut vyörytetään vastuualueille käytön mukaan eli yksiköiden Respa -järjestelmästä tekemien varaus-ten perusteella. Kyseinen muutos ei koskenut vakituksia vuosiloman tekijöitä eikä yksiköiden palkkaamia sijaisia. Muutoksessa Tikeen siirtyi vanhus- ja vammaispalveluista yhteensä 47 kiertävän varahenkilö-työntekijän palkkavaraukset (9 sairaanhoitajaa + 38 lähihoitajaa). Eurovaikutus vanhus- ja vammaispalvelujen osalta oli lähes 2,1 miljoonaa euroa (sis. peruspalkan, erilliskorvaukset, lomarahat ja työnantajamaksut).

Talouden toteutuminen

Taulukko 16. Vanhus- ja vammaispalveluiden talouden tuloslaskelma

	TP 2020	TA 2021	M TA 2021	TP 2021	Tot% TA 2021	Tot% MTA 2021

Toimintatulot	18 243 788	17 388 900	16 888 900	139 206 355	800,5 %	824,2 %
Toimintamenot	-105 354 989	-109 800 258	-111 698 762	-115 830 773	105,5 %	103,7 %
Toimintakate	-87 111 202	-92 411 358	-94 809 862	23 375 582	-25,3 %	-24,7 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-968	0	0	-11 089		
Poistot	-87 325	-82 893	-82 893	-87 325	105,3 %	105,3 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-87 199 495	-92 494 251	-94 892 755	23 277 168	-25,2 %	-24,5 %

Toimintatuotot

PTH-SOS jäsenkuntien ennakkotuloa (n. 115 miljoonaa euroa) on kohdennettu niihin palvelutuotannon yksiköihin, jotka ko. palvelua tuottavat. Muutos johtuu valtiokonttorin automatisoidusta talousraportoinnin vaa-teista, joka tuli pakolliseksi vuoden 2021 alussa. Asiaksmaksulain muutokset tulivat voimaan 1.7.2021 ja muu-tokset vaikuttavat alentavasti toimintatuottoihin.

Asiaksmaksutuloja kertyi 0,1 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarvioita enemmän ja muutettuun talousar-vioon verrattuna 0,6 miljoonaa euroa enemmän. Lakimuutoksen ennakoidaan vähentävän asiaksmaksutuloja tulevaisuudessa, mutta Essoten toiminta-alueella ikäihmisten määrä kasvaa ja sitä kautta maksuja peritään nykyistä suuremmalta joukolta asiakkaita.

Valtionkonttorilta saatiin veteraaneille enemmän avustuksia, kuin talousarviossa oltiin varauduttu, mutta vä-hemmän (0,5 miljoonaa euroa) kuin vuonna 2020.

Toimintamenot

Taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet. Toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion 4,1 miljoonalla eu-rolla. Ylitys johtui henkilöstömenoista, jotka ylittivät muutetun talousarvion 4,2 miljoonalla eurolla. Muut tili-ryhmät pysyivät nettomääräisesti muutetun talousarvion mukaisena. Vuoden 2020 toimintakuluihin verrat-tuna, kulut kasvoivat 10,4 miljoonalla eurolla (kasvu-% 9,9).

Henkilöstömenoihin ei ollut varattu riittävästi määrärahoja, huomioiden henkilöstömitoitusvelvoitteen ja palk-kaharmonisoinnin vaikutuksen. Vuonna 2021 tehtyjen harmonisointien taloudellisia vaikutuksia vanhus- ja vammaispalveluihin ei tiedetä. Niillä on kuitenkin vaikutusta vastualueen toimintamenojen kasvuun.

Henkilöstömitoitusta koskevan vanhuspalvelulain muutoksen myötä henkilöstöresurssia on jouduttu lisää-mään asteittain. Velvoite lisätä henkilökuntaa (hoiva-avustajia) tukipalvelutyöhön asumisyksiköihin lisäsi hen-kilöstökuluja, koska tavoitetta on toteutettu lisätyn oppisopimuskoulutuksen avulla. Toisaalta osaavan henki-löstön saatavuus on merkittävästi heikentynyt niin, ettei kaikkiin avoinna olleisiin tehtäviin ei ole ollut hakijoita. Vaikeutuneesta tilanteesta johtuen jouduttiin käyttämään rekrytointilisää sekä vuorojen vaihdoista ja hälytys-työstä maksettua korvauksia. Henkilöstökuluja lisäsi myös takautuvasti toteutettu palkkaharmonisointi. Enna-koimattomana muutoksena talouden toteutumiselle oli Pietarin pirtin toiminnan siirtyminen Essoten toimin-naksi (aiemmin ostopalvelua) syyskuussa, mikä vaikutti viimeisen vuosineljänneksen talouden toteutumiseen. Pietarin pirtin ostopalvelumääräraha siirtyi henkilöstömäärärahakohtaan 1.9.2021 alkaen, sen eurovaikutus oli 0,44 miljoonaa euroa.

Loppuvuonna 2021 arvioitiin, että 1.7.2021 voimaan tulleen asiaksmaksulain muutoksesta syntyy taloudellisia riskejä alentuneiden maksutuottojen muodossa. Samoin ennakoitiin vanhuspalvelulain toimeenpanon aiheut-tavan kustannuskasvua asiakaspalvelujen ostoihin ja palveluseteleihin. Kumpikaan näistä etukäteen arvioi-duista riskeistä ei realisoitunut.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Taulukko 17. Vanhus- ja vammaispalveluiden sitovat toiminnalliset tavoitteet ja toteuma

Strategialinkitys	Vastuualueen tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo	Toteuma 31.12.
Asiakas	Palveluneuvo	Asiakkaan asia ratkaistaan yhdellä yhteydenotolla keskitetyssä palveluneuvossa	70 %	95% Toteutui
Asiakas		Palveluneuvon puheluiden määrä (ohjaus ja neuvonta)	6 500	11 521 Toteutui
Asiakas		vastausaika	80 % < 5min	93% Toteutui
Palveluprosessi	Palvelurakenteen keventäminen	Yli 75- vuotiaista: Kotona asuvat	Vuoteen 2025 mennessä 94 %	92,5 %
Palveluprosessi		Säännöllistä kotihoitoa saavat	Vuoteen 2025 mennessä 11–12 %	8,9
Palveluprosessi		Omaishoidon tukea saavat	Vuoteen 2025 mennessä 5–7 %	4,9
Palveluprosessi		Tehostetussa palveluasumisessa asuvat	Vuoteen 2025 mennessä 4–5 %	7,5
Palveluprosessi		Tavallisessa palveluasumisessa asuvat	Vuoteen 2025 mennessä 2 %	1,3
Organisaation osaaminen	Sairauspoissaolojen hallinta	Poissaolot laskevat	Poissaolopäivät/htv vähennys 5 % ed. vuosi	-4,8 Ei toteutunut
Organisaation osaaminen	Henkilöstön työtyytyväisyys	eNPS	Arvoasteikko -100 - +100. Tavoitearvo vähintään -10.	-18 Ei toteutunut

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Asiakasnäkökulmasta sitovat toiminnalliset tavoitteet täyttyivät hyvin ja ylittivät asetetut tavoitearvot. Palvelurakennetta kevennettiin ja toimintaa käännettiin kevyempien palvelujen suuntaan mm. perhehoidon määrää kasvattamalla. Olemassa olevat tilat vaikuttavat palvelurakenteen keventämiseen olennaisesti. Kotona asuvien yli 75 -vuotiaiden määrä lisääntyi hieman verrattuna edellisiin kahteen vuoteen, jolloin kotona asui 92,3 % 75 vuotta täyttäneistä. Säännöllistä kotihoitoa saavien määrä vähentyi edellisestä vuodesta ja peittävyys laski (11,6 % / 2020). Asiakasmäärän laskentaan vaikuttaa 1.7.2021 voimaan tullut asiakasmaksulain uudistus, jonka mukaan jatkuva ja säännöllinen kotiin annettava palvelu edellyttää viikoittaisia kotikäyntejä. Osa kotihoidon asiakkaista tarvitsee palveluja säännöllisesti, mutta harvemmin. Nämä asiakkaat siirtyivät tilapäisen kotihoidon asiakkaaksi. Muutoksen johdosta tilapäisten asiakkuuksien määrään tuli vastaavasti lisäystä. Tämän vuoksi asiakasmääriä ei voi suoraan verrata edellisen vuoden lukuihin. Kotihoidon asiakaspainetta vähentää myös esimerkiksi tukipalvelujen ja perhehoidon kehitys sekä kotihoidon arviointijaksolla toteutettava määrätietoinen kuntoutus. Kaikille kotihoitoa tarvitseville on tuotettu kotihoidon palvelut. Ikäihmisten omaishoidon tukea saavien määrä vähentyi verrattuna edelliseen vuoteen 164 asiakkaalla, tämä näkyy omaishoidon yli 75- vuotiaiden peittävyyden laskuna ollen nyt 4.9 % (5.5 %/ 2020). Useilla ikäihmisillä omaishoidon sopimukset päättyivät vuoden 2021 aikana mm. tehostettuun palveluasumiseen siirtymisen johdosta. Lapsiasiakkaiden määrä lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna 41 asiakkaalla. Tehostetun palveluasumisen peittävyys on laskenut 7,7 %:sta 7,5 %:n ja lähestynyt asetettua tavoitearvoa. Tavallisen palveluasumisen peittävyys säilyi ennallaan (1,3 %) verrattuna edelliseen vuoteen johtuen siitä, että tiloja tähän toimintaan ei ole riittävästi, etenkin Mikkeliissä.

Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä väheni verrattuna edelliseen vuoteen ja määrä jäi vain 0,2 % alle asetetun tavoitteen. Työtyytyväisyydelle asetettu tavoite ei täysin toteutunut. Tähän on voinut vaikuttaa vallitseva koronatilanne, vaikea henkilökunnan saatavuus ja näistä aiheuttunut kuormittuneisuus. Haasteista huolimatta työyhteisön toimivuus ja ilmapiiri koettiin pääsääntöisesti hyväksi, mikä todennettiin vuoden lopulla toteutetun Mitä kuuluu? -kyselyn tuloksissa.

3.2.4 Perhe- ja sosiaalipalvelut

Toiminnan ja muutoksien toteutuminen

Vastuualueen painopiste on lasten, nuorten, perheiden ja työikäisten peruspalveluissa. Palvelutarpeeseen vastaaminen ensisijaisesti peruspalveluilla näkyy erityisesti lapsiperheiden sosiaalityön asiakasmäärien ja lapsiperheiden kotipalvelun kotitalouksien määrän kasvuna sekä kasvatus- ja perheneuvonnan palvelujen asiakasmäärien kasvuna. uusien kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä väheni edellisvuoteen nähden. Peruspalveluista suurin osa on tuotettu asiakkaille lähipalveluna, joko kasvotusten tai sähköisesti tuotettuna etäpalveluna. Peruspalvelujen suoritelmääriin on vaikuttanut myös keskitetyt asiakasohjauksen ja neuvonnan puhelinpalvelut neuvolassa ja työikäisten issa sekä chat-palvelu.

Kaikenikäiset kuntalaiset saavat sosiaali- ja kriisipäivystyksen kautta apua ja tukea läpi vuoden 24/7.

Erityispalveluihin kuten lastenpsykiatria ja lastensuojelun palveluihin ohjaututtiin pääasiassa peruspalvelujen kautta. Peruspalveluissa tehtävään työhön panostamisen tavoitteena on lisätä oikea-aikaista tukea ja palvelua niin että erityispalveluihin hakeutumisen tarve vähenee. Kuntien sivistystoimen ml. varhaiskasvatus, järjestöjen ja seurakuntien kanssa yhteisesti toteutettu perhekeskus ml. kohtaamispaikkatoiminta, Perheneuvo-puhelin ja eroauttaminen mahdollistaa lasten, nuorten ja perheiden palvelujen rinnalle kynnyksettömän vertaistoiminnan. Etelä-Savon perhekeskustoimijat ovat sopineet yhteisistä tavoitteista keskinäisellä sopimuksella.

Vastuualueella palvelut tuotettiin monialaisesti ja palvelut olivat vahvasti sote-integroituja asiakaspalveluja. Sosiaalihuollon palvelutarpeenarviot tehtiin pääosin monialaisesti. Palvelutarpeenarvioinnit toteutetaan asiakkaan tarpeen mukaan. Yhteistyötahoja otetaan mukaan, mikäli se arvioidaan yhdessä asiakkaan kanssa merkitykselliseksi ja että se auttaa hänen palvelujen yhteensovittamista ja vastuunjakamista.

Alkuvuodesta 2020 alkanut koronapandemia edisti ja lisäsi sähköisten palvelujen käyttöä. Koronasta johtuen henkilöstöä siirrettiin erilaisiin koronasta johtuviin palvelu- ja hoitotehtäviin. Em. aiheutunutta palvelu- ja hoitovelkaa on kurottu umpeen loppuvuodesta. Terveystoimijat koronarokottivat sekä aikuisväestöä että joulukuusta 2021 alkaen 5-11v. lapsia.

Vastuualueen suurin haaste on ollut ammattihenkilöstön rekrytoinneissa. Asiakaspalvelua ja tutkimuksia on jouduttu ostamaan esim. puheterapeuttien ja koulupsykologien palvelujen osalta, jotta voidaan vastata lasten ja nuorten palvelutarpeeseen määrärajoissa.

Talouden toteutuminen

Taulukko 18. Perhe- ja sosiaalipalveluiden talouden tuloslaskelma

	TP 2020	TA 2021	M TA 2021	TP 2021	Tot% TA 2021	Tot% MTA 2021
Toimintatulot	5 928 994	5 249 527	5 449 527	36 896 962	702,9 %	677,1 %
Toimintamenot	-33 104 482	-32 915 051	-34 446 544	-35 562 156	108,0 %	103,2 %
Toimintakate	-27 175 488	-27 665 524	-28 997 017	1 334 805	-4,8 %	-4,6 %

Rahoitustuotot ja -kulut	-4 945	0	0	-6 530		
Poistot	-41 432	-41 612	-41 612	-41 432	99,6 %	99,6 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-27 221 865	-27 707 136	-29 038 629	1 286 843	-4,6 %	-4,4 %

Toimintatuotot

PTH-SOS jäsenkuntien ennakkotulota kohdennettiin palvelualueiden kustannuspaikoille vuonna 2021, mutta ei vuonna 2020. Tästä johtuen vuoden 2020 toteutuneet tulot poikkeavat merkittävästi talousarvioista ja tilinpäätöksestä 2021. Muutos johtuu Valtiokonttorin automatisoidun talousraportoinnin vaateista, joka tuli pakolliseksi vuoden 2021 alussa.

Asiakasmaksujen tulot ovat kertyneet talousarvion mukaisesti.

Toimintamenot

Taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet. Henkilöstökulut ovat toteutuneet hieman talousarvioon varattua määrärahaa korkeampina. Henkilöstömenot ovat ylittyneet lapsiperheiden sosiaalipalveluissa. Rekrytointihaasteita on ollut erityisesti sosiaalityöntekijöiden, psykologien, lastenpsykiatrien ja puheterapeuttien osalta. Asiakaspalveluja ja tutkimuksia on jouduttu hankkimaan ostopalveluina.

Palvelujen ostojen määräraha on ylittynyt yht. 1,4 miljoonaa euroa. Suurin ylitys on lapsiperheiden sosiaalipalveluissa n.1,3 miljoonaa euroa. Vastuualueen palvelujen ostot olivat tp2020 yht. 17,8 miljoonaa euroa. Vuodelle 2021 budjetoitu määräraha oli 17,6 miljoonaa ja toteuma oli n.19 miljoonaa euroa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Taulukko 19. Perhe- ja sosiaalipalveluiden sitovat toiminnalliset tavoitteet ja toteumat

Strategialinkitys	Vastuualueen tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo	Toteuma 31.12.
Asiakas	Perhepalvelujen sekä lapsiperheiden sosiaalihuollon tuki- ja avopalvelut ovat oikea-aikaisia ja vaikuttavia.	Vuosittain kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä ei kasva vrt. 2020 (koko vuosi); huostaanotetut	vähemmän kuin v. 2020	Toteutunut. V. 2021:176 lasta V. 2020: 188 lasta
Asiakas		Lastenpsykiatrian lähetteen määrä ei kasva vrt. 2020 (koko vuosi)	vähemmän kuin v. 2020	Ei toteutunut. V. 2021: 226 V. 2020: 209
Talous	Kustannustehokas palvelutuotanto	Lastensuojelun avohuolto- palvelujen nettokäyttökustannukset, euroa/alle 18v. (raportointi tilinpäätöksen yhteydessä) Muiden lasten ja perheiden avopalvelujen nettokustannukset, euroa/alle 18v. (raportointi tilinpäätöksen yhteydessä)	0-18 -vuotiaat / euroa enintään KYS-evaalu- een suurin	KYS ERVA 2020: 309,8 euroa ESSOTE 2020: 486,3 euroa KYS ERVA 2020: 359,0 euroa ESSOTE 2020: 347,5 euroa (THL, Sotkanet.fi) Vuoden 2021 tiedot eivät

				ole vielä saatavilla Sotkanetissä.
Palveluprosessi	Vahvat peruspalvelut	Lapsiperheiden sosiaalityön (SHL palvelu) ja lastensuojelun avohuollon (LS palvelu) asiakkuuksien suhde	60% / 40%	Toteutunut . Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa 59,9 % / 40,1 % (lapsiperheiden sosiaalityön asiakkaita 1007 ja lastensuojelun avohuollon 675)
Palveluprosessi	Monitoimijaiset palveluprosessit	Monitoimijaisesti tehtyjen palvelutarpeenarviointien prosenttiosuus kaikista tehdyistä palvelutarpeenarvioinneista	>50 %	Toteutunut osittain. Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa on toteutunut 90% (429/477). Työikäisten palveluissa ei ole toteutunut. 45 %. (81/185 palvelutarpeen arvioinneista) Maahanmuuttopalveluissa on toteutunut. 50 %. (10/20 palvelutarpeen arvioinneista)
Organisaation osaaminen	Ammattitaitoinen henkilöstö	Henkilöstön osaamiskartoitukset	50% tehty	Ei toteutunut. Valmiina 0%. Vastuualueen eri ammattiryhmille on tehty osaamisalueiden määrittelyä suunnitellusti. Osaamiskartoituksia ei kuitenkaan tehdä suunnitelman mukaisesti koulutuskeskuksen toimesta v. 2021, koska v. 2021 on saatu tieto ohjelmiston vaihtumisesta v. 2023. Osaamiskartoitukset tehdään hyvinvointialueella v. 2023.
Organisaation osaaminen	Hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö	Työhyvinvointikyselyn (TTL) kokonaissijoitus parane (v. 2019: 45/100)	< 45	Toteutunut. Kokonaissijoitus 41
Organisaation osaaminen		Sairauspoissaolojen määrä	Poissaolopäivät/htv vähennys 5 % ed. vuosi	Ei toteutunut. v. 2021: 14 päivää/htv v. 2020: 12 päivää/htv

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2021 aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia on yhteensä 252, joista huostaanotettuna 176 lasta. Uusia huostaanottoja on tehty 22 lapsen osalta ja huostassapito voitiin päättää 14 lapsen osalta. Edellisvuosiin nähden uudet lasten huostaanotot ovat vähentyneet. Vuonna 2020 tehtiin 36 uutta huostaanottoa ja huostassapito voitiin päättää 11 lapsen osalta. Vuonna 2019 uusia huostaanottoja tehtiin 46 lapsen osalta. Lapsiperheiden peruspalveluihin on panostettu suunnitelmallisesti ja tämä näkyy peruspalvelujen asiakasmäärien ja suoritteiden kasvuna mm. lapsiperheiden kotipalvelussa.

Toimivilla, monitoimijaisesti tuotetuilla peruspalveluilla näytti alkuvuodesta 2021 olevan positiivinen vaikutus lastenpsykiatrian läheteiden määrään. Vuoden aikana läheteiden määrä on kuitenkin kääntynyt kasvuun. Tulosten perusteella ei voida tehdä yksiselitteistä analyysia siitä, johtuuko läheteiden määrän lisääntyminen koronasta vai muista syistä. Lastenpsykiatrialta on kuitenkin voitu entistä paremmin palauttaa lapsia hoitoon perustasolle perheittämien kehittämisen myötä.

Lastensuojelun ja muiden lasten ja perheiden avopalvelujen kustannukset ovat korkeammat kuin KYS ERVA alueen kustannukset 0-18v. kohden (THL, Sotkanet-tietokanta). Vuoden 2021 tietoja ei Sotkanetistä vielä saa. 0-18v. lapsia oli Essoten alueella 16,7% väestöstä ja KYS ERVA alueella 18,5% väestöstä (Sotkanet, tiedot v. 2020). Kustannukset kohdentuvat eri suuruiselle väestölle, joka vaikuttaa lapsikohtaisen kustannuksen suuruuteen. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17v. määrä vastaavanikäisestä väestöstä oli ESSOTEssa ja KYS ERVA alueella sama eli 1,9% (Sotkanet v. 2020). Laitoksiin sijoitettujen 0-17v. lasten määrä kaikista kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrästä oli Essotessa pienempi (30,5%) kuin KYS ERVA alueella (34,6%). ESSOTEn alueella lapsia sijoitetaan enemmän perheisiin (42,4%) ja ammatillisiin perhekoteihin (12,8%) kuin KYS ERVA alueella (38,5%; 10,3%). ESSOTEssa lastensuojelun avohuollon asiakkaina oli 0-17v. vastaavan ikäisestä väestöstä oli 6,4%, joka on enemmän kuin KYS ERVA alueella 4,8% (Sotkanet, v. 2020).

Lastensuojelun korkeisiin kustannuksiin vaikuttanee myös se, että ESSOTElla ei ole omaa lastensuojelun sijaishuoltoyksikköä vaan palvelut joudutaan ostamaan. Oman lastensuojeluyksikön valmistelu on aloitettu v. 2021, mutta perustamista koskevat päätökset ja linjaukset tehdään hyvinvointialueen toimielimissä, kun ne ovat päätösvaltaisia.

Vastuualueella on valmisteltu eri ammattiryhmien osaamisalueiden määrittely aikataulun ja suunnitelman mukaisesti v. 2021. Työtä on koordinoitu Essoten koulutuskeskuksen kautta. Osaamiskartoitukset oli tarkoitus lähettää koulutuskeskuksen kanssa laaditun suunnitelman mukaisesti vaiheittain vastuualueen henkilöstölle alkusyksystä 2021 lukien. Tämä ei toteutunut koulutuskeskuksen henkilöstömuutoksista johtuen sekä syksyn aikana ilmoitetusta ohjelmiston muutoksesta johtuen. Hyvinvointialueella osaamiskartoituksissa käytettävä ohjelma ei ole sama kuin ESSOTEssa käyttöönotettu ohjelma. Henkilöstöltä kerättävää tietoa ei ole tarkoituksenmukaisesti tehdä peräkkäin pienellä aikavälillä, kun tiedossa on ohjelman muutos.

Työhyvinvointikyselyn kokonaissijoitus on parantunut asteittain. Vastausprosentti oli Essoten palvelualueista korkein 76,3% (ESSOTE 59,2%). Esimiesten osaamisen vahvistamista, työhyvinvoinnin sekä monialaisten työyhteisöjen johtamista on vahvistettu koulutuksella (Jet ja EKJ) sekä Essoten sisäisellä koulutuksella ja esimiesten vertaistyöskentelyllä.

Sairauspoissaolojen määrä kasvoi edellisvuosiin nähden. Henkilöstöllä on ollut joitakin pidempiä terveysperusteisia poissaoloja sekä ensisijaisesti erilaisista tartuntataudeista johtuvia lyhyempiä terveysperusteisia poissaolojen aiempaa enemmän.

3.2.6 Tytäryhtiöt

Tytäryhtiö on Mikkelin Sairaalaparkki Oy ei yltänyt tavoitteeseensa.

3.3. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Kuntayhtymän toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL 110.5 §). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.

Valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ovat vastuualueiden menot ja tulot sekä toiminnalliset tavoitteet.

Vastuualueiden toimintatulot ylittyivät kaikilla vastuualueilla, paitsi konsernipalveluissa, koska jäsenkuntatulot kirjattiin suoraan vastuualueille talousarviosta poiketen johtuen Aura-tilastoinnista. Menojen osalta ainoastaan konsernipalvelut alittivat toimintakulunsa.

Taulukko 20. Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

1 000 €	TOIMINTATULOT						TOIMINTAKULUT					
	TOT 2021	TA	TA-MUUTOS	TA+TM 2021	POIKKEAMA	POIKKEAMA %	TOT 2021	TA	TA-MUUTOS	TA+TM 2021	POIKKEAMA	POIKKEAMA %
KÄYTTÖTALOUSOSA												
Perhe- ja sosiaalipalvelut	36 897	5 250	200	5 450	-31 447	-85 %	35 562	32 915	1 531	34 446	-1 116	-3 %
Vanhus- ja vammaispalvelut	139 206	17 389	-500	16 889	-122 317	-88 %	115 831	109 800	1 899	111 699	-4 132	-4 %
Terveyspalvelut	272 750	178 626	21 700	200 326	-72 424	-27 %	214 790	204 251	7 462	211 713	-3 077	-1 %
Konsernihallinto ja -palvelut	7 788	223 192	8 700	231 892	224 104	2878 %	78 416	66 760	17 228	83 988	5 572	7 %
Yhteensä	456 641	424 457	30 100	454 557	-2 084	0 %	444 599	413 726	28 120	441 846	-2 753	-1 %
TULOSLASKELMAOSA												
Poistot							10 523	10 584		10 584	61	1 %
Satunnaiset kulut							1 795	0	2 100	2 100	305	17 %
Korkotuotot	220	149	0	149	-71	-32 %						
Muut rahoitustuotot	737	439	0	439	-298	-40 %						
Korkomenot							665	703	0	703	38	6 %
Muut rahoitusmenot							17	20	0	20	3	18 %
YHTEENSÄ	457 598	425 045	30 100	455 145	-2 453	-1 %	457 599	425 033	30 220	455 253	-2 346	-1 %
INVESTOINTIOSA												
Perhe- ja sosiaalipalvelut												
Mielenterveys- ja päihdepalvelut												
Vanhus- ja vammaispalvelut												
Terveyspalvelut							1 882	2 523	0	2 523	641	34 %
Kuntoutuspalvelut												
Kuntayhtymän hallinto							22 091	28 061	0	28 061	5 970	27 %
YHTEENSÄ							23 973	30 584	0	30 584	-6 611	-28 %
RAHOITUSOSA												
Antolainauksen muutokset												
Antolainasaamisten väh.												
Lainakannan muutokset												
Pitkäaikaisten lainojen lis.												
Pitkäaikaisten lainojen väh.							2 574	1 870	0	1 870	-704	-27 %
Lyhytaik. lainojen lis.												
Lyhytaik. lainojen väh.							3 500	3 450	0	3 450	-50	-1 %
Oman pääoman muutokset												
Vaikutus maksuvalmiuteen							3 200	309	0	309	-2 891	-90 %
YHTEENSÄ	0			0	0		9 274	5 629	0	5 629	-3 645	-39 %

3.3.1. Käyttötalouden toteutuminen

Kuntayhtymän talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittu tuloslaskelman muotoon vuoden 2021 talousarviossa. Käyttötalouden toimintamenot ja toimintatulot eivät sisällä sisäisiä menoja ja tuloja.

3.3.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Toimintatuotot

Kuntayhtymän toimintatuotot olivat 456,6 miljoonaa euroa vuonna 2021 (404,4 miljoonaa euroa vuonna 2020). Toimintatuotot toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti (ero 0,4 %), tuloja lisäsivät kuntalaskutus, avustukset ja projektitoiminta. Myyntituotot jäsenkunnilta olivat huomioiden 388,0 miljoonaa euroa (347,1 miljoonaa euroa vuonna 2020) ja muut myyntituotot 8,1 miljoonaa euroa (7,6 miljoonaa euroa vuonna 2020).

Tilinpäätösvuoden maksutuotot olivat 28,1 miljoonaa euroa (27,2 miljoonaa euroa vuonna 2020), tuet ja avustukset 13,9 miljoonaa euroa (9,4 miljoonaa euroa vuonna 2020) sekä muut toimintatuotot 6,5 miljoonaa euroa (vuonna 2020 2,8 miljoonaa euroa).

Toimintakulut

Toimintakulut olivat 446,4 miljoonaa euroa (393,1 miljoonaa euroa vuonna 2020) ja ne ylittivät muutetun talousarvion 1,2 %.

Henkilöstökulut olivat 207,5 miljoonaa euroa ja alittivat muutetun talousarvion 1,9 % (178,7 miljoonaa euroa vuonna 2020). Talousarviomuutoksella lisättiin palkkojen harmonisointiin 12,3 miljoonaa euroa varauksena sekä 4 miljoonaa euroa joulukuussa toteutettavana eränä, josta toteutui 1,9 miljoonaa euroa.

Palvelujen ostoista aiheutuneet kulut olivat 161,9 miljoonaa euroa (144,1 miljoonaa euroa vuonna 2020). Ne ylittivät muutetun talousarvion 2,9 %. Näistä asiakaspalveluiden ostojen osuus oli 94,8 miljoonaa euroa (89,1 miljoonaa euroa vuonna 2020). Yksittäinen merkittävä lisäkustannus oli Kysin laskutuksen kasvu n. 4 miljoonaa euroa. Muiden palveluiden ostojen osuus oli 67,2 miljoonaa euroa (54,9 miljoonaa euroa vuonna 2020). Muissa palveluissa kasvua oli erityisesti koronaan liittyvissä palveluissa ja ostolääkäreissä.

Aineisiin, tavaroihin ja tarvikkeisiin kului 39,1 miljoonaa euroa (35,7 miljoonaa euroa vuonna 2020), mikä ylitti talousarvion 3,8 % . Ylitys johtui pääosin lääkkeitä, diabeteshoidosta ja ilmaisjakelusta. Avustuskulut 22,1 miljoonaa euroa (20,6 miljoonaa euroa vuonna 2020) alittivat talousarvion 1,9 %. Avustuksia kasvattaa erityisesti siirtymät palveluseteleihin erilaisessa palveluasumisessa. Muut toimintakulut olivat 14,0 miljoonaa euroa (14,0 miljoonaa euroa vuonna 2020) 6,9 % yli talousarvion.

Aster-hankkeen alaskirjaus 1,8 miljoonaa euroa kirjattiin satunnaisiin kuluihin. Rahoituksen nettotulot olivat 0,3 miljoonaa euroa johtuen korkotuloista. Korkokehitys vaikuttaa tulevaisuuden rahoituskuluihin.

Koronakustannusten aiheuttama toimintakulujen määrä oli kertomusvuonna noin 16,5 miljoonaa euroa. Lisäksi korona on aiheuttanut muita toiminnallisia kuluja ja toimintatulojen menetyksiä, joiden kokonaismäärää on luokkaa viisi miljoonaa euroa.

Tulos

Vuosikate oli 10,5 miljoonaa euroa (10,9 miljoonaa euroa vuonna 2020) Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin 10,6 miljoonaa euroa. Tilikauden 2021 ylijäämä oli 0 euroa.

Taulukko 21. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

1 000 €	TOT 2021	TA 2021	TA-MUUTOS 2021	TA+TA- MUUTOS 2021	POIKKEAMA	POIKKEAMA %
Toimintatuotot						
Myyntituotot jäsenkunnilta	388 057	357 000	34 800	391 800	-3 743	-1 %
Myyntituotot muilta	20 004	16 972		16 972	3 032	18 %
Myyntituotot yhteensä	408 061	373 972	34 800	408 772	-711	0 %
Maksutuotot	28 084	27 820	-700	27 120	964	4 %
Tuet ja avustukset	13 953	15 214	-4 000	11 214	2 739	24 %
Muut toimintatuotot	6 543	7 451		7 451	-908	-12 %
Toimintatuotot yhteensä	456 641	424 457	30 100	454 557	2 084	0 %
Toimintakulut						
Palkat ja palkkiot	-171 288	-159 647	-13 391	-173 038	1 750	-1 %
Henkilösivukulut	-36 230	-33 694	-4 549	-38 243	2 013	-5 %
Eläkekulut	-32 579	-29 105	0	-29 105	-3 474	12 %
Muut henkilösivukulut	-3 651	-4 589	-4 549	-9 138	5 487	-60 %
Henkilöstökulut yhteensä	-207 518	-193 341	-17 940	-211 281	3 763	-2 %
Asiakaspalvelujen ostot	-94 793	-88 328	-4 700	-93 028	-1 765	2 %
Muiden palvelujen ostot	-67 123	-61 294	-2 960	-64 254	-2 869	4 %
Palvelujen ostot yhteensä	-161 916	-149 622	-7 660	-157 282	-4 634	3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-39 071	-34 738	-2 920	-37 658	-1 413	4 %
Avustukset	-22 095	-22 930	400	-22 530	435	-2 %
Muut toimintakulut	-13 999	-13 096	0	-13 096	-903	7 %
Toimintakulut yhteensä	-444 599	-413 727	-28 120	-441 847	-2 752	1 %
Toimintakate	12 043	10 730	1 980	12 710	-668	-5 %
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	220	149		149	71	48 %
Muut rahoitustuotot	737	439		439	298	68 %
Korkokulut	-665	-703		-703	38	-5 %
Muut rahoituskulut	-17	-20		-20	3	-15 %
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	275	-135	0	-135	410	-304 %
Vuosikate	12 318	10 595	1 980	12 575	-258	-2 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelmanmukaiset poistot	-10 523	-10 584		-10 584	61	-1 %
Satunnaiset kulut						
Satunnaiset kulut	-1 795		-2 100			
Tilikauden tulos	0	11	-120	1 991	-197	-10 %
Tilikauden yli-/alijäämä	0	11	-120	1 991	-197	-10 %

3.3.3. Investointien toteutuminen

Investoinnit

Taulukko 22. Investointien toteutuminen

1000 e	Kustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	TA2021	TA2021 muutokset	TA2021 muutosten jälkeen	TP2021	Poikkeama €	Poikkeama %	Kustannusarviosta käytetty 31.12.	Toteuma % TA2020
Laite/pienkorjaus/ICT hankkeet										
Sairaala			2523	0	2523	1882	-641	-25,4 %		74,6 %
Tila- ja tukipalvelut			2631	0	2631	1360	-1271	-48,3 %		51,7 %
Tilojen peruskorjaukset ja muutokset			600	0	600	2486	1886	314,3 %		414,3 %
Tietotekniikka			1600	0	1600	630	-970	-60,6 %		39,4 %
Suuret hankkeet usealle vuodelle										
Mielen- ja kuntoutuksentalo	41200	5486	18500	0	18500	17104	-1396	-7,5 %	54,8 %	92,5 %
Aster	2400	345	2400	0	2400	410	-1990	-82,9 %	31,5 %	17,1 %
Aster jatko			2300		2300	0	-2300	-100,0 %		0,0 %
Muut hankkeet										
Muut (asiakirjahallinto)			30	0	30	101	71	236,7 %		336,7 %
	43600	5831	30584	0	30584	23973	-6611	-21,6 %	55,0 %	78,4 %

Kuntayhtymän investointimenojen toteumaksi alkuperäisessä talousarviossa oli määritelty 30,6 miljoonaa euroa, josta pääosa (18,5 miljoonaa euroa) oli Esper-hanketta (Mielen- ja kuntoutuksen talo). Lopullinen toteuma oli 78 % ja suurin poikkeama 4,3 miljoonaa euroa muodostui Aster-hankkeen keskeytyessä lokakuussa 2021.

Valtuusto teki Esper-hankkeen viimeisen osaprojektin, Mielen- ja kuntoutuksen talon investointipäätöksen 15.10.2020 ja rakennusurakka alkoi 7.12.2020. Rakentaminen jatkuu 9.12.2022 asti. Hallituksen asettama rakennustoimikunta seurasi säännöllisesti rakentamisen etenemistä ja kustannuksia. Hankkeen päivittäisjohtamisesta vastasivat projektiryhmä ja ohjausryhmä. Esper-hankkeen vuoden 2021 riskienarviointi ja sisäisen valvonnan selonteko on annettu hallitukselle tiedoksi helmikuussa 2022. Valtuusto hyväksyi ESPER-hankkeen toiseksi viimeisen rakennusvaiheen, HKGB-urakan, taloudellisen loppuselvityksen 30.6.2021. Urakka pysyi annetussa budjetissa.

Vuoden 2021 talousarviossa oli Esper-hankkeen rahoitukseen varattu 18,5 miljoonaa euroa toteutuman ollessa 17,1 miljoonaa euroa. Mielen- ja kuntoutuksen talon hanketta sitoo vuosibudjetin asemasta valtuuston investointipäätöksen yhteydessä myöntämä sitova budjetti, 41,2 miljoonaa euroa. Koko Esper-hankkeen toteutumaennuste on 137,1 miljoonaa euroa. Ennuste on pysynyt samana vuodesta 2019 alkaen Perhetalon ja Kuuman sairaalan valmistuttua.

Tila- ja tukipalvelujen investointien talousarvio oli 2,6 miljoonaa euroa ja toteuma oli 1,4 miljoonaa euroa.

Ruokapalvelujen osalta toteutettiin astianpesukonelinjaston uusiminen 0,5 miljoonaa euroa, kylmiöiden uusiminen 0,2 miljoonaa euroa ja painekeittoakaapin sekä yhden ruoankuljetusvaunun uusiminen. Yhteensä ruokapalvelujen investoinnit olivat 0,7 miljoonaa euroa.

Välinehuollon osalta investoinnit olivat yhteensä 0,1 miljoonaa euroa (rfid, T-doc, endoskoopin pesukone ja Juvan välinehuollon laitteet; viime mainittu liittyy Juvan välinehuoltotoiminnan lopettamiseen).

Tilojen peruskorjaukset ja muutokset olivat 2,5 miljoonaa euroa. Suurin kohde oli HKGB-osan korjausten loppuun saattaminen 1,301 miljoonaa euroa. Työt kohdistuivat HKGB:n alueeseen, jotka eivät sisältyneet Esper-hankkeeseen. M-osan hissien peruskorjaukseen kului 0,2 miljoonaa euroa. Muita pienempiä investointeja olivat mm. potilassänkyjen muutos, osastojen apuvälineiden, MKS:n jäähdytysjärjestelmän uusiminen, MKS:n valaisimien uusiminen, turvallisuuslaitteiden uusiminen (MKS:n kattoturvatuotteet) ja muiden toimipisteiden tarpeet.

Sairaalalaitteinvestointien toteuma oli 1,9 miljoonaa euroa talousarvion ollessa 2,5 miljoonaa euroa. Sairaala-laitteinvestoinnit alittivat niille varatun määrärahan 0,6 miljoonalla eurolla, merkittäviä poikkeaman syitä olivat suunniteltujen hankintojen siirtyminen.

Tietotekniikan osalta toteutui 0,6 miljoonaa euroa varatusta 1,6 miljoonasta eurosta. Merkittäviä kulueriä olivat LifeCaren kehityshankkeet, sähköposti päivitys sekä KVARKKI (kuva-ainestojen arkistointi) järjestelmä.

Kuntayhtymän hallitus hyväksyy kohdekohtaiset määrärahat enintään yhteen miljoonaan euroon saakka. Kuntayhtymän johtaja voi päättää muutoksista investointiosan yksittäisiin hankkeisiin toimialan investointiosan kokonaismäärärahan sisällä.

Kokonaisuutena kuntayhtymän investoinnit toteutuivat 6,6 miljoonaa euroa muutetun talousarvion alle. Kuntayhtymän investointien toteumavertailu löytyy taulukosta 22.

3.3.4. Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitus

Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 25,0 miljoonaa euroa (15,0 miljoonaa euroa vuonna 2020). Vanhoja pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 2,6 miljoonaa euroa. Rahoitustilannetta helpotti alhainen korkotaso. Uusissa pitkäaikaisissa lainoissa käytetään 2–4 vuoden lyhennysvapaata jaksoa. Lyhytaikaista vierasta pääomaa käytettiin merkittävästi Esper-hankkeen rakennusaikaiseen tilapäisrahoitukseen. Lyhytaikaisen vieraan pääoman nostovaltuus oli 40 miljoonaa euroa. Kokonaisuudessaan pitkäaikainen vieras pääoma kasvoi 22,4 miljoonaa euroa (13,1 miljoonaa euroa vuonna 2020) ja oli kaikkiaan 120,3 miljoonaa euroa.

Tase

31.12.2021 taseen loppusumma oli 231,5 miljoonaa euroa, omavaraisuusaste 11,8 % ja suhteellinen velkaantuneisuus 40,6 %. Vuoden 2021 ylijäämä oli 0 euroa.

Taulukko 23. Rahoitusosan toteutuminen

1 000 €	TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021 muutosten jälkeen	TA 2021 toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	10 595	0	10 595	10 523	72	-0,7 %
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	12 375	-12 375	
Toiminnan rahavirta	10 595	0	10 595	22 898	-12 303	116,1 %
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-30 584	0	-30 584	-23 973	-6 611	-21,6 %
Rahoitusosuudet investointeihin				0	0	
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot				2 448	-2 448	
Investointien rahavirta	-30 584	0	-30 584	-21 525	-9 059	-29,6 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-19 989	0	-19 989	1 373	-21 362	-106,9 %
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	0	0	
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0	0	0	0	0	
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	25 000	0	25 000	25 000	0	0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 870	0	-1 870	-2 574	704	37,6 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 450	0	-3 450	-3 500	50	1,4 %
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-309	0	-309	3 200	-3 509	-1135,6 %
Rahoituksen rahavirta	19 371	0	19 371	22 126	-2 755	14,2 %
Rahavarojen muutos	-618	0		23 499	-24 117	3902,4 %

3.3.5. Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Valtuustotason sitovuus

Koko kuntayhtymälle ei ole asetettu yhteisiä sitovovia toiminnallisia tavoitteita, toiminnalliset tavoitteet on asetettu vastuualuekohtaisina. Kuntayhtymän vastuualueiden toiminnallisten sitovien tavoitteiden toteutumisessa käsitellään kunkin vastuualueen arvioinnin yhteydessä luvussa 3.2.

Käyttötalous

Talousarvioon ja talousarvion käyttötalousosaan sisältyvät vastuualueiden sitovat toiminnalliset tavoitteet ja taloudelliset tavoitteet (tulot ja menot), joiden toteutumista raportoidaan valtuustolle.

Koko kuntayhtymän osalta talousarvion tulot oli arvioitu 424,5 miljoonaa euroa ja toteuma oli 456,6 miljoonaa euroa. Menojen osalta talousarvion arvio oli 413,7 miljoonaa euroa ja toteuma 446,4 miljoonaa euroa. Kumpikaan taloudellinen tavoite ei koko kuntayhtymän osalta toteutunut. Tilikauden ylijäämä tavoite oli 11.000 euroa joka ei toteutunut.

Investoinnit

Valtuusto hyväksyy sitovana investointien kokonaismäärän talousarviovuonna.

Investointimenot 24,0 miljoonaa euroa alittivat talousarvion 30,6 miljoonaa euroa merkittävästi, koska Aster hanke ei toteutunut. Investointimenot kokonaisuudessaan toteutuivat.

Rahoituslaskelma

Valtuusto hyväksyy sitovana pitkäaikaisten lainojen nostomäärän ja lainamäärän tilikauden lopussa.

Pitkäaikainen lainojen nosto 25 miljoonaa euroa ja lainamäärä enintään 152,7 miljoonaa euroa toteutuivat talousarvion mukaisesti. Pitkäaikaisten lainojen nostomäärä ja lainamäärä tilikauden lopussa toteutuivat.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta ja raportointi

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan talousarviovuoden aikana annettavien neljännesvuosiraporttien avulla. Neljännesvuosiraportissa vastualueet esittävät käyttösuunnitelman tavoitteiden toteutumisen talousarviovuonna.

4. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

4.1. Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja -tase sekä konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja -asetusta kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti. Tilinpäätöslaskelmat esitetään sentin tarkkuudella.

4.2. Tuloslaskelma

Taulukko 24. Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2021		1.1.-31.12.2020
Toimintatuotot			
Myyntituotot	408 061 174,07		364 919 029,95
Maksutuotot	28 083 981,70		27 193 975,09
Tuet ja avustukset	13 952 758,51		9 423 440,11
Muut toimintatuotot	6 543 153,94	456 641 068,22	2 833 363,87
			404 369 809,02
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-171 288 286,66		-147 959 381,64
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-32 578 575,49		-28 297 724,63
Muut henkilösivukulut	-3 651 304,06		-2 448 199,02
Palveluiden ostot	-161 916 118,08		-144 084 850,15
Aineet ja tarvikkeet	-39 071 169,51		-35 729 066,28
Avustukset	-22 094 488,89		-20 569 694,11
Muut toimintakulut	-13 998 951,89	-444 598 894,58	-13 989 040,92
			-393 077 956,75
Toimintakate	12 042 173,64		11 291 852,27
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	220 612,91		156 345,46
Muut rahoitustuotot	736 602,74		328 572,70
Korkokulut	-664 794,82		-712 887,89
Muut rahoituskulut	-16 916,24	275 504,59	-187 332,62
			-415 302,35
Vuosikate	12 317 678,23		10 876 549,92
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 522 976,28		-10 386 373,76
Satunnaiset erät			
Satunnaiset kulut	-1 794 702,85		
Tilikauden tulos	-0,90		490 176,16
Tilikauden yli-/alijäämä	-0,90		490 176,16

4.2.1 Erikoissairaanhoidon tuloslaskelma

Taulukko 25. Erikoissairaanhoidon tuloslaskelma

1 000 €	TOT 2021	TOT 2020
Toimintatuotot		
Myyntituotot jäsenkunnilta	187 959	160 065
Myyntituotot muilta	14 718	12 896
Myyntituotot yhteensä	202 677	172 961
Maksutuotot	7 131	6 640
Tuet ja avustukset	4 053	4 360
Muut toimintatuotot	4 529	548
Toimintatuotot yhteensä	218 390	184 509
Toimintakulut		
Palkat ja palkkiot	-70 920	-66 416
Henkilösivukulut	-13 381	-14 256
Eläkekulut	-11 853	-13 115
Muut henkilösivukulut	-1 528	-1 141
Henkilöstökulut yhteensä	-84 301	-80 672
Asiakaspalvelujen ostot	-36 424	-32 310
Muiden palvelujen ostot	-24 296	-19 343
Palvelujen ostot yhteensä	-60 720	-51 653
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 358	-23 878
Avustukset	-55	-34
Muut toimintakulut	-1 469	-1 693
Toimintakulut yhteensä	-171 903	-157 930
Toimintakate	46 488	26 580
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	0	0
Muut rahoitustuotot	0	0
Korkokulut	0	0
Muut rahoituskulut	-14	-160
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14	-160
Vuosikate	46 474	26 420
Poistot ja arvonalentumiset *)		
Suunnitelmanmukaiset poistot	-1 484	-1 596
Tilikauden tulos	44 990	24 824
Sisäiset tulot/kulut **)	-32 910	-27 254
Tilikauden yli-/alijäämä	12 080	-2 430

*) Sairaalalaitteiden poistot

**) Sisäiset vuokratulot sisältävät sairaalarakennusten poistoja 4 561 € vuonna 2021 ja 4 514 € vuonna 2020.

Vuonna 2021 käyttöön otettu AURA-raportointi lisäsi ESH-tuloja 2,2 miljoonaa euroa.

Vuonna 2020 alijäämät laskutettiin kunnilta erikseen sovitusti. Vuonna 2021 ylijäämä hyvitetiin pth+sos-laskutuksessa perussopimuksen mukaisessa laskennassa (kuten aiempinakin vuosina jolloin ylijäämää on muodostunut.)

4.3 Rahoituslaskelma

Taulukko 26. Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2021		1.1.-31.12.2020	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	12 317 678,23		10 876 549,92	
Satunnaiset erät	-1 794 702,85		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	12 374 638,00	22 897 613,38	-124 822,00	10 751 727,92
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-23 973 253,95		-18 429 900,32	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 448 542,23	-21 524 711,72	50 579,15	-18 379 321,17
Toiminnan ja investointien rahavirta		1 372 901,66		-7 627 593,25
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0,00		500,00	
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00	0,00	500,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	24 999 833,47		14 998 284,32	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 574 192,00		-1 870 429,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 500 000,00	18 925 641,47	-13 500 000,00	-372 144,68
Oman pääoman muutokset		0,00		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	221 954,24		20 754,83	
Vaihto-omaisuuden muutos	563 059,80		-647 173,55	
Saamisten muutos	-243 685,62		3 388 287,59	
Korottomien velkojen muutos	2 658 683,31	3 200 011,73	7 566 825,34	10 328 694,21
Rahoituksen rahavirta		22 125 653,20		9 957 049,53
Rahavarojen muutos		23 498 554,86		2 329 456,28
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	26 305 609,67		2 807 054,81	
Rahavarat 1.1.	-2 807 054,81	23 498 554,86	-477 598,53	2 329 456,28

4.4 Tase

Taulukko 27. Tase

	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	2 966 184,63	3 739 156,63
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	219 546,85	1 114 464,24
Rakennukset	109 112 271,60	98 453 557,93
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 273 215,08	4 048 992,01
Koneet ja kalusto	10 346 316,85	11 593 254,78
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	<u>24 863 528,86</u>	<u>21 861 309,08</u>
	148 814 879,24	137 071 578,04
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 863 191,58	3 831 785,34
Muut lainasaamiset	6 227 780,00	6 227 780,00
Muut saamiset	<u>78 435,96</u>	<u>78 435,96</u>
	10 169 407,54	10 138 001,30
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	2 630 649,84	3 193 709,64
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	25 806 442,26	21 800 401,75
Lainasaamiset	2 859,66	10 509,02
Muut saamiset	4 764 521,79	4 916 044,13
Siirtosaamiset	<u>10 063 233,39</u>	<u>13 666 416,58</u>
	40 637 057,10	40 393 371,48
Rahat ja pankkisaamiset	26 305 609,67	2 807 054,81
VASTAAVAA YHTEENSÄ	231 523 788,02	197 342 871,90

	31.12.2021	31.12.2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	29 579 838,52	29 579 838,52
Muut omat rahastot	1 432 539,10	1 432 539,10
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-3 794 146,18	-4 284 322,34
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>-0,90</u>	<u>490 176,16</u>
	27 218 230,54	27 218 231,44
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	18 419 014,00	6 044 376,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	373 722,00	151 767,76
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	120 188 504,07	98 055 379,00
Muut velat	<u>96 218,03</u>	<u>96 384,56</u>
	120 284 722,10	98 151 763,56
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 866 874,93	6 074 192,00
Saadut ennakot	0,00	713 326,96
Ostovelat	22 716 749,51	24 733 119,97
Muut velat	3 974 573,79	3 343 689,62
Siirtovelat	35 669 901,15	65 228 099,38
	30 912 404,59	65 776 733,14
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	231 523 788,02	197 342 871,90

4.5 Konsernilaskelmat

Taulukko 28. Konsernituloslaskelma

	1.1.- 31.12.2021	1.1.- 31.12.2020
Toimintatuotot	462 531	413 383
	150,43	889,27
	-449 600	-400 625
Toimintakulut	225,95	028,34
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	25 636,78	182 020,86
Toimintakate	12 956 561,26	12 940 881,79
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	158 993,72	95 168,85
		137
Muut rahoitustuotot	633 705,76	472,70
		-748
Korkokulut	-667 031,89	405,48
		-190
Muut rahoituskulut	<u>-20 730,26</u>	<u>667,22</u>
	104 937,33	-706 431,15

Vuosikate	13 061 498,59	12 234 450,64
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunitelman mukaiset poistot	-10 825 991,52	-11 366 731,29
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	-1 794 702,85	
Tilikauden tulos	440 804,22	867 719,35
Vähemmistöosuudet	0,00	50,91
Tilikauden ylijäämä	440 804,22	867 770,26

Taulukko 29. Konsernin rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2021		1.1.-31.12.2020	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	13 061 498,59		12 234 450,66	
Satunnaiset erät	-1 794 702,85		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>12 374 638,00</u>	23 641 433,74	<u>-115 742,86</u>	12 118 707,80
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-21 669 376,84		-18 963 149,44	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>5 107 400,17</u>	-16 561 976,67	<u>44 259,22</u>	-18 918 890,22
Toiminnan ja investointien rahavirta		7 079 457,07		-6 800 182,42
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	79 314,00		500,00	
Antolainasaamisten vähennykset	<u>0,00</u>	79 314,00	<u>0,00</u>	500,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	24 999 833,47		16 067 156,17	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 766 005,90		-3 391 769,90	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>-4 258 829,24</u>	<u>13 974 998,33</u>	<u>-13 500 000,00</u>	-824 613,73
Oman pääoman muutokset		-250 667,88		4 395,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	222 789,29		20 754,83	
Vaihto-omaisuuden muutos	563 059,80		-647 173,55	
Saamisten muutos	578 397,21		3 207 337,61	
Korottomien velkojen muutos	<u>2 070 922,19</u>	<u>3 435 168,49</u>	<u>7 611 184,06</u>	<u>10 192 102,95</u>
Rahoituksen rahavirta		17 238 812,94		9 372 384,22
Rahavarojen muutos		24 318 270,01		2 572 201,80
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	28 200 149,31		3 881 879,30	
Rahavarat 1.1.	<u>-3 881 879,30</u>	<u>24 318 270,01</u>	<u>-1 309 677,50</u>	2 572 201,80

Taulukko 30. Konsernitase

	31.12.2021		31.12.2020
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	2 984 407,20		3 744 890,53
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	219 546,85		1 198 906,73
Rakennukset	114 528 123,74		109 622 142,19
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 273 215,08		4 048 992,01
Koneet ja kalusto	10 605 976,64		12 539 193,30
Muut aineelliset hyödykkeet	30 011,96		360 190,45
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>24 878 842,99</u>	154 535 717,26	<u>21 864 814,00</u>
Sijoitukset			
Osakkuusyhteisöosuudet	912 041,12		517 472,20
Osakkeet osakkuusyrityksissä	754 988,75		538 799,02
Muut osakkeet ja osuudet	780 110,79		707 779,82
Muut saamiset	<u>114 738,96</u>	2 561 879,62	<u>194 052,96</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus	2 630 649,84		3 193 709,64
Saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset	41 058 280,15		41 636 677,36
Rahoitusarvopaperit			
Muut arvopaperit	1 296 203,15		
Rahat ja pankkisaamiset	26 903 946,16		3 881 879,30
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>231 971 083,38</u>		<u>204 049 499,51</u>

	31.12.2021		31.12.2020
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄÄOMA			
Peruspääoma	29 579 838,52		29 579 838,51
Muut omat rahastot	1 432 539,10		1 432 539,10
Edellisten tilikausien yli/-alijäämä	-4 671 968,22		-5 098 437,31
Tilikauden yli/-alijäämä	<u>440 804,22</u>	26 781 213,62	<u>867 770,26</u>
VÄHEMMISTÖOSUUDET		0,00	721 567,02
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET			
Poistoero			
Vapaaehtoiset varaukset			

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset	18 419 014,00	6 044 376,00
---------------------------	---------------	--------------

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	374 557,05	151 767,76
-------------------------	------------	------------

VIERASPÄÄOMA

Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	120 188 504,07	102 247 192,90		
Pitkäaikainen koroton vieraspääoma	96 218,03	96 384,56		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 866 874,93	6 832 721,24		
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	63 244 701,67	186 396 298,70	61 173 779,47	170 350 078,17

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

<u>231 971 083,37</u>	<u>204 049 499,51</u>
------------------------------	------------------------------

5. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

5.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Kuntayhtymän ja liikelaitoksen konsernin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi.

Korona avustukset

Valtion talousarvion momentille 33.60.38 (Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin, siirtomääräraha 2 v) on myönnetty 1,6 miljardia euroa covid-19-epidemiasta aiheutuviin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin.

Ensimmäinen hakukierros alkoi 15.10.2021 ja päättyi 12.11.2021 klo 16.15. Ensimmäinen avustushaku koskee testauksen, jäljittämisen, rokottamisen ja hoidon kustannuksia aikaväliltä 1.1.2021–31.8.2021 (4-9 §) sekä muiden välittömien kustannusten erää (10 §). Sairaanhoidopiirien kuntayhtymien tuottamien erikoissairaanhoidon ja tehohoidon hoitopäivien osalta haku koskee vain 1.4.2021–31.8.2021 aiheutuneita hoidon kustannuksia.

Toinen hakukierros oli 3.1.2022 ja päättyi 31.1.2022 klo 16.15. Avustuksilla korvataan koronaepidemian kustannuksia, joita on aiheutunut aikavälillä 1.9.2021 – 31.12.2021 erityisesti testauksesta, jäljittämisestä, rokottamisesta ja hoidosta. Muiden välittömien covid-19-kustannusten osalta avustusta voi hakea vain, jos sitä ei ole haettu 1. hakukierroksella.

Kolmas hakukierros järjestetään myöhemmin keväällä 2022. Silloin ovat haettavina harkinnanvarainen osuus sekä korvaukset erityisistä kustannuksista

Essote on sopinut jäsenkuntiensa kanssa, että kunnat hakevat avustukset itse lukuunottamatta rokotuskuluja, koska Essote on veloittanut kunnilta koronakustannukset. Essote toimitti kunnille vaadittavat tiedot hakemuksia varten. Essote sai avustuksia yhteensä 5 711 976 euroa, joka sisältää myös 2020 loppuvuoden avustuksia. Koronaepidemiasta aiheutuneista kustannuksista on kerrottu toimintakertomuksessa.

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1) Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelmanmukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa määrällisesti.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoa.

Jaksotus

Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset v. 2022 on siirretty lyhytaikaisiin lainoihin.

Pitkä- ja lyhytaikaisten luottojen korot on jaksotettu kalenteripäivien mukaan.

Lomapalkkavelan muutos on kirjattu tilinpäätöksessä jaksotettuihin palkkoihin ja jaksotettuihin sosiaalikuluihin menoksi ja taseeseen siirtovelkoihin lisäykseksi.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronavaihtosopimuksia. Kaikki koronavaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronavaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Sopimus on voimassa 30.9.2024.

2) Tuloslaskelman tai sen esittämistavan muutos

Ei ilmoitettavaa

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ei ilmoitettavaa

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Ei ilmoitettavaa

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Ei ilmoitettavaa

5.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuottojen erittely

Toimintatuotot tehtäväalueittain (1000 €)	Essote	
	2021	2020
Erikoissairaanhoito	219 780	184 509
Perusterveydenhuolto	55 460	214 893
Sosiaalipalvelut	176 637	
Muut palvelut	6 101	4 968
Toimintatuotot yhteensä	457 978	404 370

7) Verotulojen erittely

Ei ilmoitettavaa

8) Valtionosuuksien erittely

Ei ilmoitettavaa

9) Palvelujen ostot eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin

Palvelujen ostot erittely		
	Essote	
	2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot	94 793	89 120
Muiden palvelujen ostot	67 123	54 965
Palvelujen ostot yhteensä	161 916	144 085

10) Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltyinä (KuntaL 19.2 §)

Ei ilmoitettavaa

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poisto-suunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödyk-keiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Poistomenetelmänä on tasapoisto.

Poistonalaisiin hyödykkeisiin on aktivoitu yli 10 000 euroa olevat hankinnat ja useamman kuin yhden kauden ajan palvelutoiminnan käytössä olevat hankinnat.

Aineettomat hyödykkeet	Poistoaika
Aineettomat oikeudet	
Atk-ohjelmat ja oikeudet	4 v.
Muut pitkävaikutteiset menot	5 v.
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa
Rakennukset	
Sairaalarakennukset	
Keskussairaala	
Päiväkeskus, talousrakennus, taloustoimisto	30 v.
Vanha sairaala, uusi sairaala	40 v.
Laajennusosa	50 v.
Vuokrattavat tilat	5 v.
Väistötilat	4 v.
Huolto-, toimisto- ja muut rakennukset	
Keskussairaala	
Hallintorakennus	30 v.
Tönölä	20 v.
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 v.
Koneet ja kalusto	
Kuljetusvälineet	5 v.
Lääkintävälineet	5 v.
Raskaat lääkintävälineet	10 v.
Muut koneet, laitteet ja kalusto	
Tietokoneet	4 v.
Muut koneet, laitteet ja kalusto	5 v.
Muut aineelliset hyödykkeet	
Taide ja arvoesineet	Ei poistoa

12) Tuottoihin ja kuluihin sisältyvät pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutos 1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	6 044	6 169	6 044	6 169
Lisäykset tilikaudella	75		75	0
Vähennykset tilikaudella		-125	0	-125
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	6 119	6 044	6 119	6 044
Harmonisoinnin palkkavaraus 1.1.				
Lisäykset tilikaudella	12 300		12 300	
Vähennykset tilikaudella				
Harmonisoinnin palkkavaraus 31.12.	12 300		12 300	

13) Olennaiset muihin toimintatuottoihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot 1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	4 005	350	4 005	350
Osakkeiden myyntivoitto	145	136	145	136
Luovutusvoitot yhteensä	4 150	486	4 150	486

14) Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

Satunnaiset tuotot ja kulut 1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Satunnaiset erät				
Potilastietojärjestelmän (Aster) kehittämisen alaskirjaus hankkeen keskeydyttyä	1 795	0	1 795	0

15) Rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot osuuksista muissa yhteisöissä

Osinkotuottojen erittely 1 000 €				
	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Osinkotuotot muista yhteisöistä	137	194	137	194
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	3	3	3	3
Ylijäämän palautus kuntayhtymiltä	470	60	470	60

16) Erittely poistoeron muutoksista
Ei ilmoitettavaa

5.3 Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

- 17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet aktivoidut kuluksi kirjaamattom
ja pääoma-alennukset
Ei ilmoitettavaa
- 18) Arvonkorotusten periaatteet ja arvonmäärittämenetelmät
Ei ilmoitettavaa
- 19) Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet/Essote				
1 000 €	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävai- kutteiset menot	Ennako- maksut ja kesk.er. hankkeet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	3739	0	2033	5772
Lisäykset tilikauden aikana	571	0	534	1105
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	-1484	-1484
Siirrot erien välillä	232	0	-232	0
Tilikauden poisto	-1576	0	0	-1576
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	2966	0	851	3817
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	2966	0	851	3817

Aineettomat hyödykkeet/konserni				
1 000 €	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävai- kutteiset menot	Ennako- maksut ja kesk.er. hankkeet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	3745	0	2033	5778
Lisäykset tilikauden aikana	589	0	534	1123
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	-1484	-1484
Siirrot erien välillä	232	0	-232	0
Tilikauden poisto	-1582	0	0	-1582
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	2984	0	851	3835
Arvonkorotukset			0	
Kirjanpitoarvo 31.12.	2984	0	851	3835

Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet/Essote							
1 000 €	Maa- ja vesi-alueet	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennako- maksut ja kesk.er. hankkeet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 115	98 454	4 049	11 593	0	19 829	135 040
Lisäykset tilikauden aikana	0	2 485	824	2 358	0	17 099	22 766
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	-895	0	0	0	0	0	-895
Siirrot erien välillä	0	12 915	0	0	0	-12 915	0
Tilikauden poisto	0	-4 742	-600	-3 605	0	0	-8 947
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	220	109 112	4 273	10 346	0	24 013	147 964
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	220	109 112	4 273	10 346	0	24 013	147 964

Aineelliset hyödykkeet/konserni							
1 000 €	Maa- ja vesi-alueet	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennako- maksut ja kesk.er. hankkeet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 198	109 622	4 049	12 539	360	19 832	147 600
Lisäykset tilikauden aikana	0	2 486	824	2 473	0	11 785	17 568
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	-978	-5 533	0	-724	-329	0	-7 564
Siirrot erien välillä	0	12 915	0	0	0	-10 888	11 827
Tilikauden poisto	0	-4 962	-600	-3 682	-1	0	-9 245
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	220	114 528	4 273	10 606	30	30 529	160 186
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	220	114 528	4 273	10 606	30	30 529	160 186

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset/Essote					
1 000 €	Osakkeet ja osuudet/sairaanhoitopiiri				Yhteensä
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistus- yhteisöt	Kunta- yhtymä osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	
Hankintameno 1.1.	1064	1812	280	675	3831
Lisäykset	0	0	0	101	101
Vähennykset	-69	0	0	0	-69
Siirrot erien välillä	-395	395	0	0	0
Hankintameno 31.12.	600	2207	280	776	3863
Arvonlennukset tilikaudella	0	0	0	0	0
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	600	2207	280	776	3863

Pysyvien vastaavien sijoitukset/konserni					
1 000 €	Osakkeet ja osuudet/konserni				Yhteensä
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistus- yhteisöt	Kunta- yhtymä osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	
Hankintameno 1.1.	0	1056	0	708	1764
Lisäykset	0	217	0	101	318
Vähennykset	0	0	0	-29	-29
Siirrot erien välillä	0	394	0	0	394
Hankintameno 31.12.	0	1667	0	780	2447
Arvonlennukset tilikaudella	0	0	0	0	0
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	1667	0	780	2447

Pysyvien vastaavien sijoitukset/Essote					
1 000 €	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset/sairaanhoitopiiri				
	Jvk-saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kunta-yhtymä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.		6228		79	6307
Lisäykset					0
Vähennykset					0
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	0	6228	0	79	6307
Arvonlennukset tilikaudella					
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	6228	0	79	6307

Pysyvien vastaavien sijoitukset/konserni					
1 000 €	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset/konserni				
	Jvk-saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kunta-yhtymä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.				194	194
Lisäykset					0
Vähennykset				-79	-79
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	0	0	0	115	115
Arvonlennukset tilikaudella					
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0	0	115	115

20-22) Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

				Konsernin osuus 1000 €		
Nimi	Y-tunnus	Omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	Omasta pää-omasta	Vieraasta pää-omasta	Tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Mikkelin Sairaalaparkki Oy	2734125-1	100 %	100 %	-645	9415	-211
Kuntayhtymät						
Itä-suomen Laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymä	2126106-6	8,79 %	8,79 %	1626	896	753
Osakkuusyhteisöt						
Etelä-Savon Työterveys Oy	2653877-3	49 %	49 %	478	2244	-14
Mikkelin Pesula Oy	0164980-5	48,57 %	57 %	807	2978	40
Kiinteistö Oy Säästömiikka	0165423-3	20,70 %	20,70 %	237	205	3

- 23) Pitkä- ja lyhytaikaiset samiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, jossa sairaanhoitopiiri on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä.

Saamisten erittely 1 000 €	2021		2020	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	6 228		6 228	
Siirtosaamiset		72		72
Myyntisaamiset				
Saamiset kuntayhtymältä, jossa Essote on jäsenenä				
Myyntisaamiset		42		55
Siirtosaamiset				
Saamiset yhteensä	6 228	114	6 228	127

- 24) Siirtosaamiset

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät 1 000 €				
	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot muilta	0	0	0	0
Siirtosaamiset jäsenkunnilta	1 976	11 010	1 976	11 010
Muut siirtosaamiset muilta				
Kelan korvaus työterveyshuollosta	850	685	850	685
Kelan ensihoidon Kela korvaukset	201	259	201	259
Keha, korvaukset kuntoutt.työtoiminta	50	97	50	97
Siun Sote, Aster rahoitus	795		795	
Valtiovarainministeriö, korona-avustukset	693		693	
Keha, maahanmuuttokorvaukset	410	304	410	304
Etelä-Suomen aluehallintovirasto, hankkeiden rahoitusosuudet	133	246	133	246
Sosiaali- ja terveysministeriö, hankkeiden rahoitusosuudet	1 798	521	1 798	521
Muut siirtosaamiset	868	498	867	544
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	7 774	13 620	7 773	13 666

5.3.1 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset sekä siirrot näiden erien välillä

Oman pääoman erittelyt				
1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	29 579	29 579	29 579	29 579
Vähennykset *)	0	0	0	0
Lisäykset	0	0	0	0
Peruspääoma 31.12.	29 579	29 579	29 579	29 579
Muut omat rahastot 1.1.	1 433	1 433	1 433	1 433
Vähennykset	0	0	0	0
Lisäykset	0	0	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	1 433	1 433	1 433	1 433
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	-4 672	-5 098	-3 794	-4 284
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-4 672	-5 098	-3 794	-4 284
Tilikauden yli-/alijäämä	1 779	868	1 337	490
Oma pääoma yhteensä	28 119	26 782	28 555	27 218

Peruspääoman jakautuminen				
	Jäsenkunnan osuus peruspääomasta		Jäsenkunnan osuus kassavaranto-rahastosta	
	2021	2020	2021	2020
Hirvensalmi	902 185,07	902 185,07	43 692,44	43 692,44
Joroinen	1 461 244,02	1 461 244,02	70 767,43	70 767,43
Juva	1 901 983,62	1 901 983,62	92 112,26	92 112,26
Kangasniemi	1 618 017,17	1 618 017,17	78 359,89	78 359,89
Mikkeli	16 984 743,28	16 984 743,28	822 563,95	822 563,95
Mäntyharju	1 964 101,28	1 964 101,28	95 120,60	95 120,60
Pertunmaa	635 966,53	635 966,53	30 799,59	30 799,59
Pieksämäki	3 295 194,01	3 295 194,01	159 584,86	159 584,86
Puumala	816 403,54	816 403,54	39 538,08	39 538,08
Peruspääoma yhteensä	29 579 838,52	29 579 838,52	1 432 539,10	1 432 539,10

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät		
	Essote	
	2021	2020
Edellisten tilikausien alijäämä 31.12.	3 794	4 284
Tilikauden yli-/alijäämä	0	-490
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	3 794	3 794

27) Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat				
	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0	77 757	0	77 757

28) Liikkeeseen lasketut joukkovelkakirjalainat

Ei ilmoitettavaa

29) Pakollisten varausten olennaiset erät

Pakolliset varaukset 1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	6044	6044	6044	6044
Palkkaharmonisoinnin palkkavaraus	12 300		12 300	

30) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kuntayhtymä on jäsenenä sekä osakkuus- ja muille omistusyhteisyhteisöille.

Vieraspääoma					
1 000 €	2021		2020		
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	
Velat tytäryhteisöille					
Ostovelat		53			242
Yhteensä		53			242
Velat kuntayhtymille, joissa ky on jäsenenä					
Ostovelat		798			1125
Yhteensä		798			1125
Velat osakkuus -sekä muille omistusyhteisyhteisöille					
Ostovelat		391			1125
Yhteensä		391			1125

31) Sekkilimiitti

Ei ilmoitettavaa

32) Tase-erän Muut velat erittely

Ei ilmoitettavaa

33) Siirtovelat

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	0	0	0	0
Menojäämät				
Siirtovelat jäsenkunnille	2	2 676	2	2 676
Palkkojen ja henkilösivuk.jaksotukset	28 657	26 542	28 230	26 091
Korkojaksotukset	85	102	85	101
Muut menojäämät	3 723	2 049	3 731	2 044
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	32 467	31 369	32 048	30 912
Siirtovelat yhteensä	32 467	31 369	32 048	30 912

5.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34) Velat, joista vakuudeksi annettu kiinnityksiä

Kiinnitykset				
1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Lainat rahoituslaitoksilta				
Yrityskiinnitys		1500		
Lainat rahoituslaitoksilta				
Kiinteistökiinnitys		1000		
Eriyispanntaus/-takaus		3476		
Osamaksuvelat				
Irtainkiinnitys				

35) Muista sitoumuksista kuin veloista vakuudeksi annetut kiinnitykset

Ei ilmoitettavaa

36) Konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet

Ei ilmoitettavaa

37) Muut vakuudet

Ei ilmoitettavaa

38) Vuokravastuut

Vuokravastuut				
1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	270	7 325	7 203	7 183
Myöhemmin maksettavat	0	13 944	0	13 808
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	878	1 593	870	1 515
Myöhemmin maksettavat	0	1 690	0	1 420
Yhteensä	1 148	24 552	8 073	23 926

39) Essoten antamat vastuusitoumukset konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Vastuusitoumukset				
1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0	3074	0	3074
Jäljellä oleva pääoma	0	3074	0	3074

40) Muut Essoten antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

Muut talodelliset vastuut				
1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Yrityskortit, rah.yht.vastuu	21	15	21	15
Sopimusvastuut				
Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastot	23	23	23	23

41) Muut kuntayhtymää koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Huollettavien varat				
1 000 €	Konserni		Essote	
	2021	2020	2021	2020
Itsenäistymisvarat	959	668	959	668

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyn tarkoitus	2020	2020	2020	2020
1 000 €				
Koronvaihtosopimus 1				
Koronvaihtosopimus 1 on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 30.9.2024				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	1000	1000	1000	1000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-29	-29	-29	-29
Koronvaihtosopimus 2				
Koronvaihtosopimus 2 on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 29.10.2018				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä				
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)				

5.5. Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

42) Henkilöstömäärä ammattiryhmittäin/toimialoittain 31.12.2021

	Lääkärit/ Hammas- lääkärit	Hoitohen- kilökunta, AMK, opisto	Hoitohenkilö- kunta, toinen aste, koulu	Akatee- miset	Tutkimusta ja hoitoa avustavat	Huolto- henkilöt	Toimisto- henkilö- kunta	Yhteensä
Perhe- ja sosiaalipalvelut	4	186	14	106	1		5	316
Vanhus- ja vammaispalvelut	4	197	717	8	120	2	17	1065
Terveyspalvelut	247	1150	248	75	122	8	28	1878
Kuntayhtymän hallinto	2	14	1	4	38	288	168	515
Yhteensä	257	1547	980	193	281	298	218	3774

43) Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut, ellei niitä ole eritelty tuloslaskelmassa

Henkilöstökulut		
1 000 €	2021	2020
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	207 518	178 705
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0	0
Henkilöstökulut yhteensä	207 518	178 705

44) Luottamushenkilöiden palkkoista perityt ja puolueille tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2021	2020
Kansallinen Kokoomus	4 009	5 280
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue	6 760	8 275
Suomen Keskusta	12 777	14 413
Perussuomalaiset ry	1 327	1 641
Suomen kristillisdemokraatit ry	241	265
Vihreä liitto	1 268	1 411
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	26 382	31 284

45) Lakisääteistä tilintarkastusta suorittavalle tilintarkastusyhteisölle maksettavat palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot		
1 000 €	2021	2020
BDO Auditor Ab		
Tilintarkastajan lausunnot	0	2
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät		
Muut palkkiot		
KPMG Oy ab		
Tilintarkastuspalkkiot	11	23
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät		
Muut palkkiot	93	96
Palkkiot yhteensä		

46) Intressitahotapahtumat

Ostot intressitahoilta 1000 €	2021	2020
Liikelaitoskuntayhtymiltä		
Itä-Suomen laboratoriokeskuksen Ilky	12 128	9 969
Osakkuusyrityksiltä		
Etelä-Savon Työterveys Oy	2 148	2 130
Mikkelin Pesula Oy		
Tytäryhteisöiltä		
Mikkelin Pesula Oy	2 911	2 851
Sairaalaparkki Oy	217	154
Ostot intressitahoilta yhteensä	17 404	15 104

Myynnit intressitahoille 1000 €	2021	2020
Liikelaitoskuntayhtymille		
Itä-Suomen laboratoriokeskuksen Ilky	639	612
Osakkuusyrityksille		
Etelä-Savon Työterveys Oy	260	235
Tytäryhteisöille		
Sairaalaparkki Oy	10	10
Myynnit intressitahoille yhteensä	909	857

Lainasaamiset tytäryhteisöltä 1000 €	2021	2020
Tytäryhteisöiltä		
Sairaalaparkki Oy	6 228	6 228
Myynnit intressitahoille yhteensä	6 228	6 228

6. MUUT ERIYTETYT LASKELMAT

Kilpailulain 30 d §:n perusteella julkisyhteisön on 1.1.2020 alkaen eriytettävä kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittamansa taloudellinen toiminta kirjanpidossaan. Kirjanpidon eriyttämissäännös luo edellytyksiä julkisyhteisön elinkeinotoiminnan kannattavuuden ja hinnoittelun kustannusperusteisuuden varmistamiseen. Tämä ennaltaehkäisee kilpailuneutraliteettiongelmien syntymistä ja tehostaa kilpailuneutraliteetin valvontaa. Eriyt-tämisvelvoite mahdollistaa kirjanpitosäännösten mukaisesti laaditun ja tilintarkastuksen piiriin kuuluvan ai-neiston hyödyntämisen KKV:n valvontatoiminnassa.

Pienimuotoinen toiminta rajataan eriyttämisvelvollisuuden ulkopuolelle. Säännöstä ei sovelleta silloin, kun säännöksessä tarkoitetun yksikön kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan liike-vaihto on alle 40 000 euroa vuodessa. Kuntayhtymän tarkastelun perusteella uudet määräykset koskevat 13 eri yksikön toimintaa. Näiden yksiköiden tuloslaskelmat markkinoille kohdistuneen myynnin osalta on esitetty vuoden 2021 osalta taulukossa 31.

Markkinoille kohdistunut myynti perustuu myyntireskontraan. Kuntayhtymän laskentaperiaatteiden mukaan ulkoisesta myynnistä aiheutuneet kustannukset on johdettu ulkoisen myynnin suhteellisen osuuden perus-teella. Ulkoisesta myynnistä aiheutuneiden kustannuksien laskennassa on ulkoisten toimintatuottojen ja -ku-lujen sekä poistojen lähteenä käytetty kirjanpitoa. Eriytttämisvelvollisuuden keskeisenä tavoitteena on lisätä markkinoilla toimivien julkisyhteisöiden taloudellista läpinäkyvyyttä. Kustannuslaskentaa on käytetty kuvanta-misen osalta. Tarkemman kustannuslaskennan käyttö ei ole perusteltua mikäli myynti ei ole merkittävää. Es-soten osalta vuonna 2021 ei ole ollut voimavaroja tarkempaan kustannuslaskentaan eriytettyjen laskelmien osalta.

Taulukko 31. Eriytetyt laskelmat

	VÄLINE- HUOLTO	TOIMINNALLINEN KUNTOUTUS	RAVINTOKESKUS ULOSMYynti SYNNYTYSYKSIKKÖ	LÄÄKEHUOLTO	MATERIAALI- YKSIKKÖ	KUVAN- TAMINEN	KFI JA KNF	RAVINTOKESKUS ULOSMYynti LASTENYKSIKKÖ	PATOLOGIA	RAVINTO- KESKUS	HUOLTO- TOIMINTA	VUOKRAUS- TOIMINTA	TOIMITILA- PALVELUT
Toimintatuotot	56 110,69	56 453,99	14 706,46	1 242 451,43	228 083,16	249 689,60	2 475,00	7 335,80	194 827,76	557 041,05	26 315,63	467 964,86	111 139,99
Myyntituotot	56 110,69	56 453,99	14 706,46	1 242 451,43	228 083,16	249 689,60	2 475,00	7 335,80	194 827,76	557 041,05	26 315,63	467 964,86	111 139,99
Toimintakulut	-59 444,65	-56 279,99	-11 315,65	-1 319 864,84	-134 901,98	-162 631,56	-1 507,19	-5 512,76	-138 532,20	-376 607,86	-26 719,02	-74 279,63	-112 545,53
Henkilöstökulut													
Palkat ja palkkiot	-38 167,80	0,00	-4 695,16	-247 010,06	-12 901,06	-78 237,00	-733,20	-2 287,39	-75 756,70	-156 264,63	-19 001,28	0,00	-84 510,74
Henkilösivukulut													
Eläkekulut	-6 322,13	0,00	-777,23	-41 034,44	-2 105,43	-12 992,30	-126,15	-378,65	-12 685,80	-25 867,77	-3 241,62	0,00	-13 929,43
Muut henkilösivukulut	-70,59	0,00	-147,61	-5 866,86	-474,88	-1 770,97	-25,37	-71,91	-2 102,53	-4 912,74	-675,69	0,00	-1 662,20
Palveluiden ostot	-4 806,07	0,00	-983,49	-89 607,39	-10 196,74	-39 285,00	-420,89	-479,14	-8 136,43	-32 732,50	-3 065,44	-3 719,80	-6 420,76
Aineet ja tarvikkeet	-10 067,50	-56 279,99	-4 707,21	-869 835,21	-108 508,49	-28 297,80	-192,05	-2 293,26	-39 032,30	-156 665,61	-734,99	-15 132,44	-5 953,72
Muut toimintakulut	-10,56	0,00	-4,95	-66 510,88	-715,38	-2 048,49	-9,53	-2,41	-818,44	-164,61	0,00	-55 427,39	-68,68
Toimintakate	-3 333,96	174,00	3 390,81	-77 413,41	93 181,18	87 058,04	967,81	1 823,04	56 295,56	180 433,19	-403,39	393 685,23	-1 405,54
Vuosikate	-3 333,96	174,00	3 390,81	-77 413,41	93 181,18	87 058,04	967,81	1 823,04	56 295,56	180 433,19	-403,39	393 685,23	-1 405,54
Poistot ja arvonalentumiset													
Suunnitelman mukaiset poisto	-8 369,25	0,00	-82,75	-8 866,32	0,00	-12 243,70	-52,39	-40,31	-7 816,98	-2 754,13	0,00	-16 032,96	-313,53
Tilikauden tulos	-11 703,21	174,00	3 308,06	-86 279,73	93 181,18	74 814,34	915,42	1 782,73	48 478,58	177 679,06	-403,39	377 652,27	-1 719,07
Sisäiset kulut													
Sisäiset kulut	-13 089,70	0,00	-1 765,84	-216 358,89	-5 155,07	-52 672,40	-931,24	-860,28	-48 432,20	-58 770,94	-3 328,78	-575 010,00	-3 501,27
Tilikauden tulos II	-24 792,91	174,00	1 542,22	-302 638,62	88 026,11	22 141,94	-15,82	922,45	46,38	118 908,12	-3 732,17	-197 357,73	-5 220,34

7. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Mikkelissä 31.3.2022

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän hallitus

Arto Seppälä
puheenjohtaja

Raimo Leppäkumpu
varapuheenjohtaja

Raimo Heinänen
jäsen

Jaana Lopperi
jäsen

Katriina Noponen
jäsen

Risto Ockenström
jäsen

Susanna Pirttiaho
jäsen

Maire Puranen
jäsen

Juha Ropponen
jäsen

Jukka Saikkonen
jäsen

Tuula Vornanen
jäsen

Risto Kortelainen
kuntayhtymän johtaja

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Mikkelissä _____. _____. 2022

KPMG Oy Ab

Elina Hämäläinen
JHT, KHT

8. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT

Pääkirja
Päiväkirja
Talousarvion toteumavertailu
Investointien toteumavertailu
Tase
Tuloslaskelma
Rahoituslaskelma

TOSITELAJIT

1	Pankkitositteet	1-
2	Kassatositteet	2555-
3	Palkkatositteet	1-
4	Apteekkisiirrot	1-
5	Keskusvarastosiirot	1-
6	Sijasmaksajan palkkiot	1-
8	Matkalaskut M2	1-
10	Muistiotositteet	1-
12	ProConsona	1-
13	Omaishoidon palkkiot	1-
20	Ostolaskujen maksut (kuittaus)	1-
21	Ostoreskontralaskut	1-
22	Ostolaskut palkkojen kautta	220001-
23	Ostolaskut välitystili	230001-
29	Manuaaliset suoritukset MYRE	1-
30	Myyntireskontrasuoritukset	1-
31	Myyntilaskut/Yleislaskut	31024271-
35	WebMarela Lääkehuolto	35007203-
36	WebMarela Materiaalipalvelut	36002665-
37	Effica potilaslaskutus	20658683-
38	Ensihoitolaskutus/MerlotMedi	38086030-
39	Sopimuslaskutus	39001025-
40	Myyntilaskut/Web-laskutus	40000813-
41	Effica suun terveydenhuolto	41181395-
42	Effica pth avohoito	42273764-
43	Effica kotihoidon laskutus	43138671-
44	Effica laitoshoidon laskutus	44016325-
45	Effica asumispalveluiden lasku	45036490-
46	Effector asiakaslaskutus	49031669-
47	Effica asumispalv vuokrat	47010416-
50	EFFICA kuntalaskut PTH	50009131-
53	EFFICA kuntalaskut ESH	53004537-
66	Hyvityslaskun kohdistus	1-
87	Sumu-poistot	1-

89	Sisäinen laskutus	1-
90	Vyörytykset	1003000-
96	Kirjanpidon tulos	1-
97	Kirjanpidon tulos laskennall.	1-
98	Sisäisen laskennan tulos	1-
99	Sisäisen laskennan tulos lask.	1-

KIRJANPITOKIRJOJEN JA TOSITTEIDEN SÄILYTYS

Kirjanpitokirjat ja tositteet säilytetään joko sähköisessä muodossa tai paperitulosteina lain mukaisen säilytysajan.

Essoten kehitysohjelma 2020-2022	päivitys 18.1.2022				
Vuosi, jolloin muutos realisoituu	2020	2021	2022	2020-2022	* Toimeenpano ja vastuutus korostuu!
Kehitysohjelman toimenpide / vastuualue	Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä	
Uusi palveluverkko					* Tätä tehty myös vuosina 2020-2021
Palvelurakenteen keventäminen ja tiivistäminen	374 000	385 000	210 000	969 000	* Toteutetaan strategian mukaisesti, tau:
Palvelurakenteen kevennys 2020	374 000			374 000	* Arvio Vavan kehitysohjelman TP toteu
Kotihoidon välitön työaika ja tukipalvelut kotona		385 000	200 000	585 000	* Laskettu Vavan kehitysohjelman seurana
Lähikuntoutusosastojen uudistus hyvinvointialueella			10 000	10 000	* Tiivistetään lähikuntoutuksen toiminta
* Käynnistetään palveluiden sisällön uudistusta					* Menee hyvinvointialueen valmisteluur
* Palvelurakenteen -ja verkon tarkastelu hyvinvointialueella					* Menee hyvinvointialueen valmisteluur
Palveluasumisen uudistuskohde kuntien kanssa sopien					* Vaihtoehtoina toiminnan siirto tai teho
* Kaikki toimipisteet ja palvelut arvioidaan priorisoidusti					
Sähköiset palvelut korvaa lähipalvelua ja hyvinvointi- asemat tukeutuvat laajemmin hyvinvointikeskuksiin			80 000	80 000	* Sähköisten palveluiden kehittymistä ei * Pienten hyvinvointiasemien palvelua v
Uusi palveluverkko yhteensä	374 000	385 000	290 000	1 049 000	
Ostopalvelujen vähentäminen					* MERKITÄÄN NETTOVAIKUTUS (kyseessä
Kuvantamispalveluiden uudistaminen			0	0	Siirtyy
* Kuvantamisen HUS -palvelusopimus				0	* Siirtyy pääosin vuodelle 2023 HUS kuva
* Kuvantamisen sisäinen järjestely				0	* Kuvantamispalveluiden keskittäminen,
Lääkehuollon palvelumuutokset		150 000	100 000	250 000	* Lääkkeiden ulosmyynti ja hinnat
Lääkekulujen hallinta			0	0	Siirtyy *Tepa ta22
ISLAB:in kustannusten hillintä			0	0	Siirtyy* Islabin hinnoittelu, labraohjaus
Turvapalvelut		20 000	180 000	200 000	* Muutos omaksi toiminnaksi 2020-
ICT, Digitalisointi, automatisoiminen	30 000	130 000	50 000	210 000	* ilmaisjakelutarvikkeiden automatisoim
Vaalijalan palveluiden optimointi	500 000	50 000	50 000	600 000	* Palveluita siirretään omaksi toiminnaks
Lähetehojaus Essotelle		575 000	500 000	1 075 000	* Esim. KYS 20 milj. euroa
* Pieksämäki (ohjausvolyyymi 2,7 milj.)		500 000	500 000	1 000 000	* Säästöä syntyy 2 tavalla (ostopalvelu ja
* Pertunmaa (ohjausvolyyymi 200.000 eur.)		75 000	0	75 000	* Servitettävä Pertunmaan lähetevuoto
Lastensuojelun oma sijaishuoltoyksikkö			0	0	* Tilaselvitys kesken: oma kiinteistöinve
Ostopalvelujen vähent. yhteensä	530 000	925 000	880 000	3 410 000	
Ulkoisten asiakkaiden hankinta					* MERKITÄÄN NETTOVAIKUTUS (Kyseessä
* Kesäasukkaiden palvelut	20 000	20 000		40 000	* Taso nousi 2020, koronasta joht., Palvel
* Ulosmyynti korona hoitojonot		184 000	378 000	562 000	* ulosmyynnissä mahdollisuuksia
Ulkoisten as. hankinta yhteensä	20 000	204 000	378 000	602 000	
Henkilöstöprosessien kehitys					
Henkilöstön määrän pysyvä vähennys	450 000			450 000	* Henkilöstön yt -neuvottelu 2019-2020 ta
Sairauspoissaolojen vähentyminen	172 350	475 200	451 350	1 098 900	* Työterveyden hankkeita mm. strategin
Koulutus- ja matkustuskulut, vähentyminen	217 200	130 000	130 000	477 200	* Korona muuttanut koulutuksia
Toimielinten kokoukset etänä	42 702			42 702	* Pidetty etäkokouksia enemmän, joissa
Keskitetty resurssihallinta		50 000	150 000	200 000	*
Sarastian sijaispalvelut		100 000	300 000	400 000	* Sarastia käyttöön 2020 syksyllä
Sähköiset palvelut, digitalisaatio		200 000	0	200 000	täsmennys puuttuu
Henkilöstöpross. kehitys yhteensä	882 252	955 200	1 031 350	2 868 802	
Tilasuunnitelma					
Lähtötason muutos vuonna 2020	104 000			104 000	* Mäntyharjun ja Juvan vuokrien korjaus
Tilojen muutokset 2021		500 000		500 000	* Riskeinä vuokratarkastukset (kunnissa
Tilojen muutokset 2022			300 000	300 000	* Riskeinä vuokratarkastukset (kunnissa
Tilasuunnitelma yhteensä	104 000	500 000	0	904 000	
KAIKKI YHTEENSÄ *ilman omaisuusjärjestelyjä	1 910 252	2 969 200	2 579 350	8 833 802	
Omaisuusjärjestelyt, kertaluonteisia			2 500 000		*1.4.2022
Sairaalatontin myynti netto		4 005 083		4 005 083	* valt. 18.3., tase -arvo tark. 10.3.
Pesulan myynti, 18 osaketta		144 656		144 656	* valt. 18.3., tase -arvo tark. 10.3.
Hallintorakennukset psl. R -talo		0			* Ei näköpiirissä ratkaisua
Työterveys					asia etenee
Kassavarantarahasto		85			* Purkaminen selvitetään
Muu osakeomistustarkastelu					* ESTT
Omaisuusjärjestelyt yhteensä		4 149 738	2 500 000	6 649 738	
KAIKKI YHTEENSÄ * Sisältäen omaisuusjärjestelyt	1 910 252	7 118 938	5 079 350	15 483 540	

Hankkeiden kustannukset olivat vuonna 2021 yhteensä 4.267.043 euroa, avustuksen ollessa 3.356.624 euroa ja omarahoitussuuden 910.419 euroa. Hanketaulukko sisältää kaikki käynnissä olevat kehittämishankkeet eli myös hankkeet, jotka ovat alkaneet ennen vuotta 2021. Hankkeiden kokonaisarvo on 9.452.895 euroa, josta Essote saa avustusta 7.476.623 euroa, omarahoitussuuden ollessa 1.976.271 euroa koko hankeajana.

	Hallinnoija/ Essoten vastuhenkilö	Hankeaika	Kustannus/ Essoten osuus, koko hankeajana	Avustus/Essoten osuus, koko hankeajana	Essoten omarahoitussuus, koko hankeajana	Kustannukset 2021	Omarahoitus-osuus 2021
Puusta hyvinvointia ESR	XAMK/ Syväoja	9/2020-12/2022	11 673	0	11 673	6 155,00 €	6 155,00 €
Etelä-Savon nuoret vaikuttajat	Kortelainen	12/2019-2021	4000	0	4000	2 000,00 €	2 000,00 €
Rakenneuudistus	Essote/Sipilä	2020-2021	3 125 625	2 500 500	625 125	2 185 451,96 €	437 090,39 €
Tulevaisuuden sotekeskus	Essote/Sipilä	2020-2022	1 500 000	1 500 000	0	321 044,75 €	0,00 €
Työkyky	Essote/Sipilä	10/2020- 12/2022	781 001	624 601	156 400	269 663,44 €	53 932,69 €
SOPIVA	Essote/ Helminen	09/2020-12/2021	573 940	459 152	114 788,00	321 704,35 €	64 340,87 €
Itsemurhien ehkäisy	Essote/Sipilä	10/2020- 12/2023	514 616	411 693	102 923	171 564,82 €	34 312,96 €
Vetovoimainen kotihoito ESR	Essote/Loponen	1/2020-12/2021	545 501	436 400,80	109 100,20	256 304,92 €	51 260,98 €
ReissuElli ESR/EAKR	ESEDU/ Taivalantti	6/2019-11/2021	249 637	187 227	62 410	70 313,72 €	17 578,43 €
Perhehoito elinkeinona	Saranna Maaranen	2018-2021	1 500	0	1 500	1 500,00 €	1 500,00 €
Ikä- ja muistiystävällinen Haukivuoren taajama YM	ESSOTE/Räsänen	10/2020-10/2021	115 000	69 000	46 000	85 320,91 €	34 128,35 €
Ikääntyneiden tilannekuva (KATI)	Essote/Kaukonen	2021-2022	977 956	488 978	488 978	218 408,08 €	109 204,04 €
LUMO Lastensuojelun kehittäminen monialaisesti STM	ISO/Will-Orava	12/2020-12/2022	221 750	177 400	44 350	65 944,37 €	13 188,87 €
SOSRAKE ESR	ISO/ Kirvesmies	5/2020-10/2022	190 719	152 576	38 143	66 239,76 €	13 247,95 €
Maahanmuuttajien geneerisen palveluohjauksen malli TEM	Essote/Koivisto	9/2020-8/2021	134 000	93 800	40 200	85 655,48 €	25 696,64 €
Magee II	Essote/Koivisto	2021-2022	112 857	79 000	33 857	32 755,83 €	9 826,75 €
Kansakoulu III STM	ISO/ Auvinen	4/2020-10/2021	0	0	0	0,00 €	0,00 €
Essotelaiset kondiksessa OKM	ESSOTE/Laitinen	6/2020-5/2021	44 000	17 000	27 000	19 439,88 €	19 439,88 €
Ohjaamo 2.0	Essote/Sari-Anne Ratia	1.4.2021-31.8.2023	341 515	273 212	68 303	84 287,78 €	16 857,56 €
Strateginen työkykyjohtaminen, Onnistu yhdessä, ESR	TTL/Marja kangas, Järnefelt	1/2019- 12/2021	7605	6084	1521	3 288,88 €	657,78 €
Terveenä eläkkeellä STM	XAMK /Häkkinen, Järnefelt	2019-2021	0	0	0	0,00 €	0,00 €
YHTEENSÄ			9 452 895,00 €	7 476 623,80 €	1 976 271,20 €	4 267 043,93 €	910 419,14 €

Kehittämishankkeet 2021

Hankkeilla on suuri merkitys Etelä-Savon hyvinvointialueen valmistelulle, sillä niiden avulla kehitetään tulevaisuuden rakenteita ja palveluja. Lisäksi hankkeet lisäävät työllisyyttä ja tarjoavat työntekijöille uralla etenemisen ja ammatillisen kasvun mahdollisuuksia. Hankkeet ovat pystyneet rekrytoimaan hyviä osaajia. Keskeisiä toimijoita hankeprosessissa ovat työntekijät (hankeideat, uusien toimintamallien jalkauttaminen), hanketyöntekijät (hankkeiden tavoitteiden saavuttaminen), vastuualuejohtajat/palvelualuejohtajat (hankkeiden omistajuus, tulosten juurruttaminen), Essoten Kehittäminen, koulutus ja viranomaispalvelualueen hanketiimi (hankkeiden ja hakemusprosessien koordinointi), talouspalvelut (hankkeiden taloushallinnon tehtävät) ja hallitus (hankehakemusten hyväksyminen).